

اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی ایران

راهنمای جامع آزمون کارت بازرگانی

(جزوه شماره ۱)

فهرست مطالب:

- نگاهی اجمالی به قانون تشکیل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، ارکان، وظایف، اختیارات سازمانی ۳
- کارت عضویت، شرایط و ضوابط دریافت کارت عضویت اتاق ایران و مقررات حاکم بر آن ۵
- کارت بازرگانی، شرایط و ضوابط صدور، تمدید، تعلیق و ابطال کارت بازرگانی و مقررات حاکم بر آن ۹
- تبعات حقوقی سوء استفاده از کارت بازرگانی ۱۶
- گواهی مبداء، انواع گواهی مبداء و مقررات حاکم بر آن ۱۸
- راهنمای عملی دآوری تجاری برای فعالان اقتصادی، از قرارداد تا اجرای رأی (ACIC) ۲۱
- قانون مقررات صادرات و واردات ۲۶
- آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات ۲۸
- قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز ۳۴
- آیین نامه اجرایی تبصره (۶) بند (ح) ماده (۲) مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز ۴۰
- آیین نامه اجرایی مواد (۵) و (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز ۴۳
- قانون امور گمرکی ۴۴
- قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء اختلاس و کلاهبرداری ۴۹
- قانون مبارزه با پولشویی ۵۰
- قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور ۵۱
- قانون تأمین اجتماعی ۵۲
- مالیات تکلیفی و جرائم ناشی از عدم پرداخت ۵۵
- ماده ۲۷۴ قانون مالیات های مستقیم ۵۶
- ماده ۱۶۹ و ۱۶۹ مکرر قانون مالیات های مستقیم و جرائم متعلقه ۵۷
- قانون مالیات بر ارزش افزوده ۵۹

نگاهی اجمالی به قانون تشکیل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران ارکان، وظایف، اختیارات سازمانی

ماده ۱ - به منظور کمک به فراهم آوردن موجبات رشد و توسعه اقتصاد کشور، تبادل افکار و بیان آراء و عقاید مدیران صنعتی، معدنی، کشاورزی و بازرگانی به موجب وظایف و اختیارات این قانون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران تأسیس می‌شود.

- وظایف و اختیارات:

ماده ۵ - وظایف و اختیارات اتاق ایران عبارت است از:

- الف - ایجاد هماهنگی و همکاری بین بازرگانان و صاحبان صنایع و معادن و کشاورزی در اجرای قوانین مربوطه و مقررات جاری مملکتی.
- ب - ارائه نظر مشورتی در خصوص لوایح و طرحهای مربوط با اتاق.
- ج - همکاری با دستگاههای اجرایی و سایر مراجع ذیربط به منظور اجرای قوانین و مقررات مربوط به اتاق.
- د - ارتباط با اتاق سایر کشورها و تشکیل اتاقهای مشترک و کمیته‌های مشترک با آنها بر اساس سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران.
- ه - تشکیل و شرکت در سمینارها و کنفرانسهای مربوط به اتاق ایران در چارچوب سیاست‌های نظام جمهوری اسلامی ایران.
- و - کوشش در راه شناسایی بازار کالاهای صادراتی ایران در خارج از کشور و تشویق و کمک به مؤسسات مربوطه جهت شرکت در نمایشگاههای بازرگانی داخلی و خارجی.
- ز - تشویق و ترغیب سرمایه‌گذاری داخلی در امور تولیدی بالاصح تولید کالاهای صادراتی که دارای مزیت نسبی باشند.
- ح - تلاش در جهت بررسی و حل و فصل مسائل بازرگانی داخلی و خارجی اعضاء از طریق تشکیل مرکز داوری اتاق ایران
- ط - ایجاد و اداره مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی به منظور انجام وظایف و فعالیتهای اتاق.
- ی - صدور کارت عضویت طبق آیین‌نامه اتاق ایران جهت تکمیل مدارک صدور کارت بازرگانی
- ک - تشکیل اتحادیه‌های صادراتی و وارداتی و سندیکاهای تولیدی در زمینه فعالیتهای بازرگانی، صنعتی، معدنی و خدماتی طبق مقررات مربوطه
- ل - دائر کردن دوره‌های کاربردی در رشته‌های بازرگانی، صنعتی، معدنی و خدماتی متناسب با احتیاجات کشور
- م - تهیه؛ صدور، تفریغ و تایید اسنادی که طبق مقررات بین المللی بعهده اتاق ایران می‌باشد.
- ن - تشکیل اتاقهای مشترک با کشورهای دوست

- ارکان اتاق ایران:

ماده ۶ - ارکان اتاق ایران عبارت است از:

الف - شورای عالی نظارت: متشکل از وزراء صنعت، معدن و تجارت، اقتصاد و دارایی، جهاد کشاورزی، رئیس و دو تن از

نواب رئیس اتاق ایران

ب - هیأت نمایندگان

ج - هیأت رئیسه

- هیأت نمایندگان:

ماده ۱۱ - هیأت نمایندگان اتاق ایران از منتخبین اتاق‌های سراسر کشور و نمایندگان اتحادیه‌ها و سندیکاهای وابسته به اتاق تشکیل می‌شود.

تبصره ۱ - در اولین جلسه، هیأت نمایندگان اتاق مربوطه برای مدت چهار سال انتخاب و به اتاق ایران معرفی می‌شوند.

تبصره ۲ - هر اتاقی که کمتر از ۱۵۰ عضو داشته باشد یک نفر نماینده و اتاقی که بیش از ۱۵۰ عضو داشته باشد برای هر ۱۰۰ عضو یک نفر نماینده خواهد داشت.

تبصره ۳ - از هر اتحادیه و سندیکای وابسته به اتاق ایران یک نفر انتخاب و معرفی می‌شود.

تبصره ۴ - عضویت در هیأت نمایندگان اتاق ایران افتخاری است.

ماده ۱۲ - تعداد هیأت نمایندگان اتاق تهران ۶۰ نفر می‌باشد که به ترتیب ذیل برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شوند:

۲۰ نفر به انتصاب وزراء با ترکیب ۱۰ نفر از وزارت بازرگانی، ۸ نفر از وزارت صنایع، و ۲ نفر از وزارت معادن و فلزات. ۴۰ نفر

از بین اعضا، اتاق تهران با ترکیب ۲۰ نفر از بخش بازرگانان، ۱۶ نفر از بخش صنعتگران و ۴ نفر از بخش معدن.

ماده ۱۳ - تعداد هیأت نمایندگان اتاق سایر شهرستان‌ها ۱۵ نفر می‌باشد که ۶ نفر از بخش بازرگانی، ۶ نفر از بخش صنعت

و ۳ نفر از بخش معدن اتاق مربوطه برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شوند.

ماده ۱۷ - اعضاء هیأت رئیسه اتاق ایران ۷ نفر و هر کدام از شهرستان‌ها ۵ نفر می‌باشد که در اولین جلسه هیأت نمایندگان

برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شوند.

ماده ۱۸ - به منظور اداره امور اجرائی اتاق بر اساس قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های مربوطه، رئیس اتاق یک نفر را به عنوان

دبیر کل به هیأت رئیسه پیشنهاد می‌نماید، که پس از تصویب هیأت رئیسه، زیر نظر رئیس انجام وظیفه نماید.

ماده ۲۰ - درآمد اتاق ایران از محل‌های زیر تأمین خواهد شد:

الف - حق عضویت سالانه طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد هیأت رئیسه و به تصویب هیأت نمایندگان اتاق خواهد رسید.

ب - از محل اجرای قانون نحوه تأمین هزینه‌های اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۳

مجلس شورای مبنی بر دریافت سه در هزار درآمد مشمول مالیات دارندگان کارت بازرگانی بعنوان سهم اتاق‌های بازرگانی

کارت عضویت

شرایط و ضوابط دریافت کارت عضویت اتاق ایران و مقررات حاکم بر آن

فعالین اقتصادی، اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی که در ایران به امور بازرگانی، صنعتی، معدنی، کشاورزی، خدماتی و خدمات وابسته به این نوع فعالیت ها اشتغال دارند، می توانند با رعایت شرایط و آرایه مدارک به عضویت اتاق های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی در آیند.

- اهم خدمات اتاقهای بازرگانی در صورت برخورداری از کارت عضویت اتاق ایران:

- ✓ اخذ کارت بازرگانی (بموجب بند (ی) ماده (۵) قانون اتاق ایران کارت عضویت جهت تکمیل مدارک صدور کارت بازرگانی می باشد)،
- ✓ حضور در هیئت های تجاری اعزامی به کشورهای هدف صادراتی و نشست های B2B با تجار و صنعتگران سایر کشورها،
- ✓ حضور در سمینارها، همایشها و دوره های آموزشی توانمندسازی فعالان اقتصادی براساس نیازهای آموزشی روز،
- ✓ پیگیری دعاوی تجاری با شرکای داخلی از طریق واحد امور حقوقی اتاق ایران و اتاقهای شهرستان و یا شرکای تجاری خارجی از طریق مرکز داوری اتاق بازرگانی ایران و دفاتر وابسته در اتاقهای بازرگانی شهرستانها،
- ✓ پیگیری مشکلات مبتلابه صنفی و حوزه کسب و کار از طریق نهادهای حاکمیتی و مراجع ذی صلاح،
- ✓ تاییدیه اسناد تجاری،
- ✓ خدمات مرتبط با اخذ گواهی مبداء و کارنه تیر،
- ✓ اخذ خدمات مشاوره کسب و کار با استفاده از ظرفیتهای کارشناسی فراهم آمده در اتاقهای بازرگانی،
- ✓ عضویت در تشکلهای اقتصادی عضو اتاق ایران و یا اتاقهای مشترک بازرگانی با کشورهای هدف صادراتی،
- ✓ دسترسی به اطلاعات تجار و صنعتگران در بازارهای هدف،
- ✓ آگاهی از آخرین قوانین و مقررات مرتبط با حوزه مدیریت کسب و کار و تجارت خارجی

مقررات عضویت:

- ۱- هیچ شخص حقیقی یا حقوقی نمی تواند بیش از یک کارت عضویت داشته باشد، مگر در مواردی که شخص حقیقی، علاوه بر دریافت کارت عضویت برای خود، به عنوان نماینده یک شخصیت حقوقی نیز به عضویت اتاق در آید.
- ۲- مدت اعتبار کارت عضویت با توجه به درخواست متقاضی عضویت، حداقل ۱ و حداکثر ۵ سال و منوط به پرداخت حق عضویت، بدو برای مدت مورد درخواست خواهد بود و با تقاضای عضو و بقای شرایط عضویت، قابل تمدید می باشد.
- ۳ - چنانچه دارندگان کارت عضویت پس از اتمام مدت اعتبار، حداکثر ظرف مدت ۲ سال از تاریخ انقضاء، اقدام به تمدید عضویت نکنند، می بایست مجدداً کلیه مراحل صدور کارت عضویت را طی کنند.

تعهدنامه عضویت:

کلیه متقاضیان عضویت در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران موظفند تعهدنامه عضویت را بصورت سیستمی امضا نمایند.

باسمه تعالی

تعهد نامه عضویت در اتاقهای بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی

اینجانب..... نام پدر کد ملی متقاضی عضویت در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شهرستان اعلام می کنم:

۱-واجد ویژگی های اخلاقی، اجتماعی، مالی و قانونی برای عضویت در اتاق، بهره گیری از خدمات اتاق و همکاری با اتاق هستیم.

۲ -تاکنون هیچگونه محکومیت کیفری موثر نداشته و ندارم.

و متعهد می شوم:

۱ -در اشتغال به فعالیتهای بازرگانی، صنعتی، معدنی، کشاورزی، فناوری اطلاعات و ارتباطات، خدماتی و خدمات وابسته، همواره خداوند متعال را ناظر بر اعمال خود بدانم و در معاملات و رفتار حرفه ای، همواره صداقت و امانت و اخلاق حسنه و عرف و شئون تجاری را مراعات کنم و به ایفای پیمانها و قراردادهای و رعایت قوانین و مقررات و ضوابط فعالیت سازمانی، پایبند باشم.

۲ -از هر فعل یا ترک فعلی که به امنیت اقتصاد داخلی یا خارجی کشور لطمه بزند و اعتبار جمهوری اسلامی ایران و یا اتاق را خدشه دار نماید، پرهیز کنم.

۳ -مساعی خود را برای تقویت جایگاه اتاق و مشارکت در بهبود و پیشبرد امور، بکار بندم.

۴ - در جهت حل و فصل دوستانه و مسالمت آمیز اختلافاتی که در جریان فعالیت حرفه ای یا معاملات تجاری اینجانب، یا بر اثر آنها بوجود آید، نهایت کوشش را بکار بگیرم و رجوع به حکمیت و اصلاح ذات البین و داوری را بر مراجعه به محاکم و دادرها ترجیح دهم.

۵- از کارت عضویت و امتیازاتی که بموجب قوانین به آن تعلق می گیرد، صرفا بنفع خود استفاده می کنم و از واگذاری آن به دیگران و به هر نحو، خودداری کنم.

۶- در صورت محکومیت کیفری موثر وفق قانون مجازات اسلامی و یا سلب هر یک از شرایط عضویت، موضوع را به اتاق متبوع اطلاع دهم.

۸- در صورت تخلف از مفاد این تعهد نامه، کمیسیون انضباطی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی جمهوری اسلامی ایران حق تصمیم گیری در مورد تعلیق یا لغو عضویت یا محروم نمودن این جانب از خدمات اتاق، خواهد داشت و پیامدهای آن را می پذیرم.

امضا و مهر

احراز اهلیت اقتصادی متقاضیان کارت عضویت اتاق ایران:

- ۱- صلاحیت تجاری کلیه دارندگان کارت عضویت اتاق ایران که مایل به اخذ کارت بازرگانی می باشند، می بایست مورد بررسی و تایید قرار گیرد.
- ۲- در راستای وحدت رویه در بررسی اهلیت اقتصادی متقاضیان اخذ کارت بازرگانی در اتاق های شهرستان، اتاق ایران موظف است دستورالعمل نحوه بررسی احراز اهلیت اقتصادی دارندگان کارت عضویت را حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از تصویب این آیین نامه تدوین و به اتاق های شهرستان ابلاغ نمایند.

تعلیق و لغو عضویت:

عضویت اشخاص حقیقی یا حقوقی در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران با وقوع شرایط زیر، به حالت تعلیق در می آید و یا لغو می شود.

۱- تصمیمات قطعی مراجع قضایی مبنی بر تعلیق یا لغو عضویت اعضای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

۲- فقدان یا سلب یکی از شرایط عضویت.

۳- نقض مفاد تعهدنامه موضوع ماده (۴) این آیین نامه.

۴- تصمیم کمیسیون انضباطی موضوع ماده ۷ این آیین نامه.

تبصره ۱- رسیدگی و اتخاذ تصمیم در موارد ۲ و ۳ با کمیسیون موضوع ماده ۷ این آیین نامه خواهد بود.

تبصره ۲ - اتاق های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شهرستان موظفند تصمیمات موضوع بند (۱) را اجرا و مراتب را نیز به اتاق ایران اعلام نمایند.

کمیسیون انضباطی:

شکایاتی که علیه اعضای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در زمینه ارتکاب تزویر، دسیسه یا تقلب در معاملات، پیمان شکنی، عدم ایفاء تعهدات مالی و غیر مالی، رقابت مکارانه، نقض عرف و آداب داد و ستد، پایمالی اخلاق تجاری و حرفه ای، رفتار برخلاف مقررات اداری، حرفه ای، نقض اصول و آداب اخلاقی از قبیل توهین، افترا و نشر اکاذیب در مقام عضویت در اتاق، ارکان، کمیسیون ها و هیئت رئیسه آن و یا در رسانه ها و جلسات بخش خصوصی یا دولتی مطرح می گردد، در کمیسیون انضباطی مورد رسیدگی قرار می گیرد.

دبیرخانه کمیسیون در محل امور حقوقی اتاق ایران مستقر است. دبیرخانه کمیسیون، برای رسیدگی به پرونده های اختلاف و تخلف اعضاء می تواند مدارک و مستندات طرفین را مطالبه کند و از طرفین اختلاف و یا عضو مظنون به ارتکاب تخلف، جهت حضور در جلسه رسیدگی دعوت نمایند و هر گونه استعمال با تحقیقی را که لازم بدانند، انجام دهند و عندالزوم نظریه کارشناس خبره یا رسمی یا اعضای اتاق را نیز دریافت کنند.

آئین رسیدگی به تخلفات در کمیسیون انضباطی اتاق ایران:

۱. در خصوص شکایاتی که علیه اعضای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران مطرح می شود، در صورتی که طرفین اختلاف، عضو یک اتاق شهرستان باشند، شکایت در همان اتاق و حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ دریافت شکایت، بوسیله اتاق مذکور رسیدگی و سعی در اصلاح ذات البین خواهد شد. در صورت عدم حصول نتیجه و بقاء اختلاف، اتاق شهرستان مکلف است حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز مراتب احراز تخلف را به همراه ارائه دلایل و مستندات به دبیر کمیسیون گزارش نماید.
۲. در صورتیکه شاکی از اعضای اتاق نباشد و یا طرفین اختلاف، عضو یک اتاق شهرستان نباشند، شکایت بوسیله دبیرخانه کمیسیون حداکثر ظرف مدت دو ماه از تاریخ وصول شکایت رسیدگی و سعی در حصول سازش بین طرفین می شود و در صورتی که به حل و فصل اختلاف منتهی نگردد، مراتب جهت اتخاذ تصمیم به کمیسیون انضباطی اتاق ایران گزارش خواهد شد.
۳. کمیسیون انضباطی می تواند مدارک و دلایل طرفین را مطالبه و شهود و مطلعین را دعوت و اظهارات طرفین و شهود را استماع نماید. دبیر کمیسیون انضباطی اتاق ایران پس از استماع اظهارات طرفین و عضو مدعو و اخذ نظرات اعضاء در جلسه، ختم رسیدگی را اعلام و صورتجلسه کمیسیون فی المجلس به امضای اکثریت اعضای حاضر در جلسه کمیسیون خواهد رسید و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از امضای صورتجلسه، آرا را عیناً به طرفین دعوی ابلاغ نماید.

تصمیمات و تنبیهات انضباطی:

۱- چنانچه تخلف عضو توسط کمیسیون انضباطی احراز گردد، کمیسیون به تناسب تخلف، یکی از این تصمیمات را اتخاذ می کند.

۱-۱- اعلام اخطار

۱-۲- توبیخ کتبی با درج در پرونده عضویت

۱-۳- محرومیت بهره مندی از تمام یا برخی از خدمات اتاق

۱-۴- تعلیق یا لغو عضویت در کمیسیونها، اتاق های مشترک، تشکل ها و یا ارکان اتاق ایران یا شهرستان برای مدت معین

۱-۵- تعلیق عضویت در اتاق

۱-۶- لغو عضویت در اتاق

۲- با تعلیق یا لغو عضویت در اتاق، چنانچه عضو خاطی دارای کارت بازرگانی باشد، به تبع تصمیم اتخاذ شده، مراتب جهت تعلیق یا ابطال کارت بازرگانی به اطلاع مرجع صالح خواهد رسید.

۲-۱- در صورت لغو عضویت، متخلف تا حداقل تا سه سال نمی تواند نسبت به اخذ کارت جدید عضویت اقدام نماید. در صورت اخذ کارت عضویت جدید، سوابق کارت پیشین، برای وی لحاظ نخواهد شد.

۲-۲- تلاش مؤثر عضو خاطی در جهت جبران خسارت زیان دیده و کسب رضایت شاکی، می تواند از موجبات لغو یا تخفیف تصمیم کمیسیون باشد.

۳- تصمیمات کمیسیون قابل تجدید نظر خواهی در هیات تجدید نظر می باشد.

کارت بازرگانی

شرایط و ضوابط دریافت کارت بازرگانی و مقررات حاکم بر آن

کارت بازرگانی با درخواست متقاضی با رعایت مقررات مربوط به صدور مجوزها موضوع مواد (۱) و (۷) مکرر قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی، از طریق سامانه جامع تجارت مطابق ساز و کارها و ضوابط مندرج در بند (ت) ماده (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (مصوب ۱۳۹۲) و اصلاحات بعدی و نیز تصویب نامه هیئت وزیران به شماره ۲۴۳۱۹۹/ت/۶۰۸۹۲ هـ. مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۸ و اصلاحی ۱۴۰۲/۱۰/۲۵، توسط شعب اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران به نمایندگی از اتاقهای مذکور به نام متقاضیانی که واجد شرایط زیر باشند برای مدت یکسال با رشته فعالیت خاص صادر می گردد که پس از تایید وزارت صنعت، معدن و تجارت معتبر خواهد بود.

شرایط و ضوابط حاکم بر صدور کارت بازرگانی:

۱. ملاک تجاری بودن کالا :

کالاهایی که به تشخیص گمرک برای فروش، وارد یا صادر می گردد، اعم از اینکه به همان شکل یا پس از انجام عملیات تولیدی، تفکیک و بسته بندی به فروش برسد تجاری تلقی خواهد شد.

تبصره - موارد زیر تجاری تلقی نمی شود:

الف - نمونه های تجاری و تولیدی و نمونه برای بررسی و آزمایش در حدی که می تواند نمونه تلقی شود به تشخیص گمرک ایران .

ب - ماشین آلات، تجهیزات، اجزا و قطعات مربوط مورد نیاز واحدهای تولیدی فاقد کارت بازرگانی معتبر و دارای پروانه بهره برداری یا جواز تاسیس از مراجع قانونی ذی ربط با حداقل درصد پیشرفت فیزیکی تعیینی وزارت صنعت، معدن و تجارت که در مواقع لزوم در حد نیاز خود با تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت رأساً وارد می نمایند .

پ - عملیات ورود و صدور کالا توسط دستگاههای اجرایی دارای ردیف بودجه منطبق با وظایف و در جهت نیل به اهداف آن دستگاه با اطلاع وزارت صنعت، معدن و تجارت که برای تأمین نیاز و نیل به اهداف عمومی آن دستگاه انجام می شود. در موارد خاص که وزارت صنعت، معدن و تجارت تشخیص می دهد ورود کالا برای عملیات تجاری است، ضمن توقف جریان مراتب را به هیئت دولت گزارش می نماید .

ت - وسایل و ملزومات مورد نیاز واحدهای تحقیقاتی، علمی، پزشکی، آموزشی، آزمایشگاهی، کارنما (کاتالوگ)، دفترک (بروشور)، کتابچه حاوی مشخصات فنی و تجاری کالا، نقشه های فنی و نمونه های فاقد بهای ذاتی، کالاهای مورد نیاز پیمانکاران و مشاوران با تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت .

۲. چگونگی صدور کارت بازرگانی:

کارت بازرگانی با درخواست متقاضی از طریق سامانه جامع تجارت مطابق سازوکارها و ضوابط مندرج در بند (ت) ماده (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز - مصوب ۱۳۹۲ - و اصلاحات بعدی آن، توسط شعب اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و

کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران به نمایندگی از اتاق‌های مذکور به نام متقاضیانی که واجد شرایط زیر باشند برای مدت یک سال با رشته فعالیت خاص صادر می‌گردد که پس از تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت معتبر خواهد بود.

تبصره ۱- مهلت اعتبار کارت‌های بازرگانی برای واحدهای تولیدی دارای پروانه بهره‌برداری و صادرکنندگان ممتاز و نمونه ملی موضوع تصویب نامه شماره ۴۵۲۲/ت/۲۴۱۵۲ هـ مورخ ۹/۲/۱۳۸۰ و اصلاحات بعدی آن، حداکثر تا پنج سال به درخواست متقاضی تعیین می‌گردد.

تبصره ۲- کارت بازرگانی کلیه شرکت‌های تعاونی و اتحادیه‌های مربوط فقط توسط شعب اتاق تعاون ایران به نمایندگی از اتاق مذکور صادر می‌گردد که پس از تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت معتبر خواهد بود.

تبصره ۳- سقف ارزشی واردات برای دریافت کنندگان کارت بازرگانی براساس رتبه بندی اعتباری سامانه یکپارچه اعتبارسنجی و رتبه بندی اعتباری تعیین می‌شود. در صورت عدم امکان رتبه بندی، این سقف در سال اول با لحاظ شاخص‌هایی نظیر گردش حساب بانکی شخص حقیقی یا حقوقی، مدیرعامل و اعضای هیئت مدیره و سرمایه ثبتی شخص حقوقی حداکثر پانصد هزار (۵۰۰٫۰۰۰) دلار خواهد بود. در صورت نداشتن بدهی گمرکی، سقف تعیین شده به میزان مبلغ وارداتی که بدهی گمرکی آن تسویه شده است مجدداً قابل استفاده خواهد بود. تعداد رشته فعالیت و نوع آن مخصوصاً در مورد کالاهای اساسی، حساس و ضروری نیز برای هر بازرگان براساس رتبه بندی اعتباری سامانه مذکور تعیین خواهد شد. افزایش سقف یادشده به صورت موردی با تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت مجاز می‌باشد.

در موارد زیر، در صورت کافی نبودن سقف تعیین شده، به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت به میزان مورد نیاز دارنده کارت بازرگانی به سقف مذکور اضافه می‌شود:

- ۱- ثبت سفارش جهت تامین نیاز واحدهای تولیدی دارای پروانه بهره‌برداری توسط خود آن‌ها یا اشخاص زیر:
 - ۱-۱- شخص حقیقی یا حقوقی، که مالکیت بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) آن واحد تولیدی را دارد.
 - ۱-۲- شخص حقوقی تحت مالکیت واحد تولیدی (با مالکیت بیش از پنجاه درصد
 - ۱-۳- شخص حقوقی که با واحد تولیدی مذکور هر دو تحت مالکیت شخص واحد (با مالکیت بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) درصد) باشند.

- ۲- ثبت سفارش با محل تامین ارز واردات در مقابل صادرات خود
- ۳- ثبت سفارش ماشین‌الات، تجهیزات، اجزا و قطعات خط تولید برای واحدهای دارای جواز تاسیس از مراجع قانونی ذی ربط با حداقل درصد پیشرفت فیزیکی تعیینی از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت.

تبصره- ثبت سفارش‌های موضوع بندهای فوق در سقف سهمیه ارزی تعیین شده برای دستگاههای اجرایی خواهد بود.

تبصره ۴- سقف ارزشی صادرات برای دریافت کنندگان کارت بازرگانی بر اساس رتبه بندی اعتباری سامانه یکپارچه اعتبارسنجی و رتبه بندی اعتباری، در صورت عدم امکان رتبه بندی، این سقف در سال اول با لحاظ شاخص‌هایی نظیر گردش حساب بانکی شخص حقیقی یا حقوقی، مدیرعامل و اعضای هیئت مدیره و سرمایه ثبتی شخص حقوقی حداکثر پانصد هزار (۵۰۰٫۰۰۰) دلار تعیین می‌شود. در صورت ارائه گواهی مبنی بر نداشتن تعهد ارزی، سقف تعیین شده به میزان مبلغ رفع تعهدشده مجدداً قابل استفاده خواهد بود.

جهت صادرات محصول تولیدشده واحد تولیدی دارای پروانه بهره‌برداری توسط خود آن‌ها یا اشخاص زیر، در صورت کافی نبودن سقف تعیین شده، مشروط به نداشتن تعهد ارزی مزبور، به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت به میزان مورد نیاز دارنده کارت بازرگانی به سقف مذکور اضافه می‌شود:

- ۱- شخص حقیقی یا حقوقی، که مالکیت بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) آن واحد تولیدی را دارد

- ۲- شخص حقوقی تحت مالکیت واحد تولیدی (با مالکیت بیش از پنجاه درصد)
- ۳- شخص حقوقی که با واحد تولیدی مذکور هر دو تحت مالکیت شخص واحد (با مالکیت بیش از پنجاه درصد) ۵۰٪ باشند.

۲-۱- اشخاص حقیقی ایرانی:

۲-۱-۱- داشتن حداقل سن بیست سال تمام

۲-۱-۲- داشتن حداقل مدرک دیپلم متوسطه

تبصره - اشخاص حقیقی و حقوقی زیر از ارائه مدرک موضوع جزء مذکور معاف می‌باشند:

۱. دارندگان پروانه بهره‌برداری از مراجع قانونی ذی‌ربط مشروط به گذشت دو سال از تاریخ صدور پروانه
۲. ارائه‌کنندگان مدارک مثبت مبنی بر حداقل سه سال سابقه فعالیت در زمینه تجارت با تشخیص اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران و تعاون ایران

۳- ۱-۲- ارائه محل فعالیت مندرج در شناسه یکتای درگاه ملی مجوزها

۴- ۱-۲- داشتن دفاتر قانونی و ارایه اظهارنامه ثبتی

۵- ۱-۲- داشتن حساب جاری مورد تأیید بانک مرکزی

۶- ۱-۲- عدم اشتغال (اعم از تمام وقت و پاره وقت) و همچنین هرگونه رابطه استخدامی یا مشاوره با وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی، قوای سه‌گانه و نهادهای نظامی، انتظامی، عمومی غیردولتی و انقلابی

۷- ۱-۲- عدم ورشکستگی به تقصیر و تقلب

۸- ۱-۲- نداشتن محکومیت مؤثر کیفری

۹- ۱-۲- ارایه گواهی سازمان امور مالیاتی ذی‌ربط مبنی بر پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیات قطعی شده موضوع ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم - مصوب ۱۳۶۶ - با اصلاحات بعدی آن

۱۰- ۱-۲- داشتن گواهی موفقیت در آزمون‌های توجیهی بازرگانی

تبصره - آزمون مذکور با محتوا و مواد آموزشی متناسب با شرایط تجارت بین‌المللی توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران با تایید وزارت صنعت معدن و تجارت برگزار می‌شود

۱۱- ۱-۲- نداشتن بدهی قطعی گمرکی، موضوع ماده (۷) قانون امور گمرکی - مصوب ۱۳۹۰ - و یا تعیین تکلیف بدهی خود و نداشتن قاچاق و جعل گمرکی

۱۲- ۱-۲- ارائه کد اقتصادی .

۳-۲- اشخاص حقوقی اعم از اینکه تشکیل و ثبت آنها در ایران بوده یا تشکیل آنها در خارج از کشور بوده و سپس در ایران به ثبت رسیده باشند:

۱- ۳-۲- مدیرعامل یا یکی از صاحبان امضای مجاز شرکت باید دارای تمامی شرایط مقرر در اجزای (۱-۲-۱) - (۲-۱-۲) - (۲-۱-۷) - (۲-۱-۸) - (۲-۱-۱۰) و حسب مورد (۲-۲-۲) - (۲-۲-۳) نیز باشد

۲-۳-۲- مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره دارای شرایط مقرر در جز (۶-۱-۲) باشند. موارد ذیل مشمول محدودیت جزء (۶-۱-۲) نمی‌شود:

۱- شرکت‌ها و مؤسسات دولتی

۲- نهادهای انقلابی

۳- نهادهای عمومی غیردولتی

۴- شرکت‌ها و مؤسسات متعلق به بندهای (۱) تا (۳) (با مالکیت بیش از پنجاه درصد)

۵- شرکت‌ها و مؤسسات متعلق به بند (۴) (با مالکیت بیش از پنجاه درصد)

۶- شرکت‌های تعاونی

۷- اعضای هیأت علمی

۲-۳-۳- شرکت‌ها باید دارای شرایط مقرر در اجزای (۳-۱-۲) - (۴-۱-۲) - (۵-۱-۲) - (۷-۱-۲)، (۹-۱-۲) و (۱۱-۱-۲) باشند.

تبصره - کارت بازرگانی اشخاص حقوقی با رعایت مفاد بندهای یادشده به نام شرکت صادر می‌گردد

۳- چگونگی تمدید کارت بازرگانی:

درخواست تمدید کارت از طریق سامانه جامع تجارت صورت می‌پذیرد. متقاضیان تمدید کارت بازرگانی باید شرایط زیر را داشته باشند:

۳-۱- دارا بودن تمامی شروط لازم برای صدور کارت بازرگانی

۳-۲- نداشتن تعهد ارزی سررسید شده واردات و صادرات

۳-۳- نداشتن بدهی حق بیمه برای متقاضیان حقیقی دارای کارگاه و متقاضیان حقوقی تمدید کارت بازرگانی

تبصره ۱- هر شخص حقیقی یا حقوقی فقط می‌تواند یک فقره کارت بازرگانی داشته باشد

تبصره ۲- دارندگان کارت بازرگانی حق واگذاری آن به غیر را ندارند. در صورت احراز واگذاری کارت، اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) و اتاق تعاون ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌توانند نسبت به تعلیق و یا ابطال کارت اقدام نمایند

تبصره ۳- دارنده کارت بازرگانی مطابق ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم، مسئول پرداخت مالیات است و مسئولان صدور، تجدید و تمدید کارت بازرگانی در صورت عدم رعایت ماده مزبور مسئولیت تضامنی با مؤدی خواهند داشت و در

صورت استفاده از کارت بازرگانی دیگری مطابق ماده (۲۷۴) قانون مالیات‌های مستقیم اقدام خواهد شد. در هر حال ماده (۱۸۲) قانون یاد شده اعمال خواهد شد و واردکننده مطابق قانون امور گمرکی مشمول پرداخت حقوق ورودی است

تبصره ۴- وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌تواند با استناد به رتبه بندی اشخاص موضوع تبصره (۳) بند (۲) این ماده، در زمان تمدید کارت بازرگانی، متقاضی را صرفاً از یکی از شروط مندرج در بندهای (۳-۱)، (۵-۱)، (۳-۲)، (۳-۳) و (۳-۳) برای حداکثر (۲) سال معاف نموده و آن را در رتبه بندی افراد لحاظ نماید. همچنین وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌تواند نداشتن سوء اثر ناشی از چک برگشتی یا عدم آن را در رتبه‌بندی اخیر منظور نماید. دستورالعمل این تبصره توسط وزیر صنعت، معدن و تجارت با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون ایران تهیه و ظرف سه ماه ابلاغ می‌گردد.

۴- موارد معافیت از داشتن کارت بازرگانی:

۴-۱- شرکت‌های تعاونی مرزنشینان برای ورود کالاهای مورد نیاز خانوارهای مرزنشین طبق فهرست مربوط و به تعداد، مقدار و ارزش تعیین شده و صدور کالاهای در ازای کالاهای وارداتی

۴-۲- ملوانان ایرانی شاغل در شناورها که بین سواحل ایران و سایر کشورها در تردد هستند، برای ورود کالاهای مورد نیاز خانواده خود به تعداد، مقدار و ارزش تعیین شده

۴-۳- پیله وران، برای ورود کالاهای قابل ورود مورد نیاز استان خود و استان‌های همجوار در صورت اخذ کارت پیله وری و مجوز ورود از سازمان صنعت، معدن و تجارت شهر یا استان مربوط

۴-۴- کارگران ایرانی شاغل در خارج از کشور در صورت داشتن کارنامه شغلی از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی طبق فهرست مربوط و در حد تعداد، مقدار یا ارزش تعیین شده

۴-۵- کالاهایی که ورود و صدور آنها به تشخیص گمرک برای فروش نمی‌باشد

۵- در صورتی که بین متقاضیان کارت بازرگانی و اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران یا اتاق تعاون ایران اختلاف پیدا شود، هر یک از طرفین می‌توانند موضوع اختلاف را با ذکر دلایل خود جهت اتخاذ تصمیم نهایی به وزارت صنعت، معدن و تجارت منعکس نمایند.

۶- در صورتی که بعد از صدور کارت برای وزارت صنعت، معدن و تجارت مشخص شود که دارنده کارت فاقد یک یا چند شرط از شرایط دریافت کارت می‌باشد یا بعد از صدور فاقد شرط یا شرایط مذکور گردیده است، وزارت مذکور می‌تواند رأساً نسبت به ابطال کارت اقدام نموده و موضوع را به اطلاع اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) یا اتاق تعاون ایران حسب مورد برساند. لکن در صورتی که این امر برای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران یا اتاق تعاون ایران مشخص گردد باید موضوع را جهت ابطال به وزارت صنعت، معدن و تجارت منعکس نماید

تبصره ۱- چنانچه در طول دوره اعتبار کارت بازرگانی، گزارشی مبنی بر رفتار سوء تجاری دارنده کارت بازرگانی دریافت شود، وزارت صنعت، معدن و تجارت در صورت احراز توسط کارگروهی متشکل از نمایندگان وزارت صنعت، معدن و تجارت، گمرک جمهوری اسلامی ایران و اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) و اتاق تعاون ایران (حسب مورد)، می‌تواند تا زمان حصول رسیدگی توسط مراجع ذی‌ربط، نسبت به تعلیق یا ابطال کارت بازرگانی اقدام نماید.

تبصره ۲- انقضاء، تعلیق یا ابطال کارت بازرگانی به هر دلیلی مانع از اصلاح یا تمدید ثبت سفارش و ترخیص یا صادرات کالاهایی که حسب مورد شروط مندرج در ماده (۱۱) و ماده (۱۱) مکرر این آیین نامه را دارند نمی‌گردد.

تبصره ۳- مکلف کردن متقاضی صدور و یا تمدید کارت بازرگانی به وارد کردن اطلاعات در سامانه و یا ارائه مدارک مربوطه برای بیش از یکبار ممنوع است.

تعلیق (غیرفعالسازی) یا ابطال کارت بازرگانی:

کارت بازرگانی در سه صورت تعلیق (غیرفعالسازی) و یا ابطال می‌گردد:

۱. براساس نامه مراجع ذی صلاح (محاکم قضایی، سازمان تعزیرات حکومتی، کارگروه بازگشت ارز، ستاد قاچاق کالا و ارز، گمرکات اجرایی، سازمان امور مالیاتی و سایر سازمانهای ذی صلاح)
۲. به درخواست متقاضی در صورت مفقودی کارت و یا احتمال سوء استفاده از کارت بازرگانی توسط سایر اشخاص
۳. لغو کارت عضویت در اتاق بازرگانی ایران

۱-۱ تعلیق و یا ابطال کارت بازرگانی براساس نامه مراجع ذی صلاح

به موجب ماده ۳۰ قانون امور گمرکی ایران اگر دارنده کارت بازرگانی مرتکب جرم قاچاق شده، علاوه بر مجازات، محکوم به ابطال کارت بازرگانی می‌گردد. در این صورت کارت شخص بازرگان به طور موقت یا دائم بر حسب مورد باطل می‌شود. همچنین چنانچه بعد از صدور کارت بازرگانی مشخص شود که دارنده کارت فاقد یک یا چند شرط از شرایط دریافت کارت می‌باشد و یا بعد از صدور فاقد شرط یا شرایط مذکور گردیده است وزارت بازرگانی می‌تواند رأساً نسبت به ابطال کارت اقدام نماید. لکن در صورتی که این امر برای اتاق بازرگانی یا اتاق تعاون محرز گردد باید موضوع را جهت ابطال به وزارت بازرگانی منعکس نماید.

همچنین، در صورت عدم ایفای تعهدات ارزی صادرکنندگان در مهلت مقرر قانونی، به موجب ماده ۶۹ قانون قاچاق کالا و ارز، علاوه بر جرایم مندرج در تبصره (۶) ماده (۲) قانون مکرر مبارزه با قاچاق کالا و ارز، مرجع رسیدگی کننده می‌تواند نسبت به تعلیق موقت و یا ابطال دائم کارت بازرگانی اقدام نمایند.

همچنین، در صورت محکومیت های موثر کیفری که منجر به محرومیت دارنده کارت بازرگانی از حقوق اجتماعی گردد و یا برخورداری از بدهی مالیاتی ناشی از امر تجاری صورت گرفته توسط کارت بازرگانی، به تشخیص مرجع ذی صلاح، امکان تعلیق موقت و یا ابطال کارت بازرگانی فراهم می‌باشد.

۲-۱ تعلیق و یا ابطال کارت بازرگانی به درخواست متقاضی

چنانچه کارت بازرگانی شخص حقوقی و یا حقیقی مفقود یا سرقت شود بنا به تقاضای صاحب کارت و ارائه مدارک ذیل کارت بازرگانی وی برای جلوگیری از سوء استفاده احتمالی تعلیق می گردد. همچنین، در صورت احتمال سوء استفاده های تجاری از کارت بازرگانی، دارنده کارت می تواند با ارائه درخواست مکتوب به سازمان توسعه تجارت و یا اتاق بازرگانی شهرستان محل فعالیت خود، تقاضای خود را نسبت به ابطال یا تعلیق کارت بازرگانی خود ارائه نماید.

۳-۱ تعلیق و یا ابطال کارت بازرگانی براساس رای کمیسیون انضباطی اتاق ایران

با توجه به آنکه، براساس بند (ی) ماده (۵) قانون اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، کارت عضویت اتاق ایران بعنوان یکی از مدارک لازم جهت اخذ کارت بازرگانی می باشد، در صورت هرگونه سوء رفتاری تجاری و یا شکایت حقوقی علیه دارنده کارت عضویت اتاق ایران، پس از صدور رای کمیسیون انضباطی اتاق ایران مبنی بر تعلیق و یا ابطال کارت عضویت شخص حقیقی و یا حقوقی، کارت بازرگانی آن شخص نیز تعلیق می گردد.

تبعات حقوقی سوء استفاده از کارت بازرگانی

در سال‌های اخیر، اجاره کارت بازرگانی به عنوان یک راهکار برای کسب و کارهایی که خود امکان دریافت مستقیم کارت را ندارند، رواج یافته است. این روش که در ظاهر ساده و کارآمد به نظر می‌رسد، اما چالش‌ها و ریسک‌های متعدد قانونی به همراه دارد. این عمل به موجب قراردادی صورت می‌پذیرد که در آن شخصی با پرداخت اجاره بها و یا اعطای وکالت، به مالکیت منافع کارت بازرگانی صادره به نام شخص دیگری دست می‌یابد. در واقع، اجاره کارت بازرگانی به افراد این امکان را می‌دهد که بدون این که خود دارای کارت بازرگانی باشند، از مزایای آن بهره‌مند شوند. اجاره کارت بازرگانی به عنوان یک روش غیررسمی و غیرقانونی در عرصه تجارت ایران، همواره مورد توجه و بحث قرار داشته است. با وجود اینکه برخی افراد ممکن است به دلیل تسهیل فرآیندهای واردات و صادرات به این شیوه روی بیاورند، اما این روش با معایب و خطرات جدی همراه است که نمی‌توان آنها را نادیده گرفت. عمده ترین مخاطرات ناشی از اجاره دادن کارت بازرگانی عبارتند از:

۱. غیرقانونی بودن

اولین و بزرگ‌ترین معایب اجاره کارت بازرگانی، غیرقانونی بودن آن است. طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران، اعطای کارت بازرگانی به فردی دیگر تحت هر عنوانی اعم از اجاره، فروش، عقد قرارداد، صلح، اقرارنامه یا وکالت غیرقانونی بوده و ورود کالا با استفاده از کارت بازرگانی اجاره ای، بدلیل رعایت نشدن تشریفات قانونی ورود و خروج، مشمول مقررات بند (الف) ماده یک قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز بوده و جرم تلقی می‌گردد.

۲. ریسک بالا

اجاره کارت بازرگانی از نظر ریسک‌های مالی و قانونی نیز بسیار پرخطر است. اجاره‌کننده به دلیل عدم مالکیت واقعی کارت، ممکن است به مشکلات جدی از جمله سوءاستفاده صاحب کارت، عدم پرداخت تعهدات و مسائل مالیاتی دچار شود. به عنوان مثال، اگر صاحب کارت بازرگانی به هر دلیلی مانند بدهی‌ها یا مشکلات مالی به سختی مواجه شود، اجاره‌کننده نیز می‌تواند به طور ناخواسته مسئولیت‌های مالی او را بر دوش بکشد.

۳. عدم کنترل

یکی دیگر از معایب اجاره کارت بازرگانی عدم وجود کنترل کافی بر فعالیت‌های تجاری است. اجاره‌کننده و اجاره‌دهنده هر دو ممکن است از طرف دیگر هیچ‌گونه اطلاعات و کنترلی بر فعالیت‌های تجاری و مالی انجام شده توسط یکدیگر نداشته باشند. این مسئله می‌تواند به بروز خطاها و تخلفات قانونی منجر شود که در نهایت بر اعتبار هر دو طرف اثر منفی می‌گذارد. علاوه بر این، اجاره‌کننده اغلب در موقعیتی قرار می‌گیرد که نمی‌تواند از جزئیات و فرآیندهای قانونی مرتبط با تجارت آگاه باشد. این عدم آگاهی می‌تواند به عدم رعایت قوانین مختلف و در نتیجه بروز مشکلات قضایی منجر شود.

مجازات اجاره کارت بازرگانی:

یکی از مهم‌ترین و خطرناک‌ترین جوانب اجاره کارت بازرگانی، ناآگاهی افراد از مجازات‌هایی است که ممکن است در نتیجه این اقدام اعمال شود. بر طبق قوانین موجود در راستای مبارزه با قاچاق کالا و ارز و فرار مالیاتی، عواقب این کار می‌تواند بسیار سنگین باشد. به طور کلی، افرادی که به اجاره کارت بازرگانی اقدام می‌کنند، ممکن است با عواقب زیر روبرو شوند:

بموجب تبصره ۲ بند ۳ ماده (۱۰) آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات، دارندگان کارت بازرگانی حق واگذاری آن به غیر را ندارند. در صورت احراز واگذاری کارت، اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران (اتاق ایران) و اتاق تعاون ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌توانند نسبت به تعلیق و یا ابطال کارت اقدام نمایند

همچنین، مستنداً به ماده ۳۳ مکرر ۲ (الحاقی ۱۱، ۱۴۰۰) - هرگونه معامله راجع به کارت بازرگانی که عرفاً اجاره، خرید، فروش یا واگذاری آن محسوب شود و نیز هرگونه بهره برداری از منافع کارت بازرگانی دیگری تحت هر عنوان ممنوع است و مرتکب یا مرتکبین به شرح زیر مجازات می‌شوند:

پ (الحاقی ۱۱، ۱۴۰۰) - در صورتی که اعمال فوق منتهی به اقدام برای ورود یا صدور کالا نگردد، علاوه بر ابطال کارت بازرگانی و جریمه نقدی از دویست میلیون (۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا پانصد میلیون (۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال، هر یک از مرتکبین به دو یا چند مورد از محرومیت‌های موضوع ماده (۶۹) این قانون محکوم می‌شوند.

بموجب بند (۷) ماده (۲۷۴) قانون مالیات‌های مستقیم، استفاده از کارت بازرگانی اشخاص دیگر به منظور فرار مالیاتی جرم مالیاتی محسوب می‌شود و مرتکب یا مرتکبان حسب مورد، به مجازات‌های درجه شش محکوم می‌گردند.

و در ادامه، بموجب ماده ۲ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء اختلاس و کلاهبرداری، هرکس به نحوی از انحاء امتیازاتی را که به اشخاص خاص به جهت داشتن شرایط مخصوص تفویض می‌گردد نظیر جواز صادرات و واردات و آنچه عرفاً موافقت اصولی گفته می‌شود در معرض خرید و فروش قرار دهد و یا از آن سوء استفاده نماید و یا در توزیع کالاهایی که مقرر بوده طبق ضوابطی توزیع نماید مرتکب تقلب شود و یا به طور کلی مالی یا وجهی تحصیل کند که طریق تحصیل آن فاقد مشروعیت قانونی بوده است مجرم محسوب و علاوه بر رد اصل مال به مجازات سه ماه تا دو سال حبس و یا جریمه نقدی معادل دو برابر مال به دست آمده محکوم خواهد خواهد شد.

همچنین، بموجب ماده ۶۹ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، باتوجه به اینکه استفاده از کارت بازرگانی اجاره‌ای جرم است و استفاده از آن ضرر زیادی به تجار می‌رساند کسانی که مرتکب این کار شوند به مجازات درجه شش در بند ۷ ماده ۶۹ محکوم می‌شوند و طبق این قانون هر یک از طرفین باید ۲۰۰ میلیون ریال تا ۵۰۰ میلیون ریال پرداخت کنند. به علاوه، کارت بازرگانی شخص باطل می‌شود و در صورت تکرار مجدد به ۶ ماه حبس محکوم می‌شود.

گواهی مبداء، انواع گواهی مبداء و مقررات حاکم بر آن

گواهی مبداء سندی بین المللی است که توسط اتاق بازرگانی بین الملل تدوین و ارائه شده است. این سند به درخواست متقاضی (صادر کننده و یا نماینده قانونی وی) تکمیل و توسط اتاق بازرگانی ایران که مبداء خاص یک کالا را در راستای رعایت مقررات گمرکی و بازرگانی، گواهی می کند؛ تایید می شود. بنابراین تعیین مبداء یک کالای صادراتی، پایه ای اساسی برای تعیین تعرفه ها و سایر شاخص های مهم به شمار می آید.

۱. مرجع صدور گواهی مبداء

طبق تبصره ذیل ماده ۱۷ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۲ مرجع صدور گواهی مبداء در جمهوری اسلامی ایران؛ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران می باشد. در این راستا، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، جهت مدیریت یکپارچه و قابل اطمینان امور گواهی مبداء و تسهیل و روان سازی فعالیت های مربوطه، "سامانه یکپارچه گواهی مبداء" را ایجاد کرده و تنها مرجع تایید اعتبار گواهی مبداءهای صادر شده در جمهوری اسلامی ایران، سامانه مذکور می باشد. تبصره: پیرو نامه شماره ۴۱۶۵۹/۱۵۰۷۴۶ معاونت حقوقی رئیس جمهور، مبنی بر "قانونی بودن و حدود دسترسی به سامانه صدور گواهی مبداء اتاق ایران جهت صدور گواهی مبداء صادراتی بخش تعاون توسط اتاق های تعاون کشور"، اتاق های تعاون سراسر کشور نیز قادر به صدور گواهی مبداء می باشند.

۲. انواع گواهی مبداء و ضرورت صدور آن

- ۳-۱- فرم گواهی مبداء شش برگی A یا (GSP (GENERALIZED SYSTEM OF PREFERENCES
- ۳-۲- فرم گواهی مبداء سه برگی CO (CERTIFICATE OF ORIGIN
- ۳-۳- فرم CT3: این فرم در راستای انعقاد موافقتنامه تجارت ترجیحی میان ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیا (EAEU) طراحی شده است و در حوزه صادرات به ۵ کشور روسیه، بلاروس، قزاقستان، قرقیزستان و ارمنستان صادر می گردد. این فرم منحصر جهت معرفی کالاهای تحت تعرفه ترجیحی اوراسیا صادر می شود و در غیر این صورت، برای سایر کالاهای صادراتی به ۵ کشور نامبرده، باید فرم A صادر شود. کلیه صادرکنندگان کالا به کشورهای حوزه اوراسیا، بمنظور بهره مندی از مزایای تعرفه ترجیحی ایران و کشورهای حوزه اوراسیا، می بایست همزمان علاوه بر دریافت فرم گواهی مبداء CT3 نسبت به اخذ گواهی مبداء شش برگی نیز اقدام نمایند. هیچ یک از شعب اتاق های تعاون سراسر کشور، مجاز به صدور گواهی مبداء اوراسیا نمی باشند. لذا ضروری است کلیه دارندگان کارت های بازرگانی اتاق های تعاون، نسبت به اخذ این نوع از گواهی مبداء، به یکی از شعب اتاق بازرگانی ایران در سراسر کشور مراجعه نمایند.
- ۳-۳ فرم تعرفه ترجیحی کشور ترکیه: این فرم در راستای انعقاد موافقتنامه تجارت ترجیحی میان ایران و ترکیه طراحی شده است و در حوزه صادرات به کشور ترکیه، صادر می گردد.

۳. مندرجات گواهی مبداء

- گواهی مبداء سندی است که مشتمل بر اطلاعات زیر می باشد:
۱. مشخصات فرستنده یا صادر کننده کالا بر اساس بارنامه حمل و پروانه گمرکی،
 ۲. مشخصات گیرنده و مقصد کالا بر اساس بارنامه حمل،
 ۳. کشور تولید کننده کالا بر اساس مندرجات پروانه گمرکی و یا فاکتور فروش،

۴. مشخصات وسیله حمل بر اساس بارنامه حمل،
۵. مشخصات محموله و کالا بر اساس بارنامه حمل و پروانه گمرکی،
۶. وزن یا ظرف و تعداد و نوع بسته بندی کالا به تفکیک و براساس فاکتور کالا و لیست عدل بندی،
۷. شماره و تاریخ فاکتور کالا،
۸. امضاء گواهی مبداء توسط صادر کننده کالا،
۹. امضاء گواهی مبداء توسط مرجع صادر کننده گواهی مبداء.
۱۰. شماره ارجاع منحصر به فرد گواهی مبداء و کیوآرکد مورد تایید اتاق ایران.

۴. صدور گواهی مبداء (انواع صادرات و شرایط صدور گواهی مبداء برای آن ها)

۴-۱ صدور گواهی مبداء برای صادرات قطعی

- بارنامه حمل
- اظهارنامه گمرکی صادراتی

۴-۲ صدور گواهی مبداء برای صادرات مجدد (Re Export)

- مدارک ورود کالا (بارنامه ورود، اظهارنامه گمرکی ورود و گواهی مبداء کشور صادرکننده)
 - مدارک صادرات کالا (اظهارنامه گمرکی، بارنامه حمل و فاکتور در صورت درخواست متقاضی)
- تذکر: در این صورت میزان وزن و تعداد بسته درخواستی نباید از وزن کالای وارد شده به کشور بیشتر باشد.

۴-۳ صدور گواهی مبداء به منظور ترانزیت

- اظهارنامه ترانزیت
- بارنامه حمل
- گواهی مبداء ورود کالا

۴-۴ صدور گواهی مبداء برای کالای مرجوعی

- مدارک ورود (اظهارنامه گمرکی مرجوعی، بارنامه حمل ورود و گواهی مبداء ورود کالا)
- مدارک خروج کالا (اظهارنامه گمرکی مرجوعی و بارنامه حمل)

۴-۵ صدور گواهی مبداء برای کالای خارجی که ذینفع کالا، شخص ایرانی باشد

- بارنامه حمل از کشور صادرکننده کالا
- LC بانکی (در صورت داشتن)
- گواهی مبداء کشور صادرکننده
- فاکتور
- بارنامه حمل

تذکر: در این حالت نیاز به اخذ اظهارنامه گمرکی نمی باشد.

۴-۶ صدور گواهی مبداء برای حمل داخلی برای کالای ساخت داخل کشور

- بارنامه حمل (در صورت داشتن)
- LC بانکی
- فاکتور کالا

۴-۷ صدور گواهی مبدا برای حمل داخلی برای کالای ساخت خارج از کشور

- بارنامه ورود کالا
- اظهارنامه گمرکی
- گواهی مبدا کشور صادرکننده
- بارنامه حمل داخلی
- LC بانکی
- فاکتور فروش

۴-۸ سایر موارد در صدور گواهی مبدا

- وزن و تعداد بسته درخواستی جهت صدور گواهی مبدا می بایست برابر بارنامه حمل باشد و نباید وزن و تعداد بسته درخواستی از پروانه گمرکی بیشتر باشد. (وزن بارنامه با تلورانس ۲ درصد از پروانه گمرکی نیز مورد پذیرش می باشد).
- در صورتیکه کالا در مرز تحویل گردد، مرز تحویل کالا در متن گواهی مبدا درج می گردد.
- در صورت اخذ تعهد نقص مدارک در زمان صدور گواهی مبدا، لازم است متقاضی قبل از موعد مقرر به واحد صدور گواهی مبدا اتاق صادرکننده مراجعه کرده تا پس از تایید کارشناس مربوطه، رفع تعهد انجام شود.
- در مواردی که مشخصات صادر کننده در پروانه گمرکی با مشخصات صادر کننده در بارنامه حمل متفاوت بوده و صاحب بارنامه تقاضای دریافت گواهی مبدا به نام خود را داشته باشد، ضروری است صاحب پروانه گمرکی (شخصی که پروانه گمرکی به نام وی صادر شده است) طی نامه ای خطاب به واحد صدور گواهی مبدا در اتاق، پروانه صادراتی خود را با ذکر مشخصات جهت دریافت گواهی مبدا به نام صاحب بارنامه واگذار نماید. ضمناً کسب اطمینان از اعتبار کارت بازرگانی صاحب بارنامه در سامانه یکپارچه کارت بازرگانی هوشمند، الزامی است.
- در شرایط خاص (صادرات به عراق و یا صادرات کالاهای فاسد شدنی به تشخیص اتاق بازرگانی)، چنانچه ارائه پروانه گمرکی توسط صادرکننده مقدور نباشد، اتاق ها می توانند براساس اطلاعات مندرج در بارنامه حمل و فاکتور فروش، نسبت به صدور گواهی مبدا اقدام نمایند. علیهذا متقاضی (صادرکننده و یا نماینده قانونی وی) متعهد می گردد حداکثر ظرف مدت دو ماه از تاریخ صدور گواهی مبدا، پس از اخذ بارنامه حمل و پروانه گمرکی، نسبت به ارائه مدارک موصوف به اتاق مربوطه اقدام نماید.
- مدت زمان درج تعهد رفع نقص مدارک تا ۳ مرتبه قابل تمدید بوده و تمدید آن، تنها از طریق اتاق صادرکننده گواهی مبدا، امکان پذیر است.
- صدور گواهی مبدا ترانزیتی بنام حامل بار (که اغلب دارای کارت عضویت اتاق بازرگانی می باشند) با ارائه مدارک مرتبط با ترانزیت و کارت عضویت معتبر به شعبه صادرکننده گواهی مبدا و از طریق سامانه یکپارچه گواهی مبدا اتاق ایران، بلامانع می باشد.
- کلیه دارندگان کارت های بازرگانی تعاون و مرزنشینی که کارت بازرگانی تعاونی آن ها منقضی شده باشد، مجاز به اخذ گواهی مبدا با ارائه کارت مرزنشینی معتبر و مدارک موصوفه به یکی از شعب صادرکننده گواهی مبدا (اتاق بازرگانی - اتاق تعاون) در سراسر کشور می باشند.
- در صورت درخواست خریدار، اتاق مجاز است نسبت به صدور گواهی مبدا به دو زبان اقدام نماید.

۵. ابطال گواهی مبدا

در صورت درخواست متقاضی و یا با نظر مراجع ذی صلاح، گواهی مبدا صادره ابطال خواهد شد. همچنین در صورت مرجوع شدن کالا به داخل کشور، گواهی مبدا صادره ابطال می گردد.

راهنمای عملی داوری تجاری برای فعالان اقتصادی

از قرارداد تا اجرای رأی (ACIC)

در فضای پیچیده تجارت مدرن، دسترسی به سازوکارهای کارآمد برای حل و فصل اختلافات، دیگر یک انتخاب نیست، بلکه یک ضرورت استراتژیک برای بقا و رشد کسب و کارهاست. داوری، به عنوان نهادی مبتنی بر «اراده طرفین»، با تکیه بر تخصص، محرمانگی و سرعت در رسیدگی، جایگاه ویژه‌ای در نظام‌های حقوقی جهان یافته و به ابزاری کلیدی برای مدیریت ریسک در قراردادهای تجاری تبدیل شده است. اما بهره‌مندی واقعی از مزایای داوری، به‌ویژه در معاملات بین‌المللی، نیازمند یک چارچوب سازمان‌یافته و مدیریتی است. «مراکز داوری» با ارائه خدمات جامع در زمینه‌های پذیرش پرونده، مدیریت اداری و نظارت بر حسن اجرای قواعد، بستری امن و حرفه‌ای را فراهم می‌آورند تا عدالت در کوتاه‌ترین زمان ممکن محقق شود.

مرکز داوری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران (ACIC)، با هدف حمایت از فعالان اقتصادی و ارتقای استانداردهای حل اختلاف در ایران و جهان، مجموعه‌ای از خدمات تخصصی را برای مدیریت جامع پرونده‌های داوری ارائه می‌دهد. این مرکز با تکیه بر قواعد سازمانی و بهره‌گیری از داوران متخصص، اطمینان می‌دهد که فرآیند رسیدگی را از مرحله ثبت درخواست تا صدور رأی، در محیطی شفاف و مطابق با استانداردهای بین‌المللی تجربه کنید.

۱- نقش و جایگاه داوری در قراردادهای تجاری بین‌المللی

در دهه‌های اخیر، تجارت بین‌المللی با گسترش روابط اقتصادی میان شرکت‌ها و دولت‌ها، به یکی از ارکان اصلی اقتصاد جهانی تبدیل شده است. افزایش حجم مبادلات، توسعه سرمایه‌گذاری‌های خارجی و ظهور قراردادهای پیچیده تجاری، طبیعتاً منجر به گسترش ابعاد اختلافات ناشی از این روابط شده است. در چنین فضای پویا و پیچیده‌ای، دسترسی به یک نظام کارآمد برای حل و فصل اختلافات، یکی از حیاتی‌ترین نیازهای فعالان اقتصادی است.

در گذشته، دادگاه‌های ملی مرجع اصلی حل اختلافات بودند؛ اما به تدریج مشخص شد که نظام‌های قضایی داخلی به دلیل تفاوت در قوانین، تعارض صلاحیت‌ها، نگرانی از جانبداری محاکم داخلی و طولانی بودن فرآیند رسیدگی، پاسخگوی نیازهای تجارت فرامرزی نیستند. همچنین، دشواری اجرای احکام دادگاه‌های یک کشور در کشورهای دیگر، فعالان اقتصادی را به سوی «شیوه‌های جایگزین حل اختلاف» سوق داد که در این میان، داوری* به دلیل تخصص و اعتبار جهانی، به ابزار برتر تبدیل شد.

تفاوت اصلی در معاملات فرامرزی این است که طرفین با نظام‌های حقوقی متفاوت و قواعد گوناگون مواجه هستند. برای نمونه، در قراردادی که فروشنده در ایران، خریدار در آلمان، محل اجرا در ترکیه و بانک تأمین‌کننده مالی در امارات باشد، تعیین مرجع صالح برای رسیدگی به یک چالش پیچیده تبدیل می‌شود. در چنین وضعیتی، پیش‌بینی «شرط داوری» در همان ابتدای انعقاد قرارداد، ابهام‌ها را از بین می‌برد و چارچوبی مشخص برای مدیریت اختلافات احتمالی آینده ایجاد می‌کند.

از این منظر، داوری تنها یک روش برای حل اختلاف نیست، بلکه بخشی از «نظام مدیریت ریسک» در قراردادهاست. همان‌طور که طرفین درباره تغییر قیمت یا فورس‌ماژور توافق می‌کنند، با درج شرط داوری، ریسک‌های حقوقی مربوط به نحوه رسیدگی به اختلافات را نیز مدیریت می‌کنند. به همین دلیل، بسیاری از طرف‌های قرارداد، به جای داوری‌های پراکنده و موردی، مدیریت اختلافات خود را به یک «سازمان داوری» می‌سپارند تا فرآیند رسیدگی تحت نظارت یک ساختار تخصصی و بر اساس قواعد پیش‌بینی شده انجام شود؛ یکی از معتبرترین این نهادها در ایران، «مرکز داوری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران» است.

۱-۱ انواع موافقت‌نامه داوری

موافقت‌نامه داوری می‌تواند به دو شکل باشد:

الف- شرط داوری: که در متن قرارداد اصلی گنجانده می‌شود.

ب - موافقت‌نامه مستقل: که پس از بروز اختلاف و به صورت جداگانه تنظیم می‌گردد.

در هر دو حالت، این سند چارچوب کلی رسیدگی را مشخص می‌کند؛ از جمله اینکه چه موضوعاتی قابل ارجاع به داوری است، چه سازمانی (مانند ACIC) مسئول مدیریت پرونده است و داوران چگونه انتخاب شوند. دبیرخانه مرکز داوری در مرحله پذیرش، پیش از تشکیل هیأت داوری، انطباق ظاهری این موافقت‌نامه با الزامات قواعد داوری را بررسی می‌کند تا اطمینان حاصل شود که مبنای قراردادی لازم برای آغاز فرآیند موجود است.

۱-۲ شرط داوری نمونه مرکز داوری اتاق ایران

برای جلوگیری از هرگونه ابهام در تفسیر اراده طرفین و پیشگیری از چالش‌های صلاحیت، مرکز داوری اتاق ایران یک «شرط داوری نمونه» ارائه داده است. استفاده از این متن پیشنهاد شده، تضمین می‌کند که اختلافات مطابق با قانون اساسنامه و قواعد سازمانی مرکز مدیریت شوند و از بروز اختلافات جانبی جلوگیری شود.

درج این شرط در قراردادها، به این معناست که تمامی مراحل - از ثبت درخواست و انتخاب داوران تا ابلاغ رأی - تحت نظارت و مدیریت تخصصی مرکز انجام خواهد شد.

"نمونه شرط داوری مرکز داوری اتاق ایران"

کلیه اختلافات و دعاوی ناشی از این قرارداد و یا مرتبط با آن، از جمله هرگونه اختلاف یا دعوای مربوط به وجود، انعقاد، اعتبار، خاتمه، نقض، تفسیر و اجرای قرارداد، از طریق داوری مرکز داوری اتاق ایران و مطابق با قواعد داوری آن حل و فصل می‌شود. این شرط داوری، موافقت‌نامه‌ای مستقل از قرارداد اصلی تلقی شده و در هر حال لازم‌الاجرا است.

"ACIC Model Arbitration Clause"

All disputes or claims arising out of or in connection with this contract, including any question regarding its existence, validity, termination, breach, interpretation, and execution shall be settled by arbitration administered by the Arbitration Center of Iran Chamber (ACIC) in accordance with its Arbitration Rules. This arbitration clause shall be treated as an agreement independent of this contract and shall in any case be binding.

۲- فرآیند داورى در مركز داورى اتاق ايران (ACIC)

یک - معرفى مركز داورى اتاق ايران (ACIC)

در دنياى تجارت امروز، ارجاع اختلافات به سازمان هاى داورى به دليل وجود قواعد آيينى مشخص و ساختار ادارى منظم، بسيار رايج تر از داورى هاى موردى (Ad Hoc) است. مركز داورى اتاق بازرگانى، صنايع، معادن و كشاورزى ايران نيز بر همين اساس و به موجب قانون اساسنامه مصوب ۱۴ بهمن ۱۳۸۰ تاسيس شد تا بسترى حرفه اى براى مديريت داورى ها فراهم آورد.

پيش از تاسيس اين مركز، اكثر داورى ها به صورت «موردى» انجام مى شد كه در آن تمام مسئوليت هاى ادارى، از انتخاب داور و تعيين قواعد تا سازماندهى جلسات، بر عهده طرفين و داوران بود و اين امر اغلب منجر به تاخير يا پيچيدگى در روند رسيدگى مى شد. با تشكيل مركز داورى اتاق ايران، اين وظائف در قالب يك ساختار سازمانى تعريف شد؛ به گونه اى كه امورى چون ثبت درخواست، تشكيل پرونده، ابلاغ اوراق و هماهنگى هاى ادارى، توسط دبيرانه مركز و بر اساس قواعد مشخص مديريت مى شود.

اين مركز با شخصيت حقوقى مستقل، از اركان كليدى زير تشكيل شده است:

- هيأت مديره: متولى سياست گذارى و تصميمات كلان در اداره مركز.

- دبیرکل: مسئول مديريت اجرايى، نظارت بر امور ادارى و اجراى دقيق مقررات.

- داوران: متخصصانى كه مطابق با توافق طرفين يا قواعد مركز انتخاب شده و مسئوليت رسيدگى به ماهيت اختلاف و صدور رأى را بر عهده دارند.

بايد توجه داشت كه نقش مركز داورى فراهم كردن يك «بستر نهادى و ادارى» است تا هيأت داورى بتواند در محيطى منظم و شفاف، بر روى پرونده تمرکز كرده و رأى صادر كند.

- از نظر صلاحيت، اين مركز محدود به نوع خاصى از قراردادها نيست و تمامى اختلافات ناشى از روابط تجارى (اعم از بازرگانى، پيمانكارى، حمل و نقل، بيمه، بانكى و سرمايه گذارى) را در بر مى گيرد. همچنين، صلاحيت مركز تنها به اختلافات داخلى محدود نمى شود و با پذيرش پرونده هاى بين المللى، امكان ارجاع اختلافات ميان اشخاص ايرانى و خارجى را فراهم كرده است تا طيف گسترده اى از روابط اقتصادى در چارچوب قواعد تخصصى اين مركز مديريت شوند.

دو - فرآیند داورى

پس از انعقاد موافقت نامه داورى و ارجاع اختلاف به مركز داورى اتاق ايران، فرآيند رسيدگى بر اساس قواعد تخصصى مركز آغاز مى شود. اين مسير، از «ثبت درخواست» شروع شده و با «صدور و ابلاغ رأى» به پايان مى رسد. در اين مسير، فرآيند كار به دو بخش تقسيم مى شوند: اقداماتى كه بر عهده دبيرانه مركز است و اقداماتى كه توسط هيأت داورى انجام مى گيرد. مراحل كليدى عبارتند از:

الف - درخواست داورى

هرگونه رسيدگى در مركز داورى با «ثبت درخواست داورى» آغاز مى شود. متقاضى بايد درخواست خود را به همراه موافقت نامه داورى، مستندات مرتبط با اختلاف و ساير اطلاعات لازم به دبيرانه مركز ارائه كند. بايد توجه داشت كه ثبت اين درخواست، صرفاً يك اقدام ادارى براى تشكيل پرونده نيست؛ بلكه آغاز رسمى فرآيند داورى و مبنائى شكل گيرى رابطه قانونى ميان طرفين، هيأت داورى و مركز است.

دبیرخانه مرکز، مدارک ارائه شده را از حیث تکمیل بودن و انطباق با قواعد داوری بررسی می کند. این بررسی یک «کنترل مقدماتی» است تا اطمینان حاصل شود که شرایط لازم برای تشکیل پرونده فراهم است.

ب - نصب داور یا داوران

پس از تکمیل مدارک، مرحله «نصب داوران» آغاز می شود. برخلاف دادگاه ها که قاضی از پیش تعیین شده است، در داوری، طرفین خودشان تصمیم می گیرند چه کسی بر پرونده آن ها رسیدگی کند.

بنیان داوری بر «آزادی اراده» استوار است. طرفین می توانند درباره تعداد داوران و شیوه انتخاب آن ها توافق کنند. یکی از بزرگترین مزایای این سیستم این است که طرفین می توانند افرادی را برگزینند که علاوه بر دانش حقوقی، در موضوع تخصصی اختلاف (مثلاً مهندسی نفت، مالی یا حمل و نقل) تجربه و شناخت کافی داشته باشند. این تخصص گرایی باعث می شود رأی صادره، دقیق تر و عملی تر از احکام قضایی صرف باشد.

در عمل همیشه توافق طرفین برای انتخاب داور حاصل نمی شود؛ ممکن است یکی از طرفین از معرفی داور خودداری کند یا در انتخاب سرداور به توافق نرسند. در چنین شرایطی، قواعد داوری مرکز اجازه نمی دهد که فرآیند رسیدگی متوقف شود یا یکی از طرفین با عدم همکاری، پرونده را به بلاتکلیفی بکشاند. در این موارد، مرکز در چارچوب اختیارات قانونی خود، اقدام به «نصب داور» یا تکمیل ترکیب هیأت داوری می کند.

- **تعهد به افشا:** هر شخص که به عنوان داور انتخاب یا منصوب می شود، موظف است پیش از پذیرش مأموریت و در طول رسیدگی، هرگونه شرایطی که ممکن است باعث تردید در بی طرفی وی شود را افشا کند.

- **حق جرح داور:** اگر استقلال یا بی طرفی داور نقض شده باشد، هر یک از طرفین می تواند مطابق با تشریفات و مواعید مقرر در قواعد مرکز، درخواست «جرح داور» را مطرح نماید. این سازوکارهای نظارتی، زمینه ساز انتخاب داور یا تشکیل هیأتی است که نه تنها واجد صلاحیت تخصصی است، بلکه از نظر اخلاقی و حقوقی نیز مورد اعتماد طرفین قرار دارد.

ج - جلسه قرارنامه و مدیریت پرونده

پس از تشکیل هیأت داوری، فرآیند رسیدگی وارد مرحله «مدیریت پرونده» می شود. در داوری های سازمانی، صرف تعیین داوران کافی نیست؛ بلکه برای جلوگیری از هرگونه ابهام و اختلافات در آینده، لازم است چارچوب اجرایی پرونده از همان ابتدا مشخص شود.

در این راستا، هیأت داوری با مشارکت طرفین، جلسه ای را تحت عنوان «جلسه قرارنامه و مدیریت پرونده» برگزار می کند. در این جلسه، محورهای اصلی رسیدگی تبیین می شود، از جمله:

- تعیین دقیق حدود اختلاف و خواسته های طرفین.

- برنامه زمان بندی ارائه لوایح و مستندات.

- تعیین زمان و نحوه برگزاری جلسات رسیدگی.

- شیوه تبادل مکاتبات و ارائه ادله.

حاصل این مرحله، تنظیم «قرارنامه داوری» است؛ سندی جامع که مشخصات طرفین، موضوع اختلاف و برنامه اجرایی رسیدگی را ثبت می کند. در این میان، «مدیریت پرونده» شامل کنترل مواعید، هماهنگی جلسات و نظارت بر تبادل منظم لوایح است.

د - جلسه رسیدگی (استماع)

نقطه اوج فرآیند داوری، جلسه رسیدگی یا «استماع»، حیاتی ترین مرحله فرآیند است؛ جایی که طرفین فرصت می یابند ادعاها، دفاعیات و مستندات خود را مستقیماً نزد هیأت داوری مطرح کنند.

برای تضمین «حق دفاع» و «اصل رفتار برابر»، زمان، مکان و نحوه برگزاری این جلسات توسط مرکز به طرفین ابلاغ می‌گردد. نکته حائز اهمیت در داوری سازمانی این است که عدم همکاری یا عدم حضور یکی از طرفین در جلسه (با وجود ابلاغ صحیح)، مانع از ادامه رسیدگی نخواهد بود. در چنین شرایطی، هیأت داوری می‌تواند با رعایت قواعد مرکز داوری، رسیدگی را ادامه داده و بر اساس مستندات موجود، تصمیم‌گیری کند تا حق دسترسی طرف دیگر به عدالت مسلوب ننماید.

هـ - صدور رأی و خاتمه رسیدگی

پس از آنکه هیأت داوری اطمینان حاصل کند که تمامی ادله جمع‌آوری شده و طرفین، فرصت کافی برای دفاع از حقوق خود را داشته‌اند، رسیدگی را خاتمه یافته اعلام می‌کند. در مرحله نهایی، داور یا هیأت داوری وارد مرحله «شور» شده و بر اساس قواعد حقوقی حاکم و مستندات پرونده، "رأی داوری" را صادر می‌نماید.

رأی پس از امضا، مطابق قواعد مرکز در پرونده ثبت و برای طرفین ابلاغ می‌شود. با ابلاغ رأی، فرآیند رسیدگی به پایان می‌رسد و طرفین می‌توانند برای اجرای آن اقدام کنند.

و - مدیریت هزینه‌های داوری

یکی از مزایای برجسته داوری سازمانی در مقایسه با داوری‌های موردی (Ad Hoc)، مدیریت نظام‌مند هزینه‌هاست. در داوری‌های موردی، موضوعاتی چون حق الزحمه داوران یا هزینه‌های اداری اغلب خود به یک اختلاف تبدیل می‌شود. اما در مرکز داوری اتاق ایران، تمامی این امور بر اساس «آیین‌نامه هزینه‌های داوری» و تعرفه‌های از پیش تعیین‌شده مدیریت می‌شود.

دبیرخانه مرکز مسئولیت محاسبه، دریافت و پیگیری پرداخت‌های مالی را بر عهده دارد.

ز - اجرا رأی داوری

صدور رأی داوری، نقطه پایان رسیدگی است، اما برای طرفین، اهمیت اصلی در «قابلیت اجرای» این رأی نهفته است. یکی از بزرگترین مزایای ارجاع اختلافات به مرکز داوری اتاق ایران (ACIC)، این است که آرای صادره در این مرکز، دارای اعتبار قانونی بالا و قابلیت اجرای گسترده در سطح ملی و بین‌المللی هستند.

- اجرای رأی در داخل ایران

طبق قانون ایران آرای داوری پس از ابلاغ، دارای اعتبار قانونی هستند و در صورتی که طرف محکوم، به صورت داوطلبانه به اجرای رأی اقدام نکند، طرف محکوم‌له بهره‌مند می‌تواند به اجرای احکام دادگاه مراجعه نماید.

- اجرای بین‌المللی (کنوانسیون نیویورک)

یکی از قدرتمندترین ابزارهای داوری در تجارت بین‌الملل، «کنوانسیون شناسایی و اجرای احکام داوری خارجی» است. بنا بر این کنوانسیون که توسط بیش از ۱۱۲ کشور جهان (از جمله ایران) پذیرفته شده است، آرای داوری صادره در یک کشور عضو، در کشورهای عضو دیگر نیز به رسمیت شناخته شده و اجرا شوند. این بدان معناست که اگر شما در قراردادی شرط داوری مرکز داوری اتاق ایران (ACIC) را درج کنید، رأیی که در ایران صادر می‌شود، در اکثر کشورهای دنیا (از اروپا تا آسیا و آمریکا) قابلیت اجرا خواهد داشت.

قانون مقررات صادرات و واردات

(نگاهی اجمالی به مهمترین مواد و تبصره های اجرایی)

ماده ۱ - مقررات صادرات و واردات کالا و انجام خدمات مربوطه نسبت به کلیه صادرکنندگان، واردکنندگان و نیز آنهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است بموجب این قانون تعیین و کلیه قوانین مغایر با آن لغو می گردد.

ماده ۲ - کالاهای صادراتی و وارداتی به سه گروه زیر تقسیم می شوند:

- کالای مجاز : کالایی است که صدور یا ورود آن با رعایت ضوابط، نیاز به کسب مجوز ندارد.
- کالای مشروط : کالایی است که صدور یا ورود آن با کسب مجوز امکان پذیر است.
- کالای ممنوع : کالایی است که صدور یا ورود آن به موجب شرع مقدس اسلام (به اعتبار خرید و فروش و یا مصرف) و یا به موجب قانون ممنوع گردد.

تبصره ۱ - دولت می تواند بنا به مقتضیات و شرایط خاص زمانی با رعایت قوانین مربوطه صدور یا ورود بعضی از کالاها را ممنوع نماید.

ماده ۳ - مبادرت به امر صادرات و واردات کالا بصورت تجاری مستلزم داشتن کارت بازرگانی است که توسط اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران صادر و به تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت می رسد.

تبصره ۱ - ملاک تجاری بودن کالا و نیز نحوه صدور، تمدید و ابطال کارت بازرگانی مطابق آئین نامه اجرائی خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران می رسد.

تبصره ۲ - مرجع رسیدگی و اظهار نظر قطعی هنگام بروز اختلاف بین متقاضی کارت و اتاق، وزارت صنعت، معدن و تجارت می باشد .

تبصره ۳ - شرکتهای تعاونی مرزنشین، ملوانان، پيله وران و کارگران ایرانی مقیم خارج از کشور دارای کارنامه شغلی از وزارت کار و امور اجتماعی (مجاز) از داشتن کارت بازرگانی معاف می باشند.

ماده ۶ - اولویت حمل کلیه کالاهای وارداتی کشور با وسایل نقلیه ایرانی است.

ماده ۸ - واردکنندگان کالاهای مختلف اعم از دولتی و غیر دولتی جهت اخذ مجوز ورود و ثبت سفارش باید منحصراً به وزارت صنعت، معدن و تجارت مراجعه نمایند.

تبصره ۱ - موافقت با ورود کالا، مجوز ترخیص نیز تلقی شده و نیازی به اخذ مجوز جداگانه نیست.

تبصره ۲ - خانوارهای مرزنشین یا شرکتهای تعاونی آنها، ملوانان، پيله وران و کارکنان شناورها که اقدام به ورود کالا جهت مصرف شخصی خود می نمایند از موضوع این ماده مستثنی می باشند.

ماده ۱۰ - دولت موظف است در آئین نامه اجرائی نکات ذیل را در خصوص مبادلات مرزی مشخص نماید:

۱. نقاط یا اعماقی از حاشیه های مرزی که ساکنین آنها مجاز به مبادلات مرزی هستند.
۲. نوع و مقدار کالاهای قابل صدور و ورود توسط خانوارهای مرزنشین یا شرکتهای تعاونی آنها، کارگران ایرانی شاغل مجاز در خارج، پيله وران مرزنشین، ملوانان و کارکنان شناورهایی که بین سواحل جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها در تردد هستند.

۳. شرایطی که اشخاص و گروه های یاد شده باید داشته باشند.

۴. شرایط صدور و ورود کالا و انجام تعهدات.

تبصره ۱ - کالاهای قابل ورود که خانوارهای مرزنشین یا شرکتهای تعاونی آنان و کارکنان شناورها برای مصارف شخصی خود، وارد کشور می نمایند با تصویب هیأت وزیران در مورد ارزاق عمومی از پرداخت سی درصد (۳۰٪) تا حداکثر معادل صد درصد (۱۰۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی متعلقه و در مورد لوازم خانگی از پرداخت حداکثر تا معادل پنجاه درصد (۵۰٪) حقوق گمرکی و سود بازرگانی متعلقه معاف می باشند.

تبصره ۲ - کارگران و ایرانیان شاغل مجاز در خارج از کشور می توانند ماشین آلات صنعتی، ابزار و مواد اولیه مورد نیاز کشور را با رعایت میزان و با استفاده از معافیت درصدی از سود بازرگانی که متفقاً توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت کار و امور اجتماعی و وزارتخانه های صنعتی ذیربط تعیین و به تصویب هیأت وزیران می رسد، وارد نمایند.

آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات

(نگاهی اجمالی به مهمترین مواد و تبصره های اجرایی)

هیأت وزیران در جلسه های مورخ ۷، ۱۰ و ۱۳۷۳.۱.۱۴ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۰.۶۴۹۴۵ مورخ ۱۳۷۲.۱۰.۲۳ وزارت بازرگانی و به استناد ماده (۲۳) قانون مقررات صادرات و واردات - مصوب ۱۳۷۲ - آیین نامه اجرایی قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - کمیته دائمی مقررات صادرات و واردات متشکل از نمایندگان نهاد ریاست جمهوری، وزارت بازرگانی، وزارت راه و ترابری، وزارت نفت، وزارت امور خارجه، وزارت کار و امور اجتماعی، وزارتخانه های صنعتی و معدنی، وزارت کشاورزی، وزارت جهاد سازندگی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت تعاون، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گمرک ایران، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون، تهیه پیش نویس لوایح قانونی، مصوبات هیأت دولت، شورای اقتصاد و کمیسیون اقتصاد هیأت دولت را در موارد زیر به عهده خواهد داشت:

۱ - لایحه مقررات صادرات و واردات، لوایح موردی برای انجام اصلاحات و تغییرات لازم در قانون مقررات صادرات و واردات.
۲ - لایحه برای لغو انحصاراتی که مانع رشد تولید یا تجارت است.

۳ - آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات، اصلاحات و تغییرات موردی روی آیین نامه اجرایی قانون مذکور.
۴ - اصلاحات و تغییرات مندرجات جدول تعرفه گمرکی ضمیمه مقررات صادرات و واردات.

۵ - طرح تصویب نامه های هیأت وزیران، شورای اقتصاد و کمیسیون اقتصاد هیأت وزیران در رابطه با مقررات صادرات و واردات.
۶ - کمیته مذکور همچنین بررسی و اظهار نظر و اقدام روی پیشنهاد های مربوط به مقررات صادرات و واردات را نیز به عهده خواهد داشت.
ماده ۳ - وزارتخانه ها و سازمان هایی که ورود یا صدور کالاهایی منوط به رعایت ضوابط استانداردها یا اخذ گواهی آنها، قبل یا بعد از اظهار کالا در گمرک می باشد، موظفند شرایط و مشخصات مورد نظر خود، همچنین نام مؤسسات و سازمان های کنترل کننده و مجری ضوابط مذکور را با درج آگهی در جراید و انتشار مقررات ناظر به اطلاع وارد کنندگان، صادر کنندگان و سازمان های اجرایی ذی ربط برسانند.
ماده ۴ - وزارتخانه ها و سازمان های مسئول صدور گواهی بهداشت انسانی، دامی و نباتی همچنین گواهی انطباق با استاندارد و نظایر آنها - که برای ورود کالا اخذ آنها ضرورت دارد ولی به عنوان مجوزهای ورود تلقی نمی گردند - موظف هستند بدون در نظر گرفتن موافقت یا مخالفت خود با ورود یا صدور کالای مورد تقاضا نسبت به صدور گواهی اقدام نمایند.

ماده ۵ - با توجه به مفاد مواد (۱) و (۸) قانون مقررات صادرات و واردات که از این پس به اختصار "قانون" نامیده می شود ورود کلیه کالاهای قابل ورود اعم از اینکه وارد کننده از بخش دولتی یا غیر دولتی باشد به استثنای موارد زیر موقوف به ثبت سفارش و اخذ مجوز ورود از وزارت بازرگانی با رعایت سایر شرایط مقرر خواهد بود.

موارد استثنا:

۱ - کالاهای مورد نیاز خانوارهای مرزنشین، شرکتهای تعاونی آنها، ملوانان، کارکنان شناورها طبق فهرستی که در همین آیین نامه می آید و در حد مقرر در آن.

۲ - کالاهای خاص نظامی با تأیید وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و کالاهای خاص انرژی اتمی با تأیید رییس سازمان انرژی اتمی.

۳ - کالاهای همراه مسافران ورودی در حدی که در این آیین نامه مشخص می گردد.

۴ - کالاهای وارداتی از طریق پست در حدی که در این آیین نامه مشخص می شود.

۵ - نمونه‌های تجارتي و توليدي در حدي كه در اين آيين‌نامه تعيين خواهد شد.

تبصره ۱ - كالاهاي اهدايي موضوع بند ۹ ماده ۳۷ قانون امور گمركي به شرط تجاري نبودن فقط از لحاظ احراز انطباق با قانون مربوط منوط به بررسي وزارت بازرگاني خواهد بود. لکن با توجه به مفاد تبصره ذيل بند ۲۰ ماده ۳۷ قانون مذکور نياز به مجوزهاي ورود مقرر توسط دولت را نخواهد داشت.

تبصره ۲ - مجوز ورود و ثبت سفارش وزارت بازرگاني براي ترخيص کالا كافي بوده و با داشتن آنها نياز به اخذ مجوز ترخيص از وزارت مذکور نخواهد بود لکن مواردی مانند گواهی بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا سازمان دامپزشکی و گواهی بهداشت نباتی سازمان حفظ نباتات و گواهی انطباق با استاندارد مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی و نظایر آنها که برای تأیید کیفیت کالا مستلزم بازدید کالا در مبدأ یا بعد از ورود به گمرک و نمونه‌برداری از آن است و اخذ آنها قانوناً الزامی است مشمول مفاد تبصره یک ماده ۸ قانون نمی‌باشد.

تبصره ۳ - در مورد واردات کارگران و ایرانیان شاغل در کشورهای خارجی روش ثبت سفارش به صورت خاص با هماهنگی وزارت بازرگانی و وزارت کار و امور اجتماعی تعیین خواهد شد.

ماده ۸ - الف: کالای ممنوعه قانونی عبارت است از کالایی که ورود یا صدور آن به موجب قوانین ممنوع شده است
ب: کالای ممنوعه توسط دولت شامل کلیه کالاهایی است که در جدول ضمیمه مقررات صادرات و واردات یا دیگر مصوبات دولت غیر مجاز اعلام شده است.

ماده ۹ - هر گونه معامله تجاری با رژیم اشغالگر قدس ممنوع است.

ماده ۱۰ - این ماده در بخش کارت بازرگانی، شرایط صدور، تمدید و قوانین مرتبط با آن ذکر گردیده است.

ماده ۱۲ - حمل کالاهای صادراتی کشور با وسایل نقلیه خارجی مجاز است و نياز به کسب مجوز شورای عالی هماهنگی و ترابری کشور وزارت راه و ترابری ندارد.

ماده ۱۷ - دارندگان کارت مبادلات مرزی یا شرکت تعاونی آنان مجازند کلیه کالاهایی را که صادرات آنها مجاز است یا با صادرات آنها موافقت کلی شده است، با رعایت سایر مقررات تا حداکثر یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای هر نفر در هر سال، صادر کرده و در مقابل، بدون اخذ مجوزهای مقرر در جداول مقررات صادرات و واردات، تا مبلغ یاد شده اقدام به واردات کالاهای مجاز نمایند.

تبصره ۱ - فهرست نوع و مقدار کالاهای قابل ورود توسط مرزنشینان و میزان معافیت گمرکی آنها و همچنین تغییرات بعدی آن توسط کمیته ای زیر نظر وزارت بازرگانی و متشکل از وزارتخانه های تعاون، کشور و صنایع و معادن تهیه می شود و پس از تصویب اکثریت وزیران عضو کمیسیون اقتصاد هیأت دولت با رعایت ماده (۱۹) آیین نامه داخلی هیأت دولت قابل صدور خواهد بود.

ماده ۲۲ - بازارچه مرزی محوطه ای است محصور واقع در نقطه صفر مرزی و در جوار گمرکات مجاز به انجام تشریفات ترخیص کالا یا مکانهایی که طبق تفاهم نامه های منعقد شده بین جمهوری اسلامی ایران و کشورهای همجوار تعیین می شود. اهالی دو طرف مرز می توانند کالاها و محصولات مورد نیاز را با رعایت مقررات صادرات و واردات و ضوابط مقرر در این ماده به شرح زیر برای داد و ستد در بازارچه ها عرضه نمایند:

۱. استقرار گمرک در درب ورود و خروج بازارچه ضروری است و اعمال مقررات صادرات و واردات و نظارت بر رعایت آن در بازارچه بر عهده گمرک می باشد.

۲. صادرات کالا در بازارچه های مرزی تنها با ارایه تعهد نامه کتبی صادر کننده مطابق فرم تعهد ابلاغی که به تأیید مسؤول بازارچه مرزی رسیده باشد، قابل انجام بوده و نیاز به ارایه تعهد ارزی نمی باشد.

۳. ورود و ترخیص کالا در بازارچه های مرزی تنها با ارایه فاکتور فروش غرفه های بازارچه های مرزی کشور مقابل امکان پذیر بوده و نیاز به ارایه سایر مدارک از قبیل پیش برگ (پروفرما) و بارنامه حمل نمی باشد. ثبت آماری در محل هر بازارچه توسط نماینده وزارت بازرگانی انجام خواهد شد.

۴. در مواردی که کالای وارده به بازارچه های مرزی، از بازارچه مرزی طرف مقابل تأمین نشود و ارایه فاکتور فروش امکان پذیر نباشد، قیمت کالاهای وارداتی توسط گمرک تعیین می شود.
۵. وزارت بازرگانی سهم مبادلات، تغییر در آنها و فهرست کالاهای قابل داد و ستد در هر بازارچه را با در نظر گرفتن میزان فعالیت، امکانات و نیازمندیهای استان های مرزی و تفاهم های به عمل آمده با کشور مقابل و مقررات صادرات و واردات کشور، تهیه و اعلام می نماید.
۶. واردات کالاهای مجاز با گواهی سپرده ارزی، از طریق بازارچه های مرزی، طبق مقررات مربوط به ورود از محل گواهی سپرده ارزی، علاوه بر حداکثر تعیین شده برای بازارچه ها، مجاز می باشد.
۷. مقررات مربوط به «واردات قبل از صادرات» در بازارچه های مرزی لغو می شود.
۸. کلیه اشخاص حقیقی ساکن در مناطق مرزی و اشخاص حقوقی که در مناطق مذکور فعالیت می نمایند، مجاز به فعالیت در بازارچه های مرزی هستند.
۹. مبادلات در بازارچه های مرزی پس از استقرار مأموران وزارت بازرگانی، کشور، گمرک و نیروی انتظامی و با اعمال دقیق مقررات مربوط در خصوص نوع و میزان کالاهای وارداتی و صادراتی و دریافت حقوق دولت، مجاز خواهد بود.
۱۰. کلیه اشخاص مجاز به فعالیت در بازارچه های مرزی می توانند در قبال صادرات کالا به کشور یا کشورهای مقابل، اقلام قابل مبادله در بازارچه های مرزی را از طریق کلیه مبادی گمرکی و مناطق آزاد تجاری و صنعتی کشور با پرداخت سود بازرگانی و عوارض گمرکی وارد و ترخیص نمایند. اسناد صادره که در گمرکات کشور تأیید ورود می شود برای رفع تعهدات ارزی ناشی از صادرات کالا از بازارچه ها معتبر خواهد بود. گمرک ایران مکلف است تسهیلات لازم را برای رفع تعهدات ارزی ناشی از صادرات کالا از بازارچه ها در کلیه مرزهای گمرکی کشور و همچنین مناطق آزاد تجاری و صنعتی به گونه ای فراهم نماید که از حمل مضاعف کالا جلوگیری شود.
- تبصره ۱ - فهرست بازارچه های مرزی به شرح جدول پیوست تعیین می گردد.
- تبصره ۲ - ارایه پیشنهاد برای تأسیس بازارچه های مشترک مرزی جدید علاوه بر شرایط موجود مستلزم تأمین هزینه های مربوط به ایجاد تأسیسات مورد نیاز گمرک در محل بازارچه های مشترک مرزی می باشد.
- تبصره ۳ - کلیه فعالیتهای مشابه از قبیل بازارچه های امنیتی یا هر اسم و عنوان دیگر، از نظر حجم مبادلات، روش مبادله کالا و نوع کالاهای قابل مبادله، تابع مقررات و ضوابط این ماده می باشد.

ماده ۲۴ - ورود موقت:

واردات قبل از صادرات مواد اولیه و کالاهای مورد نیاز در تولید، تکمیل، آماده سازی و بسته بندی کالاهای صادراتی موضوع ماده (۱۲) قانون، مستلزم رعایت موارد ذیل می باشد:

شرایط صدور مجوز واردات:

۱-۱ - اجازه ورود موقت موضوع این ماده فقط به کارخانجات، شرکتها و واحدهای تولیدی (اعم از صنعتی یا صنعتی) که دارای پروانه معتبر می باشند، داده خواهد شد. واحدهای بازرگانی و تعاونیها در صورتی می توانند از این مقررات استفاده نمایند که با واحدهای تولیدی دارای پروانه معتبر قرارداد منعقد نموده باشند.

۲-۱ - حداکثر میزان واردات مواد اولیه و کالاهای مورد مصرف معادل ظرفیت اسمی سالانه واحدهای تولیدی سازنده یا تولیدکننده کالا می باشد.

۳-۱ - صادرکنندگانی که نسبت به ورود موقت مواد اولیه، قطعات و سایر ملزومات تولیدی اقدام می نمایند، موظفند حداقل به میزان یکصد و بیست و پنج درصد (۱۲۵٪) ارزش کالای وارداتی موقت، کالای ساخته شده صادر نمایند. چنانچه پس از انجام وظیفه یاد شده، بخشی از کالاها و قطعات وارد شده برای تولید کالا و مصرف در داخل کشور در نظر گرفته شود، آن بخش به عنوان واردات قطعی محسوب گردیده و

مشمول پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و سایر عوارض و مابه التفاوت به مأخذ زمان تبدیل اظهارنامه از حالت ورود موقت «به حالت قطعی» خواهد بود.

تبصره - گمرک ایران موظف است ضرایب مورد عمل خود و ضرایبی را که از طریق وزارتخانه تولیدی ذی ربط به دست می آورد، از طریق مجاری مربوط به اطلاع عموم برساند.

۱-۴ - صادرکنندگانی که برای صدور کالاهای خود نیاز به ورود موقت لوازم بسته بندی نظیر کارتن، قوطی و گونی دارند، از شمول این مقررات مستثنا می باشند.

۲-مهلت صدور کالاهای ساخته شده از مواد اولیه یا کالاهای تکمیل، آماده یا بسته بندی شده با کالاهای موضوع این ماده، یک سال پس از تاریخ ورود مواد می باشد. این مهلت در مورد کالاهایی که نیاز به زمان بیشتری دارند، با تشخیص و موافقت گمرک ایران تا یک سال دیگر قابل تمدید است.

تبصره - گمرک ایران موظف است در پایان هر ماه فهرست مواد اولیه وارد شده حاوی شماره حکم، شماره پروانه، تاریخ پروانه، مشخصات متقاضی، آدرس، نام کالا، میزان کالا، ارزش دلاری بر مبنای «سیف»، ردیف تعرفه، ارزش ریالی نوع وثیقه و ضمانتنامه اخذ شده را تهیه و جهت بررسی و نظارت به وزارت بازرگانی و وزارتخانه تولیدی ذی ربط ارسال نماید.

۳-برای ورود موقت کالاهای موضوع این ماده، گمرک با رعایت قانون امور گمرکی و آیین نامه اجرایی آن تعهد یا سفته به شرح زیر اخذ خواهد نمود:

۳-۱ - در مورد کارخانجات، شرکتها و واحدهای تولیدی دولتی، سفته یا تعهد کتبی به تشخیص گمرک ایران.

۳-۲ - در مورد کارخانجات، شرکتها و واحدهای تولیدی خصوصی و تعاونی (اعم از صنفی یا صنعتی)، سفته

۳-۳ - در مورد بازرگانان و اصناف، سفته به تشخیص رییس کل گمرک ایران و به میزان حداقل دو برابر ارزش «سیف».

تبصره ۱ - اخذ وثایق یاد شده مانع از اجرای مفاد قانون امور گمرکی در خصوص کالاهایی که با استفاده از مزایای این ماده وارد، اما ظرف مهلت مقرر یا مهلت های تمدید شده صادر نشده است، نخواهد شد.

تبصره ۲ - گمرک ایران موظف است حداکثر تسهیلات را برای صادرکنندگان نمونه و خوشنام ارایه نماید. دستورالعمل این بند توسط گمرک ایران تهیه و به اطلاع عموم خواهد رسید.

۴-مرجوع نمودن عین مواد اولیه و کالاهای ورود موقت بلامانع است. تشخیص و انطباق مواد و کالاهای مرجوعی با مواد و کالاهای ورود موقت با گمرک ایران است.

ماده ۲۷ - فهرست و شرایط کالاهای قابل ورود با ارز حاصل از صادرات:

وزارت بازرگانی می تواند علاوه بر کالاهایی که واردات آنها بر اساس مقررات موجود و با استفاده از ارز حاصل از صادرات توسط واحدهای تولیدی و تجاری مجاز است، با هماهنگی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران پس از حذف مجوز ورود با هماهنگی وزارتخانه ذی ربط، اقلام دیگری را به فهرست کالاهای مذکور اضافه و به اطلاع عموم برساند.

تبصره ۱ - رعایت شرایط ورود و کلیه ضوابط نظیر بهداشت انسانی، نباتی و حیوانی و استاندارد بر اساس جداول مقررات صادرات و واردات و قوانین جاری کشور جهت واردات کالاهای موضوع فهرست یاد شده در این ماده الزامی است.

تبصره ۲ - واگذاری گواهی سپرده ارزی به سایر واردکنندگان، از طریق بازار بورس اوراق بهادار برای واردات اقلام یاد شده در این ماده بلامانع است.

تبصره ۳ - ارز حاصل از صدور خدمات فنی و مهندسی، هتلداری، خدمات تجاری، حمل و نقل ترانزیتی، خدمات انسانی و درآمد کارگران و کارکنان ایرانی خارج از کشور و سایر موارد خدماتی با تشخیص وزارت بازرگانی و با هماهنگی سایر دستگاهها، ارز حاصل از صادرات تلقی می گردد و کلیه مزایا و مراحل تشویق پیش بینی شده برای صادرات کالا برای صادرات خدمات هم معتبر و لازم الاجرا است. تبصره ۴ - واردات مواد اولیه، قطعات، تجهیزات و ماشین آلات مورد نیاز واحدهای تولیدی در ازای صدور محصولات تولیدی خود بلامانع است. این گونه واحدها می توانند معادل ارزش کالای وارده (بر طبق برگ سبز گمرکی) تعهدات ارزی مربوط را تسویه نمایند. در صورت بروز اختلاف بین متقاضی و گمرکات کشور در زمینه تولیدی بودن واحد صادراتی و کالای صادره مرجع تشخیص، وزارتخانه ذی ربط (صادرکننده مجوز فعالیت) خواهد بود.

ماده ۳۵ - برگزاری، نمایشگاههای بین المللی داخلی و خارجی و ورود و خروجی کالاهای نمایشگاهی.

الف - برگزاری نمایشگاه در داخل و خارج از کشور:

برگزاری نمایشگاه به نام جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور و همچنین برگزاری نمایشگاه بین المللی در داخل کشور به منظور معرفی و عرضه محصولات و فرآورده های ایرانی و خارجی منوط به کسب مجوز از وزارت بازرگانی و برگزاری نمایشگاه نظامی منوط به کسب مجوز از وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح است.

ب - ورود کالاهای نمایشگاهی:

۱- ورود موقت کلیه کالاهای نمایشگاهی شرکت کنندگان در نمایشگاههای بین المللی داخلی با تأیید وزارت بازرگانی و با رعایت قوانین و مقررات مربوط مجاز است. تعهد سفارتخانه های ذی ربط به جای سپرده نقدی قابل قبول می باشد

۲- وزارت بازرگانی می تواند برای هر یک از کالاهای به نمایش گذاشته شده در نمایشگاه بین المللی بازرگانی تهران و کلیه نمایشگاههای بین المللی اعم از بازرگانی و تخصصی که توسط یا با مجوز وزارت مربوط در داخل کشور برگزار می گردد به تعداد محدود و معین اجازه ترخیص صادر نماید.

ج - خروج کالاهای نمایشگاهی:

کالاهایی که با مجوز وزارت بازرگانی به میزان متعارف به منظور عرضه در نمایشگاههای خارجی، به خارج از کشور ارسال می گردد، بدون مطالبه کارت بازرگانی و مجوز صدور و بدون سپردن پیمان ارزی با رعایت سایر مقررات، قابل خروج از کشور می باشند.

ماده ۴۰ - مدت اعتبار ثبت سفارش وزارت بازرگانی و حداکثر مدت اعتبار برای اعتبارات اسنادی و بروات اسنادی: مدت اعتبار ثبت سفارش وزارت بازرگانی توسط وزارت بازرگانی تعیین و اعلام می شود و مدت اعتبار اعتبارات اسنادی و بروات اسنادی توسط بانک مرکزی تعیین و اعلام خواهد گردید. مهلت های مذکور که در ابتدای هر سال توسط وزارت بازرگانی و بانک مرکزی حسب مورد تعیین و اعلام می گردد برای کلیه سازمانهای ذی ربط لازم الرعایه خواهد بود. موارد خاص با توافق طرفین انجام خواهد شد. تبصره ۱ - تمدید اعتبارات اسنادی و ثبت سفارش که واردات کالای موضوع آنها ممنوع می گردد یا شرط ورود آنها در جهت محدودیت تغییر می کند منوط به موافقت وزارت بازرگانی است.

تبصره ۲ - حداکثر مهلت حمل کالاهای تجاری از محل بروات اسنادی از تاریخ ثبت سفارش در بانک توسط بانک مرکزی تعیین می شود.

ماده ۴۲ - چگونگی ورود کالای مستعمل:

۱ - ورود خودروهای مستعمل از جمله راهسازی در چهارچوب قانون مربوط و آیین نامه اجرایی آن امکان پذیر می باشد. ۲ - ورود تجهیزات، دستگاه ها و ماشین آلات مستعمل برای خط تولید با رعایت مقررات مربوط منوط به تأیید وزارتخانه تولیدی ذی ربط می باشد.

۳ - در سایر موارد ورود کالاهای مستعمل با رعایت مقررات مربوط منوط به موافقت کمیسیون موضوع ماده یک این آیین نامه است. تبصره - گمرک ایران موظف است کالاهای مستعمل موضوع این ماده را بر مبنای قیمت کالای نو مشابه، قیمت گذاری نماید.

ماده ۴۳ - ورود کالاهایی که بر اساس مصوبات هیأت وزیران ممنوع اعلام گردیده است، با رعایت شرایط زیر مجاز است:

- 1- مواد اولیه، قطعات و لوازم یدکی و لوازم فنی مورد نیاز صنایع کشور که به نام واحدهای تولیدی وارد می شود به شرط آنکه از نظر کیفیت یا کمیت در حد نیاز صنایع در داخل تولید نشود، با تقاضای وزارتخانه ذی ربط و تشخیص و موافقت کمیسیون موضوع ماده (۱) این آیین نامه.
- 2- کالاهای مورد نیاز مبرم وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی با تشخیص و موافقت کمیسیون موضوع ماده (۱) این آیین نامه.
- 3- کالاهای مستعمل مربوط به دفاتر نمایندگی وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی خارج از کشور که تعطیل می شوند، در صورتی که مشمول تعرفه ممنوع باشد با موافقت کمیسیون موضوع ماده (۱) این آیین نامه.

4- کالاهای نمونه مورد نیاز واحدهای تولیدی و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی در حدی که نمونه تلقی شود با تشخیص گمرک ایران.

5- قسمت ها و متفرعات کالاهای قابل ورود که به عنوان تعرفه «ممنوع» طبقه بندی شده اند، مشروط بر این که قسمت ها یا قطعات ممنوع مذکور همراه کالای اصلی، مساوی یا متناسب با تعداد کالای وارده باشد، در مورد واحدهای تولیدی با تشخیص و موافقت وزارتخانه تولیدی ذی ربط.

6- مواد غذایی مورد نیاز کارکنان خارجی پیمانکاران وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی، متناسب با میزان مصرف آنها، با تشخیص گمرک ایران.

قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز

(نگاهی اجمالی به مهمترین مواد و تبصره های اجرایی)

فصل اول - تعاریف، مصادیق و تشکیلات

ماده ۱- اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

الف - قاچاق کالا و ارز: هر فعل یا ترک فعلی است که موجب نقض تشریفات قانونی مربوط به ورود و خروج کالا و ارز گردد و بر اساس این قانون و یا سایر قوانین، قاچاق محسوب و برای آن مجازات تعیین شده باشد، در مبادی ورودی یا هر نقطه از کشور حتی محل عرضه آن در بازار داخلی کشف شود.

ب - کالا: هر شیء که در عرف، ارزش اقتصادی دارد.

پ - ارز: پول رایج کشورهای خارجی، اعم از اسکناس، مسکوکات، حوالجات ارزی و سایر اسناد مکتوب یا الکترونیکی است که در مبادلات مالی کاربرد دارد.

ث - کالای ممنوع: کالایی که صدور یا ورود آن به موجب قانون ممنوع است.

ج - کالای مجاز: مشروط: کالایی که صدور یا ورود آن علاوه بر انجام تشریفات گمرکی حسب قانون نیازمند به کسب مجوز قبلی از یک یا چند مرجع ذی ربط قانونی است.

چ - کالای مجاز: کالایی است که صدور یا ورود آن با رعایت تشریفات گمرکی و بانکی، نیاز به کسب مجوز ندارد.

ذ - شناسه کالا: شناسه ای چند رقمی که مبتنی بر یک نظام جامع طبقه بندی کالا است و مشخصات ماهوی هر قلم کالا احصاء و در یک سامانه ثبت می شود و به صورت رمزین (بارکد) و یا نظایر آن بر روی کالا نصب یا درج می گردد.

ر - شناسه رهگیری: شناسه ای چند رقمی مبتنی بر شناسه کالا است و به منظور منحصر به فرد نمودن هر واحد کالا به کلیه کالاهای دارای بسته بندی با ابعاد مشخص اختصاص می یابد. ماهیت، مالکیت و موقعیت کالا در هر نقطه از زنجیره تأمین مبتنی بر این شناسه قابل استعلام و رهگیری است و در قالب یک رمزین بر روی کالاهای مزبور نصب یا درج می شود.

ز (اصلاحی ۱۱، ۱۴۰۰) - اسناد خلاف واقع: اسنادی است که در آن خصوصیات کالای ذکر شده از حیث نوع، جنس، تعداد، وزن یا سایر خصوصیات با محموله مکشوفه (اعم از فیزیکی یا سندی) یا کالای مندرج در اظهارنامه تطبیق ننماید و یا جعلی باشد.

تبصره ۱ (الحاقی ۱۱، ۱۴۰۰) - علاوه بر مواردی که در بندهای «ج» و «ح» ماده (۱۱۳) قانون امور گمرکی مصوب ۲۲/ ۸/ ۱۳۹۰ و اصلاحات بعدی آن، قاچاق محسوب می شود، وجود هرگونه کالای اضافی هم نام یا هم نوع به میزان بیش از پانزده درصد (۱۵٪) در واحد کالا از قبیل تعداد یا وزن یا حجم همراه کالای اظهار شده نیز قاچاق محسوب می شود. مغایرت پانزده درصد (۱۵٪) یا کمتر از آن قبل از ترخیص، در صورتی که کالا ممنوع نبوده و به موجب این قانون یا قوانین دیگر قاچاق محسوب نشود، حسب مورد مشمول حداکثر ضمانت اجرای مقرر در ماده (۱۰۸) یا ماده (۱۱۰) قانون امور گمرکی مصوب ۲۲/ ۸/ ۱۳۹۰ و اصلاحات بعدی آن است.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۱، ۱۴۰۰) - میزان مغایرت تا پانزده درصد (۱۵٪) موضوع تبصره (۱) بند «ز» صرفاً درخصوص کشف مغایرت قبل از ترخیص است و هرگونه مغایرت به هر میزان درخصوص کالای ترخیص یا خارج شده قاچاق محسوب می شود.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - در خصوص کالای اضافی غیر هم نوع یا غیر هم نام، هرگونه مغایرت به هر نحو، از قبیل تعداد یا وزن یا جنس، چه قبل و چه بعد از ترخیص، قاچاق محسوب می شود. کالای اضافی در این قانون و قانون امور گمرکی، اعم از آن است که محموله مکشوفه به میزان واحد کالای مندرج در اظهارنامه باشد یا نباشد.

ماده ۲ (اصلاحی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - علاوه بر مصادیقی که در قانون امور گمرکی مصوب ۲۲/ ۸/ ۱۳۹۰ و اصلاحات بعدی آن ذکر شده است، موارد زیر نیز قاچاق محسوب می شود:

(اصلاحی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - اظهار کالا به گمرک و یا ترخیص یا خروج کالا از اماکن گمرکی با ارائه مجوزها یا اسناد جعلی و یا مجوزهای باطل یا منقضی یا تکراری یا خلاف واقع یا متعلق به غیر یا تحصیل شده از طریق تبانی و یا تقلب

ماده ۲ مکرر (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - موارد زیر قاچاق ارز محسوب می شود:

الف (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - ورود ارز به کشور یا خروج ارز از کشور، بدون رعایت ضوابط مربوط که در حدود اختیارات قانونی توسط شورای پول و اعتبار تعیین می شود.

ب (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - هرگونه اقدام به خروج ارز از کشور بدون رعایت ضوابط مربوط که در حدود اختیارات قانونی توسط شورای پول و اعتبار تعیین می شود.

پ (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - انجام معامله ارزی در کشور، تحت هر عنوان نظیر خرید، فروش، حواله، معاوضه یا صلح، مگر آنکه حداقل یکی از طرفین معامله، صرافی مجاز، بانک یا مؤسسه مالی و اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی باشد. حکم این بند شامل مواردی است که در زمان انجام معامله، حداقل یکی از طرفین در کشور باشند.

ج (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - عدم ثبت معاملات ارزی در سامانه ارزی یا ثبت ناقص یا خلاف واقع اطلاعات مربوط به معاملات مذکور در این سامانه توسط صرافی، بانک یا مؤسسه مالی - اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی.

ح (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - عرضه، حمل یا نگهداری ارز فاقد صورتحساب خرید معتبر یا فاقد مجوز ورود توسط اشخاص غیر از صرافی، بانک یا مؤسسه مالی - اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی. ورود ارز به کشور تا سقف تعیینی توسط بانک مرکزی از شمول این بند خارج است. مالکان ارز در خصوص ارزشهایی که قبل از لازم الاجراء شدن این قانون در اختیار داشته اند و مازاد بر میزان معافیت ارز قابل حمل و نگهداری اعلامی از سوی بانک مرکزی و فاقد صورتحساب معتبر موضوع تبصره (۲) این ماده است، مکلفند ظرف سه ماه نسبت به ثبت اطلاعات در سامانه مذکور در تبصره (۳) این ماده اقدام کنند.

تبصره ۵ (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - تخلف از سایر ضوابط ارزی که شورای پول و اعتبار در حدود اختیارات قانونی تعیین کرده است و فاقد وصف مجرمانه بوده و در این قانون یا سایر قوانین ضمانت اجرائی برای آن ذکر نشده است به شرط احراز علم و عمد در مراجع ذی صلاح با استناد به قرائن و امارات موجود، صرفاً تخلف محسوب و مرتکب به جرمه نقدی معادل یک چهارم موضوع تخلف و دو یا چند مورد از محرومیت های موضوع ماده (۶۹) این قانون محکوم می شود. وارد کردن، خارج کردن و یا اقدام به خارج کردن وجه رایج ایران، بدون رعایت ضوابط تعیینی شورای پول و اعتبار که در حدود اختیارات قانونی این شورا تعیین شده است، به شرط احراز علم و عمد در مراجع ذی صلاح با استناد به قرائن و امارات موجود، نیز مشمول جرمه تخلف اخیر می شود.

تبصره ۶ (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - کلیه صادرکنندگان کالا به خارج از کشور موظفند ارز مندرج در پروانه گمرکی یا معادل ارزی آن به سایر ارزها را به بانک مرکزی بفروشند و یا با تأیید بانک مرکزی نسبت به فروش آن به سایر اشخاص اقدام یا جهت تأمین ارز واردات کالای خود یا بازپرداخت بدهی تسهیلات ارزی استفاده نمایند. متخلف علاوه بر الزام به ایفای تعهد موضوع تخلف، به جرمه نقدی معادل یک پنجم موضوع

تخلف و دو یا چند مورد از محرومیت های موضوع ماده (۶۹) این قانون محکوم می شود. در صورت عدم ایفای تعهد ظرف سه ماه از زمان ابلاغ حکم قطعی، معادل ارزش تعهد بر اساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی در زمان صدور حکم، به جرمه نقدی مرتکب افزوده می شود. تخلف موضوع این تبصره صرفاً در مواردی که ارزش موضوع تخلف بیشتر از سه میلیون (۳/۰۰۰/۰۰۰) یورو یا معادل آن به سایر ارزها باشد، می تواند با تحقق شرایط مربوط، مشمول عناوین سازمان یافته و حرفه ای موضوع این قانون قرار گیرد. در صورتی که عدم رفع تعهد موضوع این تبصره و تبصره های (۵) و (۷) با تشخیص مرجع رسیدگی به علت قوه قاهره (حادثه خارجی غیرقابل پیش بینی و غیرقابل دفع) باشد، محکومیت موضوع این تبصره ها اعمال نمی شود.

آیین نامه اجرائی این تبصره شامل مواردی از قبیل مهلت رفع تعهد که بیش از یک سال نیست و شرایط تمدید آن تا حداکثر سه ماه، موارد مشمول معافیت تا سقف سی هزار (۳۰/۰۰۰) یورو یا معادل آن به سایر ارزها در سال و معافیت کالای موضوع ماده (۶۵) قانون امور گمرکی، میزان تعهد که کمتر از شصت درصد (۶۰٪) ارزش ارزی صادرات نیست، اولویت بندی و نحوه انتخاب یک یا ترکیبی از روشهای رفع تعهد و تعیین سامانه های اجرائی این تبصره، توسط بانک مرکزی با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه و ظرف یک ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران می رسد. در هر صورت، برخورداری از کلیه معافیت های مالیاتی برای درآمدهای حاصل از صادرات و هرگونه جایزه و مشوق های صادراتی به تناسب میزان ایفای تعهد موضوع این تبصره است.

اعمال محدودیت های موضوع این تبصره تا ابتدای سال بعد از زمانی که ارزش سالانه صادرات غیرنفتی طبق اعلام وزارت صنعت، معدن و تجارت، به بیش از یک ممیز هشت دهم (۱/۸) برابر ارزش سالانه واردات کشور برسد، قابل اجراء است.

تبصره ۷ (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - درخصوص عدم رفع تعهد ارزی موضوع ماده (۱۰) قانون تعزیرات حکومتی در صورتی که تا مبلغ صد میلیارد (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال بر اساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی در زمان دریافت ارز باشد، مرتکب علاوه بر اعاده ارز به میزان رفع تعهد نشده و محرومیت از فعالیت بازرگانی از شش ماه تا یکسال، به جرمه نقدی معادل دوبرابر کسری یا عدم رفع تعهد بر اساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی از زمان دریافت ارز، محکوم می شود. در صورتی که مبلغ عدم رفع تعهد ارزی معادل صد میلیارد (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال یا بیش از آن بر اساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی در زمان دریافت ارز باشد، مرتکب علاوه بر اعاده ارز به میزان رفع تعهد نشده و محرومیت از فعالیت بازرگانی از یک تا ده سال، به حبس تعزیری درجه پنج موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲ و جزای نقدی به میزان معادل دوبرابر کسری یا عدم رفع تعهد بر اساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی از زمان دریافت ارز، محکوم می شود. در صورتی که رفع تعهد ارزی و یا هرگونه اقدام به این منظور، با استفاده از اسناد جعلی یا خلاف واقع باشد و یا از طریق بیش بود ارزش اظهاری کالا و یا بیش اظهاری در تعداد یا مقدار کالا به گمرک و یا مغایرت در کالای اظهار شده یا مکشوفه با کالای موضوع تعهد باشد، مرتکب علاوه بر اعاده ارز به میزان رفع تعهد نشده و ابطال دائم کارت بازرگانی، به حبس تعزیری درجه چهار موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی و جزای نقدی به میزان معادل سه برابر کسری یا عدم رفع تعهد بر اساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی از زمان دریافت ارز، محکوم می شود. در موارد تعدد عدم رفع تعهد، ملاک برای شمول این تبصره جمع مبالغ است و تعدد جرم مانع از حرفه ای محسوب شدن مرتکب نیست.

شخصی که جهت واردات کالا، ارز موضوع تبصره (۶) این ماده را دریافت کرده و یا از روش «تأمین ارز واردات کالای خود» استفاده نموده است نیز مشمول احکام این تبصره می باشد.

ماده ۶ مکرر ۲ (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با همکاری دستگاههای اجرائی ذی ربط ظرف دو ماه از لازم الاجراء شدن این قانون، از طریق سامانه جامع انبارها و مراکز نگهداری کالا، امکان صدور قبض انبار و حواله انبار را برای کلیه انبارها و مراکز نگهداری کالا فراهم نماید؛ به نحوی که اسناد مزبور متضمن اطلاعاتی از قبیل اطلاعات کمی و کیفی کالا، مالک کالا، محل نگهداری، تحویل دهنده، تحویل گیرنده و تاریخ و زمان صدور سند باشند. ورود کالا به انبارها و مراکز نگهداری کالا و خروج کالا از آنها بدون قبض انبار و حواله انبار موضوع این ماده، مستوجب محکومیت نگهداری کننده به جرمه نقدی به میزان یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال یا معادل یک چهارم ارزش کالای موضوع تخلف، هر کدام که بیشتر باشد، است. کلیه نگهداری کنندگان تجاری کالاهای ضروری که تعیین مصادیق آنها،

به تشخیص ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز یا ستاد تنظیم بازار است و از طریق سامانه مقررات تجاری ابلاغ می شود، ملزم به ثبت آنی اطلاعات نگهداری کالا در سامانه مذکور و ارائه و دریافت قبض و حواله موضوع این ماده هستند. در خصوص کالاهایی که شناسه کالا در مورد آنها اجرائی شده است، ثبت اطلاعات بر این اساس انجام می شود. استنکاف عمدی از ثبت آنی اطلاعات کالاهای ضروری و ارائه و دریافت قبض و حواله آنها مستوجب ضمانت اجرای مقرر در تبصره (۴) ماده (۱۸) این قانون است. شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون، صرفاً قبض و حواله الکترونیکی موضوع این ماده معتبر است. جز در مواردی که شورای عالی امنیت ملی در خصوص هر شخصی اعم از بخش خصوصی یا دولتی تعیین می کند، کلیه اشخاص و دستگاههای اجرائی از جمله گمرک جمهوری اسلامی ایران، سازمان بنادر و دریانوردی، سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی و نهادهای عمومی غیردولتی و نهادهای مأذون از سوی ولی فقیه با اذن معظم له، موظف به اجرای مقررات این ماده هستند و در فرآیندهای خود مکلفند تنها حواله الکترونیکی خروج کالا از انبار (بیجک خروج کالا) و قبض انبار استعلام شده از سامانه مذکور را ملاک قرار دهند. کارمزد صدور قبض و حواله و محل واریز جریمه های موضوع این ماده که پس از واریز به خزانه داری کل کشور در محل سامانه مذکور هزینه می شود، ظرف دو ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت تعیین می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد .

تبصره (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰). جز در مواردی که شورای عالی امنیت ملی تعیین می کند، ارائه عمدی هرگونه خدمات نظیر بیمه، ضمانت (گارانتی)، نصب، تعمیر و تأمین قطعات به کالاهایی که جرایم و یا تخلفات موضوع این قانون نسبت به آنها ارتکاب یافته است، با علم به وقوع جرم یا تخلف صورت گرفته، تخلف محسوب و در صورتی که در این قانون یا سایر قوانین برای آن ضمانت اجرای شدیدتری تعیین نشده باشد، مستوجب جریمه نقدی معادل یک تا دو برابر ارزش کالای موضوع تخلف است.

ماده ۱۸- هر شخص که مرتکب قاچاق کالا و ارز و حمل و یا نگهداری آن شود، علاوه بر ضبط کالا یا ارز، به جریمه های نقدی زیر محکوم می شود:

الف - کالای مجاز: جریمه نقدی یک تا دو برابر ارزش کالا

ب - کالای مجاز مشروط: جریمه نقدی معادل یک تا سه برابر ارزش کالا

پ - کالای یارانه ای: جریمه نقدی معادل دو تا چهار برابر ارزش کالا

ت (اصلاحی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰). ارز: جریمه نقدی ارز ورودی، یک تا دو برابر بهای ریالی آن و جریمه نقدی ارز خروجی یا اقدام به خروج ارز، دو تا چهار برابر بهای ریالی آن و در سایر موارد ضبط ارز انجام نشده و تنها معادل بهای ریالی ارز به عنوان جریمه نقدی اخذ می گردد. معیار محاسبه ارز برای تعیین بهای ریالی در این قانون، بهای ارز موضوع بند «د» ماده (۱) این قانون است و در صورتی که اصل وقوع قاچاق ارز و معادل ریالی کل ارز موضوع قاچاق مشخص بوده، اما تفکیک نوع و میزان ارزهای موضوع قاچاق مقدور نباشد، همان معادل ریالی کل ارز موضوع قاچاق مبنای تعیین مجازات است .

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰). عرضه یا فروش کالای قاچاق موضوع این ماده ممنوع و مرتکب علاوه بر ضبط کالا به حداقل مجازات های مقرر در این ماده محکوم می شود. چنانچه عرضه یا فروش کالای قاچاق از طریق رسانه ها یا فضای مجازی از قبیل شبکه اجتماعی، تارنما یا پیامک و یا تلفن صورت پذیرد، مرتکب علاوه بر ضبط کالا به دو برابر ارزش کالای قاچاق محکوم می شود .

تبصره ۲- فهرست کالاهای یارانه ای با پیشنهاد وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی و صنعت، معدن و تجارت تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

تبصره ۳- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است فهرست کالاهای مجاز مشروط را اعلام نماید.

تبصره ۴ (الحاقی ۲۱، ۰۷، ۱۳۹۴) - خرید، فروش، حمل یا نگهداری کالاهایی که موضوع قاچاق قرار می گیرند به صورت تجاری مانند فرآورده های نفتی و دارویی خارج از ضوابط تعیینی دولت تخلف محسوب و مرتکب علاوه بر ضبط کالای مزبور حسب مورد به حداقل جریمه نقدی مقرر در این ماده محکوم می شود. دولت مکلف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون دستورالعمل مورد نیاز را تصویب نماید .

ماده ۲۲ - هر کس مرتکب قاچاق کالای ممنوع گردد یا کالای ممنوع قاچاق را نگهداری یا حمل نماید یا بفروشد، علاوه بر ضبط کالا به شرح زیر و مواد (۲۳) و (۲۴) مجازات می شود:

الف - در صورتی که ارزش کالا تا ده میلیون (۰۰۰/۰۰۰/۱۰) ریال باشد، به جزای نقدی معادل دو تا سه برابر ارزش کالای ممنوع قاچاق

ب - در صورتی که ارزش کالا از ده میلیون (۰۰۰/۰۰۰/۱۰) تا یکصد میلیون (۰۰۰/۰۰۰/۱۰۰) ریال باشد به جزای نقدی معادل سه تا پنج برابر ارزش کالای ممنوع قاچاق

پ - در صورتی که ارزش کالا از یکصد میلیون (۰۰۰/۰۰۰/۱۰۰) تا یک میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۱۰۰۰) ریال باشد به بیش از شش ماه تا دو سال حبس و به جزای نقدی معادل پنج تا هفت برابر ارزش کالای ممنوع قاچاق

ت - در صورتی که ارزش کالا بیش از یک میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۱۰۰۰) ریال باشد به دو سال تا پنج سال حبس و به جزای نقدی معادل هفت تا ده برابر ارزش کالای ممنوع قاچاق

ماده ۳۳ - هر کس در اسناد مثبت گمرکی اعم از کتبی یا رقومی (دیجیتالی)، مهر و موم یا پلمب گمرکی و سایر اسناد از قبیل اسناد سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی، مؤسسه ملی استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ثبت سفارش و سایر مجوزهای مورد نیاز صادرات و واردات، شناسه کالا و رهگیری، مرتکب جعل گردد و یا با علم به جعلی بودن، آنها را مورد استفاده قرار دهد، حسب مورد علاوه بر مجازات حبس مذکور در قانون مجازات اسلامی به جزای نقدی معادل دو تا پنج برابر ارزش کالای موضوع اسناد مجعول محکوم می شود.

تبصره - خرید و فروش اسناد اصیل گمرکی که قبلاً در ترخیص کالا استفاده شده است و همچنین استفاده مکرر از آن اسناد، جرم محسوب و مرتکب به مجازات فوق محکوم می شود.

ماده ۳۳ مکرر ۱ (الحاقی ۱۰، ۱۱، ۱۴۰۰) - چنانچه شخصی اقدام به ارائه یا بهره برداری از اسنادی کند که دلالت بر صادرات صوری نماید، علاوه بر مجازات جرائم و تخلفاتی که در راستای انجام صادرات صوری مرتکب شده به جریمه نقدی معادل دو برابر ارزش کالاهای مذکور محکوم می گردد.

ماده ۳۳ مکرر ۲ (الحاقی ۱۰، ۱۱، ۱۴۰۰) - هرگونه معامله راجع به کارت بازرگانی که عرفاً اجاره، خرید، فروش یا واگذاری آن محسوب شود و نیز هرگونه بهره برداری از منافع کارت بازرگانی دیگری تحت هر عنوان ممنوع است و مرتکب یا مرتکبین به شرح زیر مجازات می شوند:

الف (الحاقی ۱۰، ۱۱، ۱۴۰۰) - انتقال گیرنده یا بهره بردار: پرداخت جریمه نقدی معادل نصف ارزش کالا علاوه بر ضبط کالا و پرداخت تضامنی خسارت وارده به دولت.

ب (الحاقی ۱۰، ۱۱، ۱۴۰۰) - انتقال دهنده: پرداخت جریمه نقدی معادل یک تا دو برابر منافع تحصیل شده علاوه بر ابطال کارت بازرگانی و پرداخت تضامنی خسارت وارده به دولت.

پ (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - در صورتی که اعمال فوق منتهی به اقدام برای ورود یا صدور کالا نگردد، علاوه بر ابطال کارت بازرگانی و جریمه نقدی از دویست میلیون (۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا پانصد میلیون (۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال، هر یک از مرتکبین به دو یا چند مورد از محرومیت های موضوع ماده (۶۹) این قانون محکوم می شوند.

تبصره (الحاقی ۱۱، ۱۰، ۱۴۰۰) - اعمال مقررات این ماده مانع از اجرای مجازات های مقرر در سایر قوانین نیست.

آیین نامه اجرایی تبصره (۶) بند (ح) ماده (۲) مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز

(نگاهی اجمالی به مهمترین مواد و تبصره های اجرایی)

هیأت وزیران در جلسه ۲۵/۸/۱۴۰۱ به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت) و به استناد تبصره (۶) بند (ح) ماده (۲) مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز - مصوب ۱۴۰۰ -، آیین نامه اجرایی تبصره مذکور را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱- در این آیین نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

- صادرکننده: شخص حقیقی و حقوقی که وفق پروانه صادراتی گمرک بر اساس قوانین، مقررات و آیین نامه های مربوط نسبت به صادرات کالا اقدام می نماید
 - تعهد ارزی صادراتی: معادل حداکثر صددرصد (۱۰۰٪) ارزش ارزی پروانه های صادراتی کالاها (محصولات)
 - کارگروه: کارگروه بازگشت ارز حاصل از صادرات
 - مهلت برگشت ارز: مدت زمانی که صادرکننده می تواند نسبت به برگشت ارز حاصل از صادرات به منظور رفع تعهد ارزی صادراتی و بهره مندی از مشوق ها و معافیت های مربوط، اقدام نماید
 - تعهد ارزی صادراتی سررسید شده: میزان تعهدات ارزی صادراتی ایفا نشده در مهلت برگشت ارز
 - روش های برگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه اقتصادی کشور شامل موارد زیر:
 - الف - فروش ارز به صورت حواله در سامانه نیما به بانک مرکزی، مؤسسه اعتباری و یا صرافی .
 - ب - واردات کالا در مقابل صادرات خود .
 - پ - واگذاری ارز حاصل از صادرات به دیگران (غیر) جهت واردات کالا .
 - ت - تهاتر کالا به کالا . ث - فروش ارز به صورت اسکناس به بانک مرکزی، مؤسسه اعتباری و یا صرافی .
 - ج - بازپرداخت تسهیلات ارزی اعطایی (اعم از اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین) از محل منابع بانک ها، صندوق توسعه ملی، حساب ذخیره ارزی، تأمین مالی خارجی (فاینانس)، بازتأمین (ریفاینانس)، بانک توسعه اسلامی، بانک توسعه و تجارت اکو، بانک جهانی و سایر منابع تسهیلاتی به تشخیص بانک مرکزی و تأمین ارز سهم الشرکه (آورده) متقاضی صرفاً بابت واردات .
 - چ - تأدیه بدهی (دیون) ارزی (اعم از اصل و فرع) مرتبط با اعتبارات/بروات اسنادی وارداتی و یا ضمانت نامه های ارزی صادره پرداخت شده توسط مؤسسه اعتباری مطابق ضوابط ارزی بانک مرکزی .
- تبصره - در خصوص موارد مذکور در جزءهای (الف)، (پ) و (ث) این بند، تأیید بانک مرکزی ضروری است.
- نسبت برگشت ارز: نسبت میزان برگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه اقتصادی به یک یا ترکیبی از روش های تعیین شده، به مجموع ارزش تعهد صادراتی سررسید شده

ماده ۷- صادرکننده مکلف است حداکثر ظرف چهار ماه از تاریخ صدور پروانه گمرکی نسبت به برگشت ارز حاصل از صادرات به روش های اعلامی در بند (۱۳) ماده (۱) این آیین نامه اقدام کند. افزایش/کاهش مهلت مزبور متناسب با نوع، مقصد کالا، رتبه و اعتبار صادرکننده و نیز زمان دریافت ارز بر اساس الگوی فروش صادرکننده به خریدار خارجی، رتبه اعتباری صادرکننده و غیره بر اساس جدول تنظیمی توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت و تأیید کارگروه می باشد. تمدید مهلت موارد خاص حداکثر به مدت سه ماه به شرطی که کل مهلت برگشت ارز از مهلت مقرر در قانون تجاوز ننماید، به تشخیص کارگروه امکان پذیر می باشد .

ماده ۸ - صادرکننده کالا مکلف است صددرصد (۱۰۰٪) مبلغ ارزی مندرج در پروانه گمرکی یا معادل ارزی آن به سایر ارزها را به شرح زیر به چرخه اقتصادی کشور برگرداند :

۱- کلیه صادرکنندگان محصولات پتروشیمی، پالایشی، فولادی، فلزات اساسی رنگین و فرآورده های نفتی مکلفند صددرد (۱۰۰٪) تعهدات ارزی صادراتی خود را از طریق فروش ارز به صورت حواله در سامانه نیما رفع نمایند .

۲- سایر صادرکنندگان به غیر از صادرکنندگان مندرج در بند (۱) این ماده، موظفند نود درصد (۹۰٪) تعهدات ارزی صادراتی خود را به یک یا ترکیبی از روش های برگشت ارز، رفع نمایند. اصلاح (افزایش یا کاهش) درصد فوق حداکثر در دامنه نوسان ده واحد درصد، برای برخی از کالاها به صورت استثنایی توسط کارگروه امکان پذیر است .

ماده ۹- فروش ارز صادرکننده به صورت اسکناس به بانک مرکزی، مؤسسه اعتباری و صرافی معتبر پس از تاریخ اظهار ارزی گمرکی ورود ارز در مبادی ورودی و ارسال اطلاعات مزبور از طریق سامانه ذی ربط به شعبه/باجه بانک ملی ایران مستقر در گمرک با رعایت مهلت برگشت ارز امکان پذیر است. شعبه/باجه بانک ملی ایران مستقر در گمرک، موظف است اسکناس مزبور را دریافت، واپایش (کنترل) و شمارش و نتیجه را به صورت سامانه ای (سیستمی) به گمرک اعلام نماید.

ماده ۱۲- صادرکنندگان دارای تعهد ارزی صادراتی سررسید شده که توسط کارگروه متخلف شناخته شده‌اند، علاوه بر الزام به ایفای تعهد موضوع تخلف، به جریمه نقدی معادل یک پنجم موضوع تخلف و دو یا چند مورد از محرومیت‌های موضوع ماده (۶۹) قانون محکوم می‌شود. در صورت عدم ایفای تعهد ظرف سه ماه از زمان ابلاغ حکم قطعی، معادل ارزش تعهد بر اساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی در زمان صدور حکم، به جریمه نقدی مرتکب افزوده می‌شود. تخلف موضوع تبصره (۶) بند (ح) ماده (۲) مکرر قانون صرفاً در مواردی که ارزش موضوع تخلف بیشتر از سه میلیون (۳٫۰۰۰٫۰۰۰) یورو یا معادل آن به سایر ارزها باشد، می‌تواند با تحقق شرایط مربوط، مشمول عناوین سازمان یافته و حرفه‌ای موضوع قانون قرار گیرد. در صورتی که عدم رفع تعهد با تشخیص مرجع رسیدگی به علت قوه قاهره (حادثه خارجی، غیرقابل پیش‌بینی، و غیرقابل دفع) باشد، این محکومیت اعمال نمی‌شود.

ماده ۱۳- در اجرای تبصره (۶) بند (ح) ماه (۲) مکرر قانون، به استثنای مالیات بر ارزش افزوده، برخورداری از کلیه معافیت های مالیاتی و هرگونه جایزه و مشوق های صادراتی برای درآمدهای حاصل از صادرات (از سرزمین اصلی و مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی)، متناسب با میزان ایفای تعهد ارزی صادراتی می باشد.

ماده ۱۵- موارد مشمول معافیت از ایفای تعهدات صادراتی به شرح زیر می باشد:

۱- صادرات کالا به مقصد عتبات عالیات جهت مصرف و نوسازی و تعمیرات اماکن متبرکه با اخذ تأییدیه از ستاد عتبات عالیات و کارگروه

۲- انتقال کالا از سرزمین اصلی به مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی به منظور مصرف در آن مناطق، با تأیید سازمان مناطق.

۳- صادرات خون آب (پلاسمای) انسانی به منظور واردات مشتقات مربوط برای مصارف داخلی با تأیید وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، (سازمان غذا و دارو).

۴- ماشین آلات و تجهیزاتی که به منظور استفاده در طرح (پروژه) های صادرات خدمات فنی و مهندسی به صورت قرارداد مهندسی، تأمین تجهیزات، اجرا (ای پی سی اف) با انواع قراردادهای ساخت، بهره برداری، انتقال (بی آتی) صورت می پذیرد تا زمان اتمام طرح (پروژه) و با تأیید کارگروه موضوع ماده (۱۹) آیین نامه اجرایی حمایت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی موضوع تصویب نامه شماره ۲۷۰۵۷/۴۰۵۲۷ مورخ ۸/۲/۱۳۸۹ و اصلاحات بعدی آن.

۵- هزینه‌های مرتبط با اتلاف، بازاریابی و فروش و سرمایه‌گذاری در سایر کشورها با تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت (سازمان توسعه تجارت ایران)

ماده ۱۶- عرضه و فروش وجوه ارزی حاصل از پیش دریافت صادرات در سامانه‌های اجرایی، با ارائه اسناد مثبت و قراردادهای منعقد شده به کارگروه امکان‌پذیر است. با توجه به خطر (ریسک) مترتبه، پرداخت ریال به این دسته از صادرکنندگان پس از کارسازی حواله ارزی موضوع معامله، صورت خواهد گرفت .

ماده ۱۷- صادرات کالا از مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی به خارج از کشور مشمول ایفای تعهد ارزی صادراتی بر اساس این آیین‌نامه می‌باشد و گمرک با همکاری سازمان مناطق موظف است نسبت به صدور پروانه صادراتی اقدام نماید .

ماده ۲۰- واردات پیله و ران، مرزنشینان و تعاونی های مرزنشینان در قالب گواهی ثبت آماری با منشا ارز از محل صادرات وفق مصوبات مربوط، به عنوان رفع تعهد ارزی آنها مورد پذیرش است و مازاد صادرات انجام شده نسبت به واردات آنها، در سقف سهمیه تعیین شده (مطابق فهرست اعلامی وزارت صنعت، معدن و تجارت) باید به یک یا ترکیبی از روش های برگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه اقتصادی کشور، بازگردانده شود.

آیین نامه اجرایی مواد (۵) و (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز

(نگاهی اجمالی به مهمترین مواد و تبصره های اجرایی)

هیأت وزیران در جلسه ۶/۴/۱۳۹۵ به پیشنهاد وزارت دادگستری و ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز و به استناد مواد (۵) و (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز - مصوب ۱۳۹۲ - آیین نامه اجرایی مواد یاد شده را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۳ - به منظور یکپارچه سازی اطلاعات مرتبط با سامانه موضوع ماده (۲) این آیین نامه و کاهش زمینه های بروز قاچاق، وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با همکاری ستاد و دستگاه های موضوع ماده (۲) مذکور، «سامانه جامع تجارت» را به گونه ای تهیه و اجرا نموده و مورد بهره برداری قرار دهد که متضمن کلیه فرآیندهای تجارت داخلی و خارجی از جمله صدور، تمدید و ابطال کارت بازرگانی و مجوزهای تجاری بوده و انواع رویه های تجاری اعم از واردات، صادرات و عبور (ترانزیت) را در بر گرفته و یکپارچه نماید. این سامانه باید با اشتراک گذاری اطلاعات موجود در سامانه های مرتبط از جمله سامانه پنجره واحد، سامانه ارزی، سامانه جامع حمل و نقل و سامانه جامع بیمه مورد بهره برداری قرار گیرد، به نحوی که بازرگان بتواند تمام امور خود را در خصوص تجارت از طریق درگاه این سامانه مشاهده و پی گیری کند و از ورود چند باره اطلاعات یکسان و تکراری جلوگیری شود.

ماده ۴ - به منظور ساماندهی امر صدور، تمدید و ابطال کارت های بازرگانی و جلوگیری از سو استفاده از آنها از طریق کنترل رشته و میزان فعالیت و سقف اعتباری آنها متناسب با رتبه اعتباری مربوط و همچنین تهیه، تنظیم و اعلام شاخص های مورد نیاز جهت اعتبارسنجی و رتبه بندی اعتباری برای تجارت داخلی و خارجی، وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با همکاری دستگاه های موضوع بند (ت) ماده (۶) قانون و حسب مورد با همکاری وزارتخانه های دادگستری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گمرک جمهوری اسلامی ایران، سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر دستگاه های ذی ربط، «سامانه یکپارچه اعتبارسنجی و رتبه بندی اعتباری» را برای تجارت داخلی و خارجی تهیه و اجرا نموده و مورد بهره برداری قرار دهد.

قانون امور گمرکی

(نگاهي اجمالي به مهمترين مواد و تبصره هاي اجرايي)

بخش اول - تعاریف، سازمان و کلیات

فصل اول -

تعاریف ماده ۱- مفاهیم اصطلاحات گمرکی به کار برده شده در این قانون، طبق تعریفی است که از طرف شورای همکاری گمرکی به صورت مجموعه برای کشورهای عضو منتشر شده و یا می شود مگر این که در بندهای ذیل یا در سایر مواد این قانون از آن تعریف دیگری به عمل آمده باشد:

الف - اظهار کالا: بیانیه ای کتبی یا شفاهی است که براساس مقررات این قانون اظهارکننده، رویه گمرکی مورد نظر خود را درباره کالا مشخص می کند و اطلاعات مورد نیاز برای اجرای مقررات گمرکی را ارائه می دهد

ت - اماکن گمرکی: انبارها، باراندازها، اسکله ها، فرودگاهها، ایستگاههای راه آهن، محوطه ها و هر محل یا مکانی است که تحت نظارت گمرک است و برای انباشتن و نگهداری کالاها به منظور انجام تشریفات گمرکی استفاده می شود. این اماکن میتواند انبارهای گمرکی، انبارهای اختصاصی و سردخانه های عمومی باشد .

ث - ترخیص: خروج کالا از اماکن گمرکی پس از انجام تشریفات گمرکی مربوط است .

چ - تشریفات گمرکی: کلیه عملیاتی است که در اجرای مقررات گمرکی انجام می شود .

د - حقوق ورودی: حقوق گمرکی معادل چهار درصد (۴٪) ارزش گمرکی کالا به اضافه سود بازرگانی که توسط هیأت وزیران تعیین می گردد به علاوه وجوهی که به موجب قانون، گمرک مسؤول وصول آن است و به واردات قطعی کالا تعلق می گیرد ولی شامل هزینه های انجام خدمات نمی شود .

ش - صاحب کالای تجاری: شخصی است که نسخ اصلی اسناد خرید و حمل به نام او صادر شده (و در مورد کالای خریداری شده با تعهد سامانه بانکی، آن اسناد از طرف بانک مهر شده) و ترخیصیه نیز به نام او باشد یا اسناد مزبور به نام وی ظهنروپسی و صحت امضاء واگذارنده از طرف مقام صلاحیتدار گواهی شده باشد .

ص - قلمرو گمرکی: آن قسمت از قلمرو کشور است که در آن قانون امور گمرکی اعمال می شود .

ض - کالای تجاری: کالایی که به تشخیص گمرک ایران برای فروش صادر یا وارد می گردد اعم از این که به همان شکل یا پس از انجام عملیات اعم از تولیدی، تفکیک و بسته بندی به فروش برسد .

ط - کالای داخلی: کالایی که در قلمرو گمرکی کشور تولید یا ساخته شده یا کالای خارجی است که ورود قطعی شده است .

بخش دوم - ارزش گذاری و قواعد مبدأ

فصل اول - ارزش کالا

مبحث اول - ارزش کالای ورودی (وارداتی)

ماده ۱۴ - ارزش گمرکی کالای ورودی در همه موارد عبارت است از ارزش بهای خرید کالا در مبدأ به اضافه هزینه بیمه و حمل و نقل (سیف) به اضافه سایر هزینه هایی که به آن کالا تا ورود به اولین دفتر گمرکی تعلق می گیرد که از روی سیاهه خرید یا سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا تعیین می شود و براساس برابری نرخ ارز اعلام شده توسط بانک مرکزی در روز اظهار است.

ماده ۱۵ - هرگاه از طرف صاحب کالا سیاهه خرید به گمرک تسلیم نشده باشد یا ارزش مندرج در اسناد تسلیمی صاحب کالا به استناد دلایل و مدارک قابل قبول مورد پذیرش گمرک نباشد، ارزش کالا بر مبنای یکی از روشهای ذیل تعیین می شود:

الف - سوابق ترخیص کالای مثل همزمان از همان کشور مبدأ

ب - سوابق ترخیص کالای مشابه همزمان از همان کشور مبدأ

پ - قیمت فروش همان کالا در بازار داخلی پس از تعدیل های لازم

ت - ارزش محاسباتی بر مبنای عوامل متشکله

ث - ارزش گذاری کالا بر مبنای مدارک و اطلاعات موجود و با انعطاف در به کارگیری روشهای فوق الذکر

تبصره - رعایت تقدم و تأخر در به کارگیری روشهای فوق الزامی است و فقط در صورت درخواست واردکننده، ترتیب کاربرد روش های سوم و چهارم قابل جابه جایی است. شرایط و مقررات اجرای این ماده در آیین نامه اجرائی این قانون تعیین می شود

مبحث دوم - ارزش گمرکی کالای صدور (صادراتی)

ماده ۱۶ - ارزش گمرکی کالای صدور، عبارت است از قیمت فروش کالا برای صدور به اضافه هزینه بیمه، باربری و حمل و نقل و سایر هزینه هایی که به آن کالا تا خروج از قلمرو گمرکی تعلق می گیرد و از روی سیاهه و اسناد تسلیمی صادرکننده تعیین می گردد. در صورت عدم ارائه اسناد و یا نامتناسب بودن ارزش اظهار شده به دلایل مستند، گمرک ارزش کالای صدور را با استعلام از مراجع ذی ربط و براساس قیمت عمده فروشی آن در بازار داخلی به اضافه هزینه هایی که تا خروج از قلمرو گمرکی به آن تعلق می گیرد تعیین می نماید. تبصره - تشخیص نامتناسب بودن ارزش گمرکی مانع از صدور کالا نیست و گمرک می تواند با اخذ تعهد، رسیدگی به ارزش را به بعد از صدور موکول نماید مگر در مواردی که صادرات کالا منوط به پرداخت عوارض صادراتی بر مبنای ارزش کالا باشد

فصل دوم - قواعد مبدأ

ماده ۱۷ - کشور مبدأ کالا کشوری است که کالا در آن تولید یا ساخته و به منظور اعمال اهداف تعرفه ای گمرکی، محدودیتهای مقداری یا هر اقدام دیگر مرتبط با امر تجارت در آن، به کار گرفته می شود. قواعد مبدأ براساس ضوابط سازمان تجارت جهانی و مورد تأیید شورای همکاری گمرکی در آیین نامه اجرائی این قانون تعیین می گردد. تبصره - مرجع صدور گواهی مبدأ در ایران اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران است.

بخش پنجم - کالای متروکه، ضبطی (ضبط شده) و واگذاری به گمرک

ماده ۲۴- مدت مجاز نگهداری کالا در انبارهای گمرکی از تاریخ تحویل کالا به این اماکن سه ماه است. در صورت تقاضای کتبی صاحبان کالا یا شرکتهای حمل و نقل در مورد کالای عبوری و وجود علل موجه به تشخیص گمرک و با پرداخت هزینه انبارداری تا تاریخ موافقت گمرک این مدت حداکثر تا دو ماه دیگر قابل تمدید است. در صورتی که ظرف مهلت مقرر صاحب کالا برای انجام تشریفات گمرکی و پرداخت وجوه متعلقه اقدام ننماید کالا مشمول مقررات متروکه می‌شود .

ماده ۳۳- کالای متروکه موضوع ماده (۲۴) این قانون و کالای ضبطی و واگذاری به گمرک، توسط سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی به عنوان مسؤول فروش کالای متروکه و ضبطی با رعایت مقررات مربوطه به فروش می رسد .

تبصره ۱- تا زمانی که کالا توسط سازمان یاد شده به فروش نرسیده است، صاحب کالا حق دارد پس از اعلام گمرک به سازمان مذکور برای انجام تشریفات قطعی گمرکی و ترخیص کالای خود نسبت به تسلیم اظهارنامه و یا تغییر عنوان اظهار با رعایت مقررات مربوطه و پرداخت کلیه وجوه متعلقه و سایر هزینه های انجام شده اقدام نماید .

تبصره ۲- کالایی که پس از متروکه شدن، به انبارهای سازمان یاد شده منتقل می گردد نیز مشمول مقررات تبصره (۱) این ماده می شود .

تبصره ۳- اموال در اختیار ولی فقیه که در قوانین و مقررات مربوطه مشخص شده است پس از صدور حکم مراجع قضائی ذی صلاح با رعایت مقررات مربوط به نهاد مأذون از سوی ولی فقیه تحویل می گردد.

بخش هفتم - رویه های گمرکی فصل اول

- کالاهای ورودی

ماده ۴۷- کالای وارده به قلمرو گمرکی را می توان برای یکی از منظوره های زیر اظهار کرد:

الف - ورود قطعی

ب - ورود موقت

پ - ورود موقت برای پردازش

ت - مرجوعی (اعاده به خارج از کشور)

ث - عبور خارجی

ج - عبور داخلی

عملیاتی که از طرف گمرک و اشخاص ذی ربط نسبت به اظهارنامه و کالای مربوط به آن انجام و منتهی به صدور پروانه گمرک در موارد بندهای (الف) تا (ث) این ماده می گردد تشریفات قطعی گمرکی و در مورد بند (ج) تشریفات غیرقطعی گمرکی تلقی می شود .

بخش هشتم - تخلفات و قاچاق

فصل اول - تخلفات گمرکی

ماده ۱۰۲- ابلاغ هر نوع صورت مجلس مبنی بر ضبط، توقیف کالا و کشف تخلف یا قاچاق به شخصی که به وکالت از طرف صاحب کالا اظهارنامه به گمرک تسلیم نموده و تنظیم صورت مجلس بر اثر رسیدگی به آن اظهارنامه صورت گرفته است به منزله ابلاغ آن به صاحب کالا محسوب می گردد.

ماده ۱۰۵- هرگاه کالایی که ورود آن ممنوع است برای ورود قطعی با نام و مشخصات کامل و صحیح اظهار شود گمرک باید از ترخیص آن خودداری و به صاحب کالا یا نماینده قانونی وی به طور مکتوب اخطار کند که حداکثر ظرف سه ماه نسبت به عبور خارجی یا مرجوع کردن کالا با رعایت ضوابط اقدام نماید. در صورت عدم اقدام ظرف مدت مزبور، گمرک کالا را ضبط و مراتب را به صاحب آن یا نماینده او ابلاغ می نماید.

ماده ۱۰۷- هرگاه ضمن رسیدگی به اظهارنامه یا بازرسی کالای صادراتی معلوم شود وجوهی کمتر از میزان مقرر، اظهار یا تودیع گردیده است علاوه بر اخذ مابه التفاوت به تشخیص رئیس گمرک جریمه ای از پنج درصد (۵٪) تا پنجاه درصد (۵۰٪) مابه التفاوت مذکور دریافت می شود .

تبصره - هرگاه در اظهارنامه صادراتی بیش از ده درصد (۱۰٪) کمتر یا بیشتر ارزش کالا غیرواقعی اظهار گردد تا تسهیلات و مزایای غیرقانونی برای صاحب کالا ایجاد نماید جریمه ای بین ده درصد (۱۰٪) تا صد درصد (۱۰۰٪) مابه التفاوت ارزش، اخذ می شود .

ماده ۱۰۸- غیر از مصادیقی که در این قانون به عنوان قاچاق ذکر شده است کشف هر نوع مغایرت بعد از اظهار و قبل از ترخیص کالای ورودی از گمرک که موجب زیان مالی دولت گردد و مستلزم اخذ تفاوت وجوه متعلقه باشد علاوه بر اخذ مابه التفاوت، با توجه به اوضاع و احوال به تشخیص رئیس گمرک جریمه های از ده درصد (۱۰٪) تا صد درصد (۱۰۰٪) مابه التفاوت، دریافت می شود .

تبصره ۱- در صورتی که کشف مغایرت منجر به اخذ مابه التفاوت حقوق ورودی به میزانی بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) حقوق ورودی کالای اظهار شده باشد علاوه بر اخذ مابه التفاوت، حداقل جریمه مأخوذه نباید کمتر از پنجاه درصد (۵۰٪) مابه التفاوت باشد .

تبصره ۲- در مواردی که مقصد نهایی بارنامه بعد از گمرک، مرز ورودی باشد و اظهارنامه عبوری براساس مندرجات اسناد، تنظیم و تسلیم گمرک شده باشد در صورتی که در اثر ارزیابی مغایرتی در نوع و میزان کالا کشف شود و اسناد مورد قبول گمرک طی سه ماه ارائه نگردد، کالای مغایر و مازاد توسط دولت ضبط می گردد .

تبصره ۳- جرائم مربوط به اظهار مغایر به استثناء تبصره (۲) این ماده در مورد کالای عبور خارجی و مرجوعی و عبور داخلی توسط شرکت حمل و نقل به صورت تضمین اخذ می شود تا در صورت عدم خروج کالا یا عدم تحویل کالا به گمرک مقصد در مهلت مقرر علاوه بر اجرای مقررات مربوطه به درآمد قطعی واریز گردد.

ماده ۱۱۱- مرتکبین تخلف از مقررات گمرکی که جریمه از آنها مطالبه می شود هر گاه نسبت به اصل جریمه یا میزان آن که توسط رئیس گمرک محل تعیین می گردد اعتراض داشته باشند می توانند قبل از ترخیص یا پس از تودیع یا تأمین آن در گمرک محل، اعتراض خود را با دلایل و مدارک به منظور ارجاع به مراجع رسیدگی به اختلافات گمرکی به گمرک مربوطه تسلیم نمایند.

فصل دوم - قاچاق

ماده ۱۱۳- موارد زیر قاچاق گمرکی محسوب می شود :

الف - کالایی که از مسیر غیرمجاز یا بدون انجام تشریفات گمرکی به قلمرو گمرکی وارد یا از آن خارج گردد. همچنین کالاهایی که بدون انجام تشریفات گمرکی یا از مسیرهای غیرمجاز وارد کشور شود و در داخل کشور کشف گردد .

ب - خارج نکردن وسایل نقلیه و یا کالای ورود موقت، ورود موقت برای پردازش، عبور خارجی و مرجوعی ظرف مهلت مقرر از قلمرو گمرکی و عدم تحویل کالای عبور داخلی شخصی ظرف مهلت مقرر جز در مواردی که عدم خروج یا عدم تحویل به گمرک و یا ترخیص قطعی، عمدی نباشد .

تبصره - ارائه اسناد خلاف واقع که دلالت بر خروج وسایل نقلیه و کالا از قلمرو گمرکی و یا تحویل آنها به گمرک داشته باشند نیز مشمول مقررات این بند است .

پ - بیرون بردن کالای تجاری از اماکن گمرکی بدون اظهار یا بدون پرداخت یا تأمین حقوق ورودی، خواه عمل در حین خروج از اماکن گمرکی یا بعد از خروج کشف شود. هرگاه خارج کننده غیر از صاحب کالا یا نماینده قانونی او باشد گمرک عین کالا و در صورت نبودن کالا بهای آن را از مرتکب می گیرد و پس از دریافت وجوه گمرکی مقرر، به صاحب کالا مسترد می دارد و مرتکب طبق مقررات کیفری تعقیب می شود .

ث - کالایی که ورود یا صدور آن ممنوع است تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط و با نام دیگر اظهار شود. کالای عبوری مشمول تبصره (۲) ماده (۱۰۸) این قانون می شود .

ج - وجود کالای اضافی همراه کالای اظهار شده که در اسناد تسلیمی به گمرک ذکری از آن نشده است، مشروط بر اینکه کالای اضافی از نوع کالای اظهار شده نباشد. کالای اضافی موضوع ماده (۵۴) این قانون از شمول این بند مستثنی است .

چ - وسایل نقلیه و کالایی که صدور قطعی آن ممنوع یا مشروط است و به عنوان خروج موقت یا کران بری (کابوتاژ) اظهار شده باشد و ظرف مهلت مقرر به قلمرو گمرکی وارد نگردد. موارد قوه قهریه (فورس ماژور) و مواردی که عدم ورود کالا عمدی نیست از این حکم مستثنی است .

ح - کالای مجاز یا مجاز مشروطی که تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط دیگری که جمع حقوق ورودی آن کمتر است با نام دیگر و با استفاده از اسناد خلاف واقع اظهار شود، کالای عبوری مشمول تبصره (۱) ماده (۱۰۸) این قانون است. منظور از اسناد خلاف واقع اسنادی است که در آن خصوصیات کالایی ذکر شده باشد که با جنس و خصوصیات کالای اظهار شده تطبیق ننماید و یا جعلی باشد .

خ - کالا با استفاده از شمول معافیت با تسلیم اظهارنامه خلاف یا اسناد غیرواقعی و یا با ارائه مجوزهای جعلی به گمرک اظهار شود .

د- کالای جایگزین شده ممنوع الصدور یا مشروط یا دارای ارزش کمتری که با کالای صادراتی که برای آن پروانه صادر گردیده است تعویض شود.

ماده ۱۱۴- بنا به پیشنهاد گمرک ایران، اشخاصی که کارت بازرگانی دارند، چنانچه مرتکب قاچاق کالا شوند، کارت بازرگانی آنها پس از رسیدگی به موضوع در کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارت صنعت، معدن و تجارت، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و گمرک ایران به طور موقت توقیف یا به طور دائم ابطال می گردد

تبصره - ابطال کارت بازرگانی مانع از ترخیص کالایی که طبق مقررات، قبل از محرومیت برای آن گشایش اعتبار شده یا حمل آن آغاز گردیده است، نمی شود.

قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء اختلاس و کلاهبرداری

(ماده ۲ قانون مرتبط با دارندگان کارت بازرگانی)

ماده ۲ - هرکس به نحوی از انحا امتیازاتی را که به اشخاص خاص به جهت داشتن شرایط مخصوص تفویض می‌گردد نظیر جواز صادرات و واردات و آنچه عرفاً موافقت اصولی گفته می‌شود در معرض خرید و فروش قرار دهد و یا از آن سوء استفاده نماید و یا در توزیع کالاهایی که مقرر بوده طبق ضوابطی توزیع نماید مرتکب تقلب شود و یا به طور کلی مالی یا وجهی تحصیل کند که طریق تحصیل آن فاقد مشروعیت قانونی بوده است مجرم محسوب و علاوه بر رد اصل مال به مجازات سه ماه تا دو سال حبس و یا جریمه نقدی معادل دو برابر مال به دست آمده محکوم خواهد خواهد شد.

تبصره - در موارد مذکور در این ماده در صورت وجود جهات تخفیف و تعلیق دادگاه مکلف به رعایت مقررات تبصره یک ماده یک این قانون خواهد بود.

قانون مبارزه با پولشویی

(نگاهي اجمالي به مهمترين مواد و تبصره هاي اجرايي)

ماده ۱- اصل بر صحت و اصالت معاملات تجاري موضوع ماده (۲) قانون تجارت است، مگر آن که براساس مفاد اين قانون خلاف آن به اثبات برسد. استيلاي اشخاص بر اموال و دارايي اگر توأم با ادعای مالکيت شود، دال بر ملکيت است.

ماده ۲ - جرم پولشویی عبارت است از:

الف - تحصيل، تملك، نگهداري يا استفاده از عوايد حاصل از فعاليت‌هاي غيرقانوني با علم به اين که به طور مستقيم يا غيرمستقيم در نتيجه ارتكاب جرم به دست آمده باشد.

ب - تبديل، مبادله يا انتقال عوايدي به منظور پنهان کردن منشأ غيرقانوني آن با علم به اين که به طور مستقيم يا غيرمستقيم ناشي از ارتكاب جرم بوده يا کمک به مرتكب به نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانوني ارتكاب آن جرم نگردد.

ج - اخفاء يا پنهان يا کتمان کردن ماهيت واقعي، منشأ، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه‌جايي يا مالکيت عوايدي که به طور مستقيم يا غيرمستقيم در نتيجه جرم تحصيل شده باشد.

ماده ۳ - عوايد حاصل از جرم به معنای هر نوع مالی است که به طور مستقيم يا غيرمستقيم از فعاليت‌هاي مجرمانه به دست آمده باشد.

ماده ۹ - مرتکبين جرم پولشویی علاوه بر استرداد درآمد و عوايد حاصل از ارتكاب جرم مشتمل بر اصل و منافع حاصل (و اگر موجود نباشد، مثل يا قيمت آن) به جزای نقدي به ميزان یک چهارم عوايد حاصل از جرم محکوم می‌شوند که بايد به حساب درآمد عمومي نزد بانک مرکزي جمهوری اسلامي ايران واريز گردد.

تبصره ۱ - چنانچه عوايد حاصل به اموال ديگري تبديل يا تغيير يافته‌باشد، همان اموال ضبط خواهدشد.

تبصره ۲- صدور و اجراء حکم ضبط دارايي و منافع حاصل از آن در صورتي است که متهم به لحاظ جرم منشأ، مشمول اين حکم قرار نگرفته‌باشد.

تبصره ۳ - مرتکبين جرم منشأ، در صورت ارتكاب جرم پولشویی، علاوه بر مجازات‌هاي مقرر مربوط به جرم ارتكابي، به مجازات‌هاي پيش‌بيني شده در اين قانون نيز محکوم خواهندشد.

قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور

(نگاهی اجمالی به مهمترین مواد و تبصره های اجرایی)

ماده ۷ بند پ - هرگونه واردات تجاری، ذخیره سازی، توزیع، عرضه و فروش کالاهای دارویی، واکسن، مواد زیستی (بیولوژیک)، طبیعی و سنتی، مکملهای تغذیه ای، آرایشی، بهداشتی، غذایی و ملزومات و تجهیزات پزشکی که در سامانه رهگیری و کنترل اصالت طبق ضوابطی که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام می کند، ثبت نشده باشد جرم محسوب می شود و با مجرم مطابق قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۳/۱۰/۱۳۹۲ برخورد می شود.

ماده ۷ بند چ - واردات هر نوع کالا با رعایت استانداردها و یا ضوابط فنی و ایمنی و بهداشتی قرنطینه ای است که پس از تصویب مرجع ذی صلاح مربوط، توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت به گمرک و سایر مراجع مربوط ابلاغ می شود. رعایت این ضوابط برای تعیین تکلیف کالاهای متروکه، ضبطی، قطعیت یافته، کالاهای بلاصاحب و صاحب متواری و مکشوفات قاچاق الزامی است و ضوابط فنی و ایمنی این کالاهای از طریق سازمان ملی استاندارد ایران و ضوابط بهداشتی قرنطینه ای از طریق وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت جهاد کشاورزی حسب مورد تأیید می شود.

ماده ۲۲ - برقراری موانع غیرتعرفه ای و غیرفنی برای واردات به جز در مواردی که رعایت موازین شرع اقتضاء می کند، ممنوع است. حقوق ورودی مواد اولیه و کالاهای واسطه ای که به منظور تولید صادراتی به ویژه توسط شرکتهای دانش بنیان وارد کشور می شود، ظرف مدت پانزده روز پس از صادرات به آنها مسترد می شود.

ماده ۲۳ -

الف - هرگونه وضع مالیات یا عوارض برای صادرات کالاهای مجاز و غیریارانه ای و جلوگیری از صادرات هرگونه کالا به منظور تنظیم بازار داخلی ممنوع است و صدور کلیه کالاهای و خدمات به جز موارد زیر مجاز می باشد:

- ۱ - اشیای عتیقه و میراث فرهنگی به تشخیص سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
- ۲ - آن دسته از اقلام خاص دامی، نباتی، خاک زراعی و مرتعی و گونه هایی که جنبه حفظ ذخایر ژنتیکی و یا حفاظت تنوع زیستی داشته باشند، به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست

ب - صادرات کالاهایی که دولت برای تأمین آنها یارانه مستقیم پرداخت می کند، تنها با پیشنهاد دستگاه مربوطه و تصویب شورای اقتصاد مجاز است. در این صورت کلیه صادرکنندگان موظفند گواهی مربوط به عودت کلیه یارانه های مستقیم پرداختی به کالاهای صادرشده را قبل از خروج، از وزارت امور اقتصادی و دارایی اخذ کنند .

ماده ۳۹ - الف - وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان امور مالیاتی کشور) برای ورود ماشین آلات و تجهیزات خطوط تولید که توسط واحد های تولیدی صنعتی و معدنی مجاز، با تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت با رعایت مقررات قانونی ذی ربط بدون دریافت مالیات و عوارض موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷ و با اخذ تضمین لازم، اجازه ترخیص از گمرکات کشور را صادر می کند .

ب - کالاهایی که برای عرضه در نمایشگاههای خارجی از کشور خارج می شوند، چنانچه به هنگام خروج از کشور در مراجع گمرکی ثبت شده باشند در صورت اعاده به کشور، مشمول مالیات بر ارزش افزوده و حقوق گمرکی نمی شوند.

ماده ۴۲ - واردات تجاری هر نوع کالا به کشور صرفاً از مبادی و مرزهای رسمی کشور مجاز است و انجام آن منوط به رعایت ضوابط فنی (گمرکی و تجارت خارجی)، ایمنی، بهداشتی، استانداردها و قرنطینه ای است که پس از تصویب مرجع ذی صلاح مربوط توسط وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی (حسب مورد) به گمرک ابلاغ می شود.

قانون تأمین اجتماعی

(نگاهی اجمالی به مهمترین مواد و تبصره های اجرایی)

فصل سوم - منابع درآمد - مأخذ احتساب

حق بیمه و نحوه وصول آن

ماده ۲۸- منابع درآمد سازمان به شرح زیر می باشد:

- ۱- حق بیمه از اول مهر ماه تا پایان سال ۱۳۵۴ به میزان بیست و هشت درصد مزد یا حقوق است که هفت درصد آن به عهده بیمه شده و هجده درصد به عهده کارفرما و سه درصد به وسیله دولت تأمین خواهد شد.
- ۲- درآمد حاصل از وجوه و ذخایر و اموال سازمان.
- ۳- وجوه حاصل از خسارات و جریمه های نقدی مقرر در این قانون.
- ۴- کمکها و هدایا.

تبصره ۱- از اول سال ۱۳۵۵ حق بیمه سهم کارفرما بیست درصد مزد یا حقوق بیمه شده خواهد بود و با احتساب سهم بیمه شده و کمک دولت کل حق بیمه به سی درصد مزد یا حقوق افزایش می یابد.

ماده ۳۰- کارفرمایان موظفند از کلیه وجوه و مزایای مذکور در بند ۵ ماده ۲ این قانون حق بیمه مقرر را کسر و به اضافه سهم خود به سازمان پرداخت نمایند.

تبصره - ارزش مزایای غیر نقدی مستمر مانند مواد غذایی - پوشاک - و نظایر آنها طبق آیین نامه ای که به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب شورای عالی خواهد رسید به طور مقطوع تعیین و حق بیمه از آن دریافت می گردد.

ماده ۳۶- کارفرما مسئول پرداخت حق بیمه سهم خود و بیمه شده به سازمان می باشد و مکلف است در موقع پرداخت مزد یا حقوق و مزایا سهم بیمه شده را کسر نموده و سهم خود را بر آن افزوده به سازمان تأدیه نماید. در صورتی که کارفرما از کسر حق بیمه سهم بیمه شده خودداری کند شخصا" مسئول پرداخت آن خواهد بود تأخیر کارفرما در پرداخت حق بیمه یا عدم پرداخت آن رافع مسئولیت و تعهدات سازمان در مقابل بیمه شده نخواهد بود.

ماده ۳۸- در مواردی که انجام کار به طور مقاطعه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار می شود کارفرما باید در قراردادی که منعقد می کند مقاطعه کار را متعهد نماید که کارکنان خود همچنین کارکنان مقاطعه کاران فرعی را نزد سازمان بیمه نماید و کل حق بیمه را به ترتیب مقرر در ماده ۲۸ این قانون بپردازد. پرداخت پنج درصد بهای کل کار مقاطعه کار از طرف کارفرما موقوف به ارائه مفاد حساب از طرف سازمان خواهد بود. در مورد مقاطعه کارانی که صورت مزد و حق بیمه کارکنان خود را در موعد مقرر به سازمان تسلیم و پرداخت می کنند معادل حق بیمه پرداختی بنا به درخواست سازمان از مبلغ مذکور آزاد خواهد شد. هر گاه کارفرما آخرین قسط مقاطعه کار را بدون مطالبه مفاد حساب سازمان بپردازد مسئول پرداخت حق بیمه مقرر و خسارات مربوط خواهد بود و حق دارد وجوهی را که از این بابت به سازمان پرداخته است از مقاطعه کار مطالبه و وصول نماید. کلیه وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی - همچنین شهرداریها و اتاق اصناف و مؤسسات غیر دولتی و مؤسسات خیریه و عام المنفعه مشمول مقررات این ماده می باشند.

ماده ۳۹- کارفرما مکلف است حق بیمه مربوط به هر ماه را حداکثر تا آخرین روز ماه بعد به سازمان بپردازد. همچنین صورت مزد یا حقوق بیمه‌شدگان را به ترتیبی که در آیین‌نامه طرز تنظیم و ارسال صورت مزد که به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید به سازمان تسلیم نماید. سازمان حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ دریافت صورت مزد اسناد و مدارک کارفرما را مورد رسیدگی قرار داده و در صورت مشاهده نقص یا اختلاف یا مغایرت به شرح ماده ۱۰۰ این قانون اقدام و مابه‌التفاوت را وصول مینماید هرگاه کارفرما از ارائه اسناد و مدارک امتناع کند سازمان مابه‌التفاوت حق بیمه را رأساً تعیین و مطالبه و وصول خواهد کرد.

براساس ماده قانونی فوق، کلیه کارفرمایان که کارگر یا کارمند مشمول قانون تأمین اجتماعی در استخدام یا اختیار دارند، صرفنظر از نوع قرارداد کار، ترتیب استخدام و نحوه پرداخت مزد یا حقوق موظف هستند صورت مزد، فوق‌العاده شغل و مزایای نقدی کارکنان خود را تا آخرین روز ماه بعد (این مهلت درخصوص کارگاه‌های مشمول قانون معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما تا آخرین روز ۲ ماه بعد است) به شعب سازمان تأمین اجتماعی ارسال نمایند. براساس آیین‌نامه اجرایی قانون یادشده، نام و نام‌خانوادگی کارفرما (در صورتی که کارگاه به صورت حقوقی اداره می‌شود، نام، مشخصات شرکت و مدیرعامل)، نام و نشانی دقیق کارگاه، نام ماه و تعیین روزهای کارکرد و حقوقی که برای آن مدت تهیه شده است، نام و نام خانوادگی بیمه‌شده به طور کامل و منطبق با شناسنامه، شماره بیمه و...، مبلغ حق بیمه سهم بیمه‌شده و سهم کارفرما و مجموع آن و در صورتی که بیمه‌شده در استراحت پزشکی باشد، درج ایام بیماری در ستون ملاحظات صورت مزد و حقوق، اطلاعاتی است که برای پرداخت حق بیمه در لیست ذکر شود. براین اساس، درخصوص کارگاه‌های جدید که تاکنون نسبت به تشکیل پرونده مطالباتی در شعبه تأمین اجتماعی محدوده فعالیت خود اقدام نکرده‌اند، نظر به اینکه تنظیم لیست (صورت مزد یا حقوق) بیمه‌شدگان مستلزم شناسایی کامل کارگاه و کارگران شاغل در کارگاه و تعیین شماره مخصوص کارگاه و بیمه‌شدگان است. کارفرمایان کارگاه‌هایی که مشمول قانون تأمین اجتماعی قرار می‌گیرند، باید حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز پس از تاریخ شمول به سازمان مراجعه و مشخصات کارگاه و کارگران خود را با توجه به فرم‌هایی که در اختیار آنان قرار می‌گیرد، تکمیل و به واحدهای مربوطه در شعبه تأمین اجتماعی تسلیم کنند. براساس این قانون، کارفرمایان کلیه کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی (اعم از حقیقی یا حقوقی) به جز کارفرمایان مشمول قانون معافیت از حق بیمه تا میزان ۵ نفر کارگر و کارفرمایان کارگاه‌های فصلی در صورتی که تمایل به ارسال لیست دوره‌ای داشته باشند، می‌توانند با مراجعه به شعبه مربوطه و تنظیم و امضاء تعهدنامه (در دو نسخه) اقدام و به جای ارسال صورت دستمزد یا حقوق و مزایا به صورت ماهانه در ابتدای هر سال لیست دوره‌ای ارسال و تغییرات مربوطه در طول دوره را (مابقی ماه‌های سال) طی لیست تغییرات ارسال کنند، ضمناً در صورتی که کارفرمای کارگاه دارای شخصیت حقیقی تغییر یابد و مراتب کتباً به شعبه اعلام گردد از تاریخ اعلام، دریافت لیست دوره‌ای منتفی خواهد شد و ادامه آن منوط به تعهدنامه کارفرمای جدید خواهد بود. بر این اساس، کارفرمایانی که لیست دوره‌ای ارسال می‌کنند در صورت وجود تغییرات در تعداد بیمه‌شدگان روزهای کارکرد، میزان حقوق و مزایا و مشاغل آنان موظفند لیست تغییرات مربوط به هر ماه (حداکثر تا آخرین روز ماه بعد) به شعبه مربوطه تسلیم کنند، در غیر این صورت لیست تغییرات اعلام شده توسط کارفرما (خارج از مهلت مقرر) ملاک عمل نبوده و لیست ماه قبل ملاک عمل سازمان خواهد بود. ضمناً طبق بند ۵ ماده ۲ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴، مزد یا حقوق یا کارمزد در این قانون شامل هرگونه وجوه و مزایای نقدی یا غیرنقدی مستمر است که در مقابل کار به بیمه‌شده داده می‌شود که در این خصوص باعنایت به اینکه وجوه پرداختی درواقع ناظر به پول نقد است و مزایای غیرنقدی وجه تلقی نمی‌شود، لذا هرگونه وجهی که به صورت مستمر یا غیرمستمر پرداخت شود به عنوان مزد و حقوق بوده و همچنین مزایای غیرنقدی که به صورت مستمر پرداخت می‌شود، کارفرما مکلف است لیست و حق بیمه متعلقه را با رعایت قانون تأمین اجتماعی به سازمان ارسال و پرداخت کند.

ماده ۴۱- در مواردی که نوع کار ایجاب کند سازمان می‌تواند پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلق را به همان نسبت مطالبه و وصول نماید.

ماده ۴۷- کارفرمایان مکلفند صورت مزد و حقوق و مزایای بیمه‌شدگان همچنین دفاتر و مدارک لازم را در موقع مراجعه به بازرس به سازمان در اختیار او بگذارند. بازرسان سازمان می‌توانند از تمام یا قسمتی از دفاتر و مدارک مذکور رونوشت یا عکس تهیه و برای کسب اطلاعات لازم به هر یک از رؤسا و کارمندان و کارگران کارگاه و مراجع ذربیط مراجعه نمایند.

ماده ۶۶- در صورتی که ثابت شود وقوع حادثه مستقیماً ناشی از عدم رعایت مقررات حفاظت فنی و بروز بیماری ناشی از عدم رعایت مقررات بهداشتی و احتیاط لازم از طرف کارفرما یا نمایندگان او بوده سازمان تأمین خدمات درمانی و سازمان هزینه‌های مربوط به معالجه و غرامات و مستمری‌ها و غیره را پرداخته و طبق ماده ۵۰ این قانون از کارفرما مطالبه و وصول خواهد نمود. تبصره ۱- مقصر می‌تواند با پرداخت معادل ده سال مستمری موضوع این ماده به سازمان از این بابت بری‌الذمه شود. تبصره ۲- هر گاه بیمه شده مشمول مقررات مربوط به بیمه شخص ثالث باشد در صورت وقوع حادثه سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی و یا شخصاً "کمک‌های مقرر در این قانون را نسبت به بیمه شده انجام خواهند داد و شرکتهای بیمه موظفند خسارات وارده به سازمانها را در حدود تعهدات خود نسبت به شخص ثالث بپردازند.

ماده ۹۰- افراد شاغل در کارگاهها باید قابلیت و استعداد جسمانی متناسب با کارهای مرجوع داشته باشند بدین منظور کارفرمایان مکلفند قبل از به کار گماردن آنها ترتیب معاینه پزشکی آنها را بدهند. در صورتی که پس از استخدام مشمولین قانون معلوم شود که نامبردگان در حین استخدام قابلیت و استعداد کار مرجوع را نداشته و کارفرما در معاینه پزشکی آنها تعلل کرده است و بالنتیجه بیمه شده دچار حادثه شده و یا بیماریش شدت یابد سازمان تأمین خدمات درمانی و این سازمان مقررات این قانون را درباره بیمه شده اجرا و هزینه‌های مربوط را از کارفرما طبق ماده ۵۰ این قانون مطالبه و وصول خواهند نمود. ماده ۹۱- برای تعیین میزان از کارافتادگی جسمی و روحی بیمه‌شدگان و افراد خانواده آنها کمیسیونهای بدوی و تجدید نظر پزشکی تشکیل خواهد شد. ترتیب تشکیل و تعیین اعضا و ترتیب رسیدگی و صدور رأی بر اساس جدول میزان از کارافتادگی طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد این سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی به تصویب شورای عالی می‌رسد.

مالیات تکلیفی و جرائم ناشی از عدم پرداخت

مالیات تکلیفی نوعی مالیات بر درآمد است که فردی به جز خود مودی باید آن را به سازمان امور مالیاتی پرداخت کند. در واقع، وظیفه کسر و واریز این مالیات، بر عهده شخصی است که باید درآمد مودی را به او بپردازد.

مهم ترین انواع مالیات تکلیفی عبارتند از:

- مالیات تکلیفی اجاره: موضوع تبصره ۹ ماده ۵۳ قانون مالیات‌های مستقیم که براساس آن مستاجر میزان مالیات تکلیفی را محاسبه، کسر و به سازمان امور مالیاتی پرداخت می‌کند.
- مالیات تکلیفی حقوق: موضوع مواد ۸۵ و ۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم که براساس آن پرداخت‌کنندگان حقوق، باید مالیات تکلیفی را از حقوق پرداختی کسر و پرداخت کنند.
- مالیات تکلیفی مضاربه: موضوع ماده ۱۰۲ قانون مالیات‌های مستقیم که براساس آن عامل یا همان مضارب باید مالیات سهم صاحب سرمایه را نیز کسر و پرداخت کند.
- مالیات تکلیفی اشخاص حقوقی خارجی و موسسات مقیم خارج: موضوع ماده ۱۰۳ قانون مالیات‌های مستقیم که طبق آن پرداخت‌کنندگان وجوه وظیفه دارند که مالیات تکلیفی را از مبالغ پرداخت شده کسر و به سازمان پرداخت کنند.
- مالیات تکلیفی حق‌الوکاله: موضوع ماده ۱۰۳ قانون مالیات‌های مستقیم که به همین ترتیب به بحث مالیات حق‌الوکاله اشاره دارد.

عدم پرداخت مالیات تکلیفی مشمول جرایم ماده ۱۹۹ قانون مالیات‌های مستقیم می‌شود. این ماده قانونی به طور مشخص به جرایم عدم کسر و ایصال مالیات مودیان دیگر توسط اشخاص حقیقی و حقوقی اشاره دارد و می‌گوید:

"هر شخص حقیقی یا حقوقی که به موجب مقررات این قانون مکلف به کسر و ایصال مالیات مودیان دیگر است در صورت تخلف از انجام وظایف مقرر علاوه بر مسئولیت تضامنی که با مودی در پرداخت مالیات خواهد داشت؛ مشمول جریمه‌ای معادل ۱۰ درصد مالیات پرداخت نشده در موعد مقرر و ۲.۵ درصد مالیات به ازای هر ماه نسبت به مدت تاخیر از سررسید پرداخت خواهد بود».

این ماده قانونی در ادامه می‌افزاید: «چنانچه مالیات توسط دریافت‌کننده وجوه پرداخت شود، در این صورت جریمه ۲.۵ درصدی موضوع این ماده تا تاریخ پرداخت مالیات توسط مودی مزبور از مکلفین به کسر و ایصال مالیات، مطالبه و وصول خواهد شد».

در بسیاری از مواقع مودیان از تفاوت مالیات تکلیفی و مالیات بر عملکرد سوال می‌پرسند و معمولاً آنها را به جای هم اشتباه می‌گیرند. مالیات عملکرد همان مالیاتی است که از سود خالص اشخاص حقیقی و حقوقی گرفته می‌شود.

در واقع شما با یک محاسبه مشخص می‌کنید که در طول سال چه میزان درآمد و هزینه داشته‌اید که این دو از هم کسر شده و در نهایت به سود می‌رسید. هر میزان که سود داشته باشید ضرب در نرخ مشخص می‌شود و براساس اظهارنامه مالیاتی در یک سال مالی به سازمان امور مالیاتی اعلام و پرداخت می‌شود. این نرخ برای اشخاص حقوقی ۲۵ درصد و اشخاص حقیقی هم به شکل پلکانی است که همان نرخ ماده ۱۳۱ قانون مالیات‌های مستقیم است. یعنی تا ۵۰۰ میلیون ریال ۱۵ درصد، ۵۰۰ تا ۵ میلیون ریال ۲۰ درصد و هر مقدار باقی ماند ضرب در ۲۵ درصد می‌شود.

بنابراین مالیات بر عملکرد یعنی شما چه مقدار سود کرده‌اید و سپس این مقدار ضرب در نرخ مشخص می‌شود. اما مالیات تکلیفی یعنی شما تکلیفی دارید که باید آن را انجام دهید.

- مالیات بر حقوق و تکالیف کارفرما:

طبق ماده ۸۲ قانون مالیات حقوق «درآمدی که شخص حقیقی در خدمت شخص دیگر (اعم از حقیقی یا حقوقی) در قبال تسلیم نیروی کار خود بابت اشتغال در ایران برحسب مدت یا کار انجام یافته به‌طور نقد یا غیرنقد تحصیل می‌کند، مشمول مالیات بر درآمد حقوق است.» به بیان ساده‌تر، هر شخصی که در ازای انجام کار حقوق و دستمزد دریافت می‌کند، در لیست مشمولین مالیات حقوق قرار می‌گیرد. در نظر داشته باشید که طبق ماده ۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم و تبصره این ماده، مالیات حقوق جزو مالیات‌های تکلیفی محسوب می‌شود.

ماده ۲۷۴ قانون مالیات‌های مستقیم

موارد زیر جرم مالیاتی محسوب می‌شود و مرتکب یا مرتکبان حسب مورد، به مجازات‌های درجه شش محکوم می‌گردند:

۱ - تنظیم دفاتر، اسناد و مدارک خلاف واقع و استناد به آن

۲ - اختفای فعالیت اقتصادی و کتمان درآمد حاصل از آن

۳ - ممانعت از دسترسی مأموران مالیاتی به اطلاعات مالیاتی و اقتصادی خود یا اشخاص ثالث در اجرای ماده ۱۸۱ این قانون و امتناع از انجام تکالیف قانونی مبنی بر ارسال اطلاعات مالی موضوع مواد ۱۶۹ و ۱۶۹ مکرر به سازمان امور مالیاتی کشور و وارد کردن زیان به دولت با این اقدام

۴ - عدم انجام تکالیف قانونی مربوط به مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده در رابطه با وصول یا کسر مالیات مودیان دیگر و ایصال آن به سازمان امور مالیاتی در مواعد قانونی تعیین شده

۵ - تنظیم معاملات و قراردادهای خود به نام دیگران، یا معاملات و قراردادهای مودیان دیگر به نام خود برخلاف واقع

۶ - خودداری از انجام تکالیف قانونی درخصوص تنظیم و تسلیم اظهارنامه مالیاتی حاوی اطلاعات درآمدی و هزینه‌ای در سه سال متوالی

۷ - استفاده از کارت بازرگانی اشخاص دیگر به منظور فرار مالیاتی

تبصره ۱:

اعمال این مجازات نافی اعمال محرومیت‌های مندرج در قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب (۱۳۹۰ / ۰۸ / ۰۷) مجمع تشخیص مصلحت نظام نیست.

تبصره ۲:

اعلام جرائم و اقامه دعوی علیه مرتکبان جرائم مزبور نزد مراجع قضائی از طریق سازمان امور مالیاتی کشور و سایر مراجع قانونی صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۶۹ و ۱۶۹ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم و جرائم متعلقه

ماده ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم به سازمان امور مالیاتی اجازه می‌دهد تا اطلاعات مالی و اقتصادی مودیان را از طریق سازوکارهای مختلف جمع‌آوری کند. ماده ۱۶۹ مکرر، صادر کننده صورتحساب را ملزم به درج شماره اقتصادی طرفین معامله در صورتحساب صادره می‌کند.

هدف اصلی این مواد، افزایش شفافیت مالی و کاهش فرار مالیاتی است. مودیان مالیاتی مطابق ماده ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم، موظف به ارسال صورتحساب معاملات فصلی خود طی مدت ۴۵ روز از پایان هر فصل می‌باشند، برای این امر مودیان باید با مراجعه به سامانه عملیات الکترونیک مالیاتی tax.gov.ir نسبت به ارسال صورتحساب خلاصه معاملات فصلی خود اقدام کنند.

الزامات و تعهدات مودیان

- ارائه اطلاعات اقتصادی: مودیان مالیاتی موظف به ارائه اطلاعات مربوط به فعالیت‌های اقتصادی و مالی خود به سازمان امور مالیاتی هستند. این اطلاعات شامل صورتهای مالی، گزارش‌های سود و زیان و سایر اطلاعات مالی مرتبط است.
- ثبت نام در نظام مالیاتی: مودیان باید در نظام مالیاتی کشور ثبت نام کنند و اطلاعات شناسایی خود را به روز نگه دارند.
- ارائه اسناد و مدارک: مودیان موظف به نگهداری و ارائه اسناد و مدارک مالی مرتبط با فعالیت‌های اقتصادی خود هستند.

اهداف و نتایج ماده ۱۶۹ و ماده ۱۶۹ مکرر:

- افزایش شفافیت مالی: با جمع‌آوری اطلاعات دقیق و جامع، شفافیت مالی در سیستم اقتصادی کشور افزایش می‌یابد.
- کاهش فرار مالیاتی: دسترسی سازمان امور مالیاتی به اطلاعات اقتصادی مودیان، امکان ردیابی و شناسایی موارد فرار مالیاتی را فراهم می‌کند.
- بهبود عدالت مالیاتی: اطلاعات جامع و دقیق به سازمان امور مالیاتی کمک می‌کند تا مالیات‌ها را به صورت عادلانه تری اعمال کند.

- جرایم متعلقه ماده ۱۶۹ مکرر ق.م.م

الف) در صورت عدم صدور صورتحساب یا عدم درج شماره اقتصادی خود و طرف معامله حسب مورد یا استفاده از شماره اقتصادی خود برای معاملات دیگران یا استفاده از شماره اقتصادی دیگران برای معاملات خود مشمول جریمه ای معادل ده درصد (۱۰٪) مبلغ مورد معامله ای که بدون رعایت ضوابط فوق انجام شده است خواهند بود. (ماده ۱۶۹)

ب) عدم ارائه فهرست معاملات انجام شده به سازمان امور مالیاتی کشور طبق دستورالعمل صادره مشمول جریمه ای معادل یک درصد (۱٪) معاملاتی که فهرست آنها ارائه نشده است خواهد بود.

ج) استفاده کنندگان از شماره اقتصادی دیگران نسبت به مالیات بردرآمد و همچنین جرایم موضوع این ماده با اشخاصی که شماره اقتصادی آنان مورد استفاده قرار گرفته است مسئولیت تضامنی خواهند داشت.

د) در مواردی که خریدار از ارائه شماره اقتصادی خودداری و فروشنده نسبت به اجرای تکلیف قانونی خود مبنی بر تکمیل فرم امتناع و ارسال آن به اداره امور مالیاتی خود اقدام نماید خریدار با توجه به مسئولیت تضامنی مشمول جریمه ای معادل ۱۰٪ مبلغ مورد معامله خواهد بود.

ه) عدم ارائه صورتحسابهای مربوط به خریدهای اشخاص حقوقی و صاحبان مشاغل موضوع بندهای "الف" و "ب" ماده ۹۵ قانون مالیاتهای مستقیم در سال عملکرد و سال بعد از آن که مورد درخواست ماموران مالیاتی قرار گیرد مشمول جریمه ای معادل ۱۰٪ مبلغ صورتحسابهای ارائه نشده خواهد بود.

و) هرگونه جعل، تقلب، معاملات غیرواقعی، سوء استفاده و تبانی اشخاص موضوع دستورالعمل ۱۶۹ مکرر قانون مالیاتهای مستقیم در ارتباط با صدور صورتحساب و شماره اقتصادی خلاف مقررات بوده و ضمن مسئولیت تضامنی، مطابق با قانون مبارزه با پولشویی، قانون ارتقاء سلامت نظام اداری مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام و سایر قوانین و مقررات مربوطه اقدام خواهد گردید.

ز) هرگاه سازمان امور مالیاتی کاربرد وسایل و روشها و صورت حسابها و فرم هایی را جهت نگهداری حساب برای هر گروه از مودیان ضروری تشخیص دهد مودیان مکلف به رعایت آنها می باشند، عدم رعایت موارد مذکور در مورد مودیانی که مکلف به نگهداری دفاتر قانونی هستند موجب بی اعتباری دفاتر مربوط خواهد بود و در مورد سایر مودیان موجب تعلق جریمه ای معادل بیست درصد (۲۰٪) مالیات منبع مربوط می باشد.

ح) چنانچه ادارات امور مالیاتی ذیربط موقع رسیدگی، به موارد تخلفی مانند جعل، تقلب، معاملات غیر واقعی و تبانی و سوء استفاده راجع به صورتحساب و شماره اقتصادی برخورد نمایند، موظفند از طریق اداره کل ذیربط به دادستانی انتظامی مالیاتی گزارش نمایند تا عندالاجتضاء متخلفین تحت پیگرد قضایی قرار گیرند. اقدام به تعقیب قضایی، مانع مطالبه و وصول جرایم مالیاتی موضوع ماده ۱۶۹ مکرر نخواهد بود.

ط) اشخاص حقوقی و صاحبان مشاغل موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده (۹۵) قانون مالیاتهای مستقیم مکلف به نگهداری صورتحسابهای مربوط به خریدهای خود در سال عملکرد و سال بعد از آن می باشند و در صورت درخواست ماموران مالیاتی باید به آنان ارائه دهند. در غیر این صورت مشمول جریمه ای معادل (۱۰٪) صورت حساب های ارائه نشده خواهند بود

ی) جرایم ماده ۱۶۹ مکرر قانون مالیاتهای مستقیم غیرقابل بخشش است و از طریق مقررات اجرایی موضوع قانون مالیاتهای مستقیم قابل وصول خواهد بود.

قانون مالیات بر ارزش افزوده

(نگاهی اجمالی به مهمترین مواد و تبصره های اجرایی)

ماده ۶- مأخذ محاسبه مالیات و عوارض واردات کالا، مجموع ارزش گمرکی (موضوع ماده (۱۴) قانون امور گمرکی مصوب ۲۲/۸/۱۳۹۰) و حقوق ورودی (حقوق گمرکی و سود بازرگانی) می باشد. مالیات و عوارض مذکور جزء حقوق ورودی محسوب نمی شود.

ماده ۷- نرخ مالیات و عوارض کالاها و خدمات مطابق با مأخذ موضوع ماده (۵) این قانون، به استثنای کالاهای خاص که نرخ آنها در ماده (۲۶) این قانون تصریح شده، نه درصد (۹٪) می باشد.

ماده ۸- مالیات و عوارضی که مؤدیان برای خرید کالاها و خدمات مورد نیاز برای انجام فعالیت های اقتصادی خود پرداخت می کنند، به عنوان اعتبار مالیاتی آنان منظور شده و از مالیات و عوارض فروش آنها کسر می شود. در صورتی که جمع اعتبار مالیاتی مؤدی در هر دوره مالیاتی بیشتر از مالیات و عوارض فروش وی باشد، سازمان موظف است مبلغ مازاد را به دوره و یا دوره های بعد منتقل نماید. در صورتی که مؤدی درخواست کند که مازاد مزبور به وی مسترد گردد، سازمان موظف است حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ ثبت درخواست، نسبت به استرداد مابه التفاوت مذکور از محل وصولی های جاری اقدام نماید، در غیر این صورت، مشمول خسارتی به میزان دودرصد (۲٪) در ماه از تاریخ ثبت درخواست نسبت به مبلغ قابل استرداد و مدت تأخیر می باشد که توسط سازمان و از محل وصولی های جاری پرداخت می گردد. متخلفین از اجرای این حکم با درخواست مؤدی و رأی هیأت رسیدگی به تخلفات اداری به مجازات بند «د» ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۷/۹/۱۳۷۲ محکوم می شوند.

تبصره ۱- مالیات و عوارض خرید نهاده های مربوط به طرح های تملک دارایی های سرمایه ای (عمرانی) دولت قابل استرداد نیست و جزء بهای تمام شده دارایی های مزبور منظور می گردد.

تبصره ۲- در صورتی که مؤدی فقط به عرضه کالاها و ارائه خدمات معاف اشتغال داشته باشد و یا طبق مقررات این قانون کالا و خدمات وی مشمول مالیات و عوارض نباشد، مالیات و عوارض پرداختی بابت خرید نهاده های آنها قابل تهاتر یا استرداد نمی باشد.

تبصره ۳- در صورتی که مؤدی به عرضه توأم کالاها و خدمات مشمول و معاف اشتغال داشته باشد، صرفاً مالیات و عوارضی که بابت خرید نهاده های مورد نیاز برای تولید کالاها و خدمات مشمول پرداخت کرده است، حسب مورد، قابل کسر، تهاتر یا استرداد است.

تبصره ۴- صرف نظر از آنکه مؤدی به عرضه کالاها و خدمات معاف یا مشمول اشتغال داشته باشد، مالیات و عوارض خرید مربوط به ماشین آلات خطوط تولید وی قابل کسر، تهاتر و استرداد می باشد.

تبصره ۵- آن قسمت از مالیات و عوارض پرداختی مؤدیان که طبق مقررات این قانون قابل تهاتر یا استرداد نیست، به عنوان هزینه های قابل قبول موضوع قانون مالیات های مستقیم محسوب می شود.

تبصره ۶- سازمان مکلف است با رعایت تبصره های (۲) و (۴) این ماده مالیات و عوارض پرداختی واحدهای تولیدی یا معدنی دارای مجوز تأسیس را که در دوره های قبل از بهره برداری جهت خرید کالاها و خدمات مورد نیاز برای تأسیس و راه اندازی واحد مورد نظر پرداخت کرده اند، مسترد نماید.

تبصره ۷- مالیات و عوارضی که در موقع خرید کالاها و خدمات توسط شهرداری ها و دهیاری ها برای انجام وظایف و خدمات قانونی پرداخت می گردد، طبق مقررات این قانون قابل تهاتر و یا استرداد است.

تبصره ۸- مالیات و عوارض پرداخت شده توسط سفارتخانه‌ها، مأموریت‌های دیپلماتیک، پست‌های کنسولی، مأموران دیپلماتیک و کارکنان اداری و فنی آنها که تبعه دولت جمهوری اسلامی ایران نمی‌باشند، به شرط عمل متقابل و همچنین مالیات و عوارض پرداخت شده توسط دفاتر سازمان‌های بین‌المللی و اعضای آنان که مقیم جمهوری اسلامی ایران می‌باشند (اتباع غیرایرانی)، با ارائه اسناد و مدارک مثبت، قابل استرداد است. نحوه استرداد به موجب دستورالعملی است که توسط وزارتخانه‌های امور خارجه و امور اقتصادی و دارایی (سازمان) تصویب و ابلاغ می‌شود.

فصل سوم - معافیت‌ها

ماده ۹- عرضه کالاها و ارائه خدمات زیر از پرداخت مالیات و عوارض معاف می‌باشد:

الف- کالاها

۱- کلیه محصولات کشاورزی فرآوری نشده مشتمل بر محصولات خام زراعی و باغی، گیاهان دارویی، محصولات مرتعی، محصولات جنگل (از جمله چوب خام)، محصولات گلخانه (از جمله سبزی، صیفی، گل و گیاه و انواع قارچ)

تبصره - فعالیت‌های مربوط به مراحل بسته‌بندی، انبارداری و نگهداری محصول در دمای مناسب در سردخانه، انجماد محصول (شامل سردخانه)، پاک کردن، درجه‌بندی، بوجاری بذور، پوست‌گیری مانند شالی کوبی، شستشو، تمیزکاری، تفکیک، همگن‌سازی، خشک کردن انواع محصولات مانند چای، کشمش و خرما با روشهای مختلف، تفت دادن مانند پخت نخود و پنبه پاک‌کنی، فرآوری محصولات کشاورزی محسوب نمی‌شود. ارائه خدمات مزبور به محصولات کشاورزی مشمول مالیات و عوارض فروش نیست.

۲- دام زنده و خوراک آن، کلیه مواد اصلی تولید مثل دام زنده مطابق پروانه صادره توسط وزارت جهاد کشاورزی، پوسال (کمپوست)، کشت بافت و بستر آماده کشت بافت؛

تبصره - دام به حیواناتی (شامل چهارپایان، پرندگان، آبزیان و حشرات) اطلاق می‌گردد که برای امور تغذیه انسان یا دام و فعالیت‌های اقتصادی، تولیدی و آزمایشگاهی، تولید، نگهداری و پرورش داده می‌شوند.

۳- بذر، نشاء، نهال، سم و کود؛

۴- آب مصارف کشاورزی؛

۵- کالاهای زیر:

۱-۵- شیر، پنیر و ماست؛

۲-۵- تخم ماکیان؛

۳-۵- آرد و نان؛

۴-۵- انواع گوشت و فرآورده‌های گوشتی مطابق با فهرستی که هر سال وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تا پایان دی‌ماه برای اجراء در سال بعد به سازمان ارسال می‌کند؛

۵-۵- برنج، حبوبات، سویا و پروتئین سویا؛

۶-۵- انواع روغن‌های خوراکی؛ اعم از گیاهی و حیوانی

۷-۵- شیرخشک مخصوص تغذیه کودکان؛

۵-۸- تخم مرغ نطفه دار و تبدیل آن به جوجه یکروزه؛

۶- انواع کالاهای زیر:

۱-۶- خمیر کاغذ و کاغذ باطله؛

۲-۶- دفتر تحریر؛

۳-۶- کاغذ چاپ، تحریر و روزنامه؛

۷- نسخه های کاغذی و الکترونیکی محصولات زیر:

۱-۷- کتاب؛

۲-۷- روزنامه؛

۳-۷- مجله و نشریه؛

۸- کالاهای وارده همراه مسافر برای استفاده شخصی تا میزان معافیت مقرر طبق قانون امور گمرکی؛

۹- انواع شمش طلا (وارداتی و داخلی) و انواع حواله های کاغذی یا الکترونیکی دارای پشتوانه صد درصد (۱۰۰٪) طلا

۱۰- دارایی های غیرمنقول و انواع حواله های کاغذی یا الکترونیکی مبتنی بر آنها؛

۱۱- هرگونه انتقال دارایی به/ از صندوق های سرمایه گذاری پروژه موضوع قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۲۵/۹/۱۳۸۸ یا شرکتهای فرعی صندوق های سرمایه گذاری پروژه، به عنوان آورده غیرنقد شرکا در همان صندوق های سرمایه گذاری پروژه؛

تبصره - در صورتی که مالکیت و مدیریت شرکتهای فرعی صندوق های سرمایه گذاری پروژه متعلق به صندوق های سرمایه گذاری پروژه موضوع قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی باشد، هرگونه انتقال دارایی به/ از شرکتهای فرعی صندوق های سرمایه گذاری پروژه که صرفاً در راستای اجرای پروژه و مرتبط با وظایف صندوق های مذکور باشد، مشمول مالیات و عوارض نیست.

۱۲- هرگونه انتقال دارایی از/ به نهاد واسط موضوع قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی

۱۳- فرش دستباف و مواد اولیه اصلی آن

۱۴- صنایع دستی تولید داخل موضوع ماده (۱) قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی مصوب ۲۶/۱۰/۱۳۹۶ مطابق فهرستی که تا پایان دی ماه هر سال توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی پیشنهاد می شود و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می رسد؛

۱۵- انواع دارو و واکسن (انسانی و دامی)، لوازم مصرفی درمانی و لوازم توانبخشی؛

۱۶- رادار و تجهیزات کمک ناوبری هوانوردی، تجهیزات نظامی و اطلاعاتی موضوع بندهای «پ»، «ت» و «ث» ماده (۱۱۹) قانون امور گمرکی با رعایت ترتیبات مقرر در بندهای مذکور.

تبصره - معافیت این جزء در خصوص اقلام موضوع بند «پ» ماده (۱۱۹) قانون امور گمرکی در حوزه دفاعی با تأیید وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح قابل اعمال است.

۱۷- تجهیزات و اقلام با کاربرد صرفاً دفاعی، نظامی، انتظامی، امنیتی و اطلاعاتی. فهرست این تجهیزات و اقلام با پیشنهاد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۱- واردات کالاهای موضوع جزءهای (۲)، (۶)، (۷)، (۹)، (۱۳)، (۱۶) و (۱۷) بند «الف» این ماده معاف از پرداخت مالیات و عوارض می‌باشد. واردات کالاهای موضوع جزءهای (۱)، (۳) و (۵) بند «الف» این ماده مشمول معافیت نبوده و مالیات و عوارض با نرخ استاندارد نه درصد (۹٪) در مبادی گمرکی به آن تعلق می‌گیرد. عرضه این کالاها در داخل کشور، مانند عرضه کالاهای مشابه داخلی از پرداخت مالیات و عوارض معاف است. در خصوص جزء (۱۵) این بند، در صورتی که با تأیید وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کالای مورد نظر مشابه داخلی نداشته باشد، واردات آن از پرداخت مالیات و عوارض معاف می‌باشد و اگر واردات کالای موردنظر به دلیل کمبود تولید داخل نسبت به نیاز بازار، ضرورت داشته باشد، واردات کالای مزبور با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی، مشمول مالیات و عوارض با نرخ سه درصد (۳٪) در مبادی گمرکی می‌باشد. عرضه این کالاها در داخل کشور، مانند عرضه کالاهای مشابه داخلی از پرداخت مالیات و عوارض معاف است.

تبصره ۲- تولیدکنندگان و یا عرضه‌کنندگان کالاهای موضوع این بند مکلفند که برچسب معافیت از مالیات بر ارزش افزوده را بر روی بسته‌بندی کالاهای مذکور درج نمایند. سازمان مکلف است فهرست کالاها و خدمات معاف از مالیات و عوارض را از طریق شیوه‌های مناسب از جمله درج در سامانه عملیات الکترونیکی سازمان به اطلاع عموم مردم برساند. سازمان مکلف است امکان دریافت گزارش‌های مردمی مبنی بر دریافت مالیات و عوارض توسط عرضه‌کنندگان کالاها و خدمات معاف از مالیات و عوارض را از طریق سامانه عملیات الکترونیکی خود و استرداد مبالغ اضافه دریافتی از خریداران فراهم نماید. دریافت مالیات و عوارض از کالاها و خدمات معاف توسط عرضه‌کنندگان آنها مشمول جریمه‌ای معادل دو برابر مالیات و عوارض دریافتی بوده و قابل بخشودگی نمی‌باشد. سازمان مکلف است حداکثر سه ماه پس از دریافت گزارش، نسبت به تأیید یا رد و حسب مورد استرداد مبالغ اضافه دریافتی از خریداران اقدام نماید. نحوه استرداد این مبالغ به موجب دستورالعملی است که حداکثر پس از سه ماه از لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط سازمان با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران تهیه و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.

تبصره ۳- واردات کالاهای اهدایی به صورت بلاعوض به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور، سازمان بهزیستی کشور، آستان‌های مقدسه و کمیته امداد امام خمینی (ره) با تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی، حوزه‌های علمیه با تأیید مرکز مدیریت حوزه علمیه استان مربوط و مؤسسات خیریه با اعلام مراجع صادرکننده مجوز آنها و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی از پرداخت مالیات و عوارض معاف است؛

تبصره ۴- اعمال معافیت‌های مالیاتی در خصوص مواد خوراکی مذکور در اجزای این بند، منوط به اخذ گواهی سلامت محصول از مراجع قانونی ذیصلاح از قبیل سازمان ملی استاندارد ایران و سازمان غذا و دارو است.

ب- خدمات

۱- خدمات درمانی، تشخیصی و پیشگیری، خدمات توانبخشی و حمایتی و خدمات آرامستان‌ها؛

۲- خدمات درمانی و پیشگیری دامی و گیاهی، واحدهای ماشینی کردن (مکانیزاسیون) آب کشاورزی، کشت بافت و تولید اندام‌های تکثیری گیاهان؛

۳- خدمات زینک، چاپ، انتشار روزنامه اعم از کاغذی یا الکترونیکی، کتاب، نشریه و خدمات نشر و توزیع آنها به استثنای مؤسسات کمک آموزشی و کنکور و هرگونه تبلیغات کالاها و خدمات داخلی در روزنامه‌ها و نشریات؛

۴- ارائه خدماتی که مابه‌ازای آن به صورت حقوق و دستمزد پرداخت می‌شود در صورتی که مشمول فصل مالیات بر درآمد حقوق موضوع قانون مالیات‌های مستقیم باشد؛

تبصره- در ارائه خدمت توسط شرکتهای تأمین نیروی انسانی و شرکتهایی که از طریق قراردادهای حجمی خدمات خود را با در اختیار گذاشتن نیروی کار به متقاضی ارائه می‌کنند (مانند شرکتهای ارائه‌دهنده خدمات پرستاری و خدمات نظافتی)، بخشی از قرارداد که مربوط به هزینه‌های حقوق و دستمزد است، معاف می‌باشد. حکم این بند مشروط به تأیید میزان حقوق و دستمزد و مزایا توسط سازمان بیمه‌گر است.

۵- عملیات و خدمات بانکی شامل دریافت سپرده، اعطای تسهیلات و یا ایجاد اعتبار، ارائه ضمانت‌نامه و انتقال وجه در چهارچوب قوانین مربوط و مصوبات شورای پول و اعتبار؛

۶- خدمات اعتباری قرض‌الحسنه صندوق‌های قرض‌الحسنه دارای مجوز فعالیت از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا سایر مراجع مورد تأیید بانک مذکور و همچنین صندوق‌های قرض‌الحسنه که به موجب قانون تأسیس شده یا می‌شوند؛

۷- خدمات مالی و اعتباری اعطای تسهیلات توسط صندوق‌های حمایتی، ضمانت صادرات، سرمایه‌گذاری، بیمه‌ای و پژوهش و فناوری که به موجب قانون یا با مجوز قانون تأسیس شده یا می‌شوند در چهارچوب اساسنامه آنها.

۸- خدمات بیمه‌های زندگی، خدمات بیمه‌های محصولات کشاورزی، خدمات بیمه اجتماعی و درمان تکمیلی؛

۹- خدمات بازار سرمایه شامل خدمات معاملات و تسویه اوراق بهادار و کالا در بورس‌ها و بازارهای خارج از بورس به تشخیص شورای عالی بورس و اوراق بهادار.

۱۰- خدمات انتشار و نقل و انتقال سهام، حق تقدم، سهم‌الشرکه و سایر اوراق بهادار موضوع بند (۲۴) ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱/۹/۱۳۸۴ با اصلاحات بعدی؛

۱۱- صدور و ابطال، نقل و انتقال واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق‌های سرمایه‌گذاری دارای مجوز از سازمان بورس اوراق بهادار؛

۱۲- منحصراً سود تسهیلات اعطائی شرکتهای واسپاری (لیزینگ) دارای مجوز فعالیت از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به مشتریان (مصرف‌کنندگان)

تبصره - مالیات بر ارزش افزوده بهای دارایی‌ها و اموال مورد واگذاری موضوع قرارداد شرکتهای واسپاری (لیزینگ) با مشتریان مشمول این فعالیت نمی‌باشند.

۱۳- خدمات حمل و نقل (اعم از بار و مسافر) درون و برون شهری و بین‌المللی جاده‌ای، ریلی و دریایی؛

۱۴- خدمات آموزشی، پژوهشی و ورزشی دارای مجوز از مراجع ذی‌صلاح طبق آیین‌نامه‌ای که با پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی (سازمان)، علوم، تحقیقات و فناوری، آموزش و پرورش، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ورزش و جوانان و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه ظرف شش‌ماه از تاریخ ابلاغ این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد؛

۱۵- خدمات اقامتی هتل‌های سه ستاره و پایین‌تر، مهمانپذیرها و سایر مراکز اقامتی دارای مجوز از وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی یا اتحادیه‌های ذی‌ربط؛

۱۶- قدرالسهم هزینه مشترک (شارژ) دریافتی توسط شرکتهای خدماتی موضوع قانون نحوه واگذاری مالکیت و اداره امور شهرکهای صنعتی مصوب ۳۱/۲/۱۳۸۷ از واحدهای تولیدی، صنعتی و خدماتی مستقر در شهرکهای صنعتی بابت ارائه خدمات به آنها

۱۷- خدمات فنی، بازسازی، تعمیر و نگهداری کالاهای موضوع جزء (۱۷) بند «الف» این ماده که توسط مرکز وابسته به دستگاههای نظامی، انتظامی و امنیتی ارائه می‌شود، مطابق فهرستی که با تصویب وزرای دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و امور اقتصادی و دارایی ابلاغ می‌شود.

تبصره - در مواردی که دریافت وجه توسط یک مؤدی مستند به فروش کالا یا ارائه خدمت نیست، مانند دریافت هرگونه خسارت، درآمدهای حاصل از تسعیر دارایی‌های ارزی، انواع سود، انواع جریمه (مادامی که بخشی از بهای کالا و خدمات تلقی نگردد)، آورده نقدی یا غیرنقدی به‌عنوان سرمایه و انواع کمکهای دولتی، عرضه خدمت محسوب نمی‌شود و مأخذ محاسبه مالیات و عوارض نمی‌باشد.

فصل ششم- مالیات کالاهای خاص

ماده ۲۶- نرخ مالیات و عوارض کالاهای نفتی، فلزات گرانبها، سیگار، نوشابه و سایر کالاهای آسیب‌رسان به سلامت به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف- کالاهای نفتی

۱- انواع بنزین و سوخت هواپیما سی درصد (۳۰٪)؛

۲- نفت گاز، نفت سفید، نفت کوره، گاز طبیعی و گاز مایع پانزده درصد (۱۵٪).

تبصره ۱- نفت خام، میعانات گازی، و گاز طبیعی خام که توسط وزارت نفت (شرکتهای تابعه) که به شرکتهای داخل زنجیره تولید فرآورده‌های نفتی فروخته می‌شود، همچنین واردات بنزین و سوخت هواپیما و گاز طبیعی توسط وزارت نفت (شرکتهای تابعه)، در این مرحله مستلزم محاسبه و دریافت مالیات و عوارض ارزش افزوده از حلقه بعدی و نیز پرداخت در مرحله واردات حسب مورد نمی‌باشد. مالیات و عوارض فروش فرآورده‌های تولیدشده از کالای مزبور و نیز بنزین و سوخت هواپیما و گاز طبیعی وارداتی در مراحل بعدی عرضه، حسب مقررات مربوط محاسبه و وصول می‌شود.

تبصره ۲- مأخذ محاسبه مالیات و عوارض فروش در خرده‌فروشی بنزین و نفت گاز توسط شرکتهای غیردولتی دارای مجوز از وزارت نفت، عبارت است از مابه‌التفاوت قیمت خرید محصولات فوق از شرکتهای پالایش (با احتساب مالیات و عوارض موضوع بند «الف» این ماده)، با قیمت عرضه آنها به مصرف‌کننده. مابه‌التفاوت مزبور به‌عنوان درآمد ناشی از ارائه خدمات توسط جایگاههای عرضه بنزین و نفت گاز تلقی شده و با نرخ مذکور در ماده (۷) این قانون مشمول مالیات و عوارض می‌گردد. مالیات و عوارض پرداختی بابت خرید بنزین و نفت گاز به‌عنوان اعتبار مالیاتی برای جایگاه‌داران منظور نمی‌شود.

تبصره ۳- مالیات و عوارض پرداختی مؤدیان بابت کالاهای موضوع این بند، در صورتی که به‌عنوان مواد اولیه اصلی توسط واحدهای تولیدی به کار برده شود، به‌عنوان اعتبار مالیاتی آن واحدها قابل پذیرش می‌باشد. همچنین مالیات و عوارض پرداختی توسط واردکنندگان و توزیع‌کنندگان کالاهای مزبور به‌عنوان اعتبار مالیاتی آنان منظور می‌گردد.

تبصره ۴- مالیات و عوارضی که شرکت ملی نفت ایران برای خرید نهاده‌های موردنیاز جهت طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخت می‌کند، قابل استرداد یا تهاتر نمی‌باشد. شرکت یادشده مجاز است مبالغ مزبور را به‌عنوان بخشی از بهای تمام‌شده دارایی‌های فوق‌الذکر منظور نماید. سایر مالیات و عوارضی که شرکت مزبور برای مصارفی غیر از تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخت می‌کند، با رعایت مقررات، به‌عنوان اعتبار مالیاتی آن شرکت منظور می‌گردد. اعتبار یادشده با تأیید سازمان قابل تهاتر با بدهی مالیاتی آن شرکت یا سایر شرکتهای تابعه وزارت نفت می‌باشد.

ب- طلا، جواهر و پلاتین

۱- اصل طلا، جواهر و پلاتین به کار رفته در مصنوعات ساخته‌شده از فلزات مزبور، معاف از مالیات و عوارض می‌باشد.

۲- اجرت ساخت، حق‌العمل و سود فروشنده کالاهای موضوع این بند مشمول مالیات و عوارض با نرخ نه-درصد (۹٪) می‌باشد.

۳- پس از راه اندازی سامانه مؤدیان، عرضه کنندگان کالا و خدمات مربوط به این بند مکلفند کلیه عملیات خرید و فروش خود را در سامانه مزبور ثبت کنند. درج ارزش اصل طلا، جواهر و پلاتین، اجرت ساخت، حق العمل و سود فروشنده به تفکیک در صورتحساب الکترونیکی الزامی است. در صورت کتمان و یا عدم ثبت تمام یا برخی از معاملات در سامانه مذکور مشمول جریمه‌ای معادل نه درصد (۹٪) ارزش اصل طلا، جواهر و پلاتین است که غیر قابل بخشودگی می‌باشد. این جریمه علاوه بر جریمه مذکور در بند «ب» ماده (۳۶) این قانون است.

۴- کلیه واحدهای فعال در زنجیره عرضه کالا و خدمات مربوط به این بند مکلفند حداکثر تا دوماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون از پایانه فروشگاهی مورد تأیید سازمان استفاده کنند، در غیر این صورت اتحادیه‌های ذی‌ربط و اتاق اصناف ایران موظفند پروانه فعالیت واحدهای موضوع این بند در کل زنجیره مربوط را که بدون استفاده از پایانه فروشگاهی اقدام به فروش کالا یا خدمت می‌کنند، باطل نمایند. نیروی انتظامی موظف است از ادامه فعالیت واحدهای فاقد پروانه جلوگیری کند.

پ- نوشابه‌های قندی گازدار و بدون گاز و سایر کالاهای آسیب‌رسان به سلامت

نوشابه‌های قندی گازدار و بدون گاز و سایر کالاهای آسیب‌رسان به سلامت (به‌استثنای کالاهای موضوع بند «ت» این ماده) تولید داخل مشمول مالیات و عوارض با نرخ شانزده درصد (۱۶٪) و واردات آنها مشمول مالیات و عوارض با نرخ سی و شش درصد (۳۶٪) می‌باشند. فهرست کالاهای موضوع این بند و واحدهای تولیدکننده آنها حداکثر دوماه پس از ابلاغ این قانون به پیشنهاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و حداکثر یک‌ماه بعد از آن توسط کارگروهی مرکب از نمایندگان تام‌الاختیار وزارتخانه مزبور، وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت امور اقتصادی و دارایی تصویب می‌شود. تغییرات فهرست موردنظر تا انتهای دی‌ماه هر سال (برای اجراء در سال بعد) به ترتیب فوق تصویب و توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای اجراء اعلام می‌گردد. در صورت عدم تصویب فهرست مزبور در مهلت مقرر، فهرست پیشنهادی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پس از تأیید شورای عالی سلامت و امنیت غذایی، ملاک عمل است.

ت- انواع سیگار و محصولات دخانی

انواع سیگار و محصولات دخانی به شرح زیر مشمول مالیات و عوارض می‌شوند:

۱- سیگار، توتون پیپ و تنباکوی تولید داخلی، بیست و پنج درصد (۲۵٪)؛

۲- سیگار، توتون پیپ و تنباکوی تولید داخل با نشان بین‌المللی که فهرست آن هر سال توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه و با تصویب هیأت وزیران ابلاغ می‌شود، چهل درصد (۴۰٪)؛

۳- سیگار، توتون پیپ و تنباکوی وارداتی، شصت و پنج درصد (۶۵٪)؛

۴- توتون خام وارداتی ده درصد (۱۰٪)؛

۵- توتون فرآوری شده وارداتی (خرمن توتون) سی و پنج درصد (۳۵٪)؛

تبصره ۱- نرخهای تعیین شده از سال دوم اجراء قانون هر سال پنج واحد درصد افزایش می‌یابد تا زمانی که نرخ مذکور برای انواع سیگار و محصولات دخانی، توتون پیپ و تنباکوی تولید داخل به پنجاه و پنج درصد (۵۵٪)، برای تولیدات داخل با نشان بین‌المللی به نود و پنج درصد (۹۵٪) و برای انواع سیگار و محصولات دخانی، توتون پیپ و تنباکوی وارداتی به یکصد و بیست و پنج درصد (۱۲۵٪) برسد.

تبصره ۲- تولیدکنندگان سیگار و محصولات دخانی مکلفند از زمان لازم‌الاجراء شدن این قانون، قیمت خرده فروشی و تاریخ تولید را بر روی پاکت بسته‌بندی محصولات دخانی درج کنند. در صورت تخلف از حکم این تبصره، اعتبار مالیاتی مربوط، پذیرفته نمی‌شود و مشمول مالیات و عوارض فروش به نرخهای مذکور است.

